

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktkest
01.01.2025
RT I, 29.06.2024, 8

Väärteomenetluse seadustik

Vastu võetud 22.05.2002
[RT I 2002, 50, 313](#)
jõustumine 01.09.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
11.12.2002	RT I 2002, 110, 654	09.01.2003
12.02.2003	RT I 2003, 26, 156	21.03.2003
17.12.2003	RT I 2003, 83, 557	01.01.2004
17.12.2003	RT I 2003, 88, 590	01.01.2004
25.03.2004	RT III 2004, 9, 96	25.03.2004
19.05.2004	RT I 2004, 46, 329	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 54, 387	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 54, 390	01.07.2004
28.06.2004	RT I 2004, 56, 403	01.03.2005
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
16.06.2005	RT I 2005, 40, 311	01.10.2005
15.12.2005	RT I 2005, 71, 549	01.01.2006
19.04.2006	RT I 2006, 21, 160	25.05.2006
14.06.2006	RT I 2006, 31, 233	16.07.2006
14.06.2006	RT I 2006, 31, 234	16.07.2006
terviktkest RT paberandjal	RT I 2006, 44, 331	
11.10.2006	RT I 2006, 48, 360	18.11.2006
24.01.2007	RT I 2007, 12, 66	25.02.2007
24.01.2007	RT I 2007, 13, 69	15.03.2007
25.01.2007	RT I 2007, 16, 77	01.01.2008
15.02.2007	RT I 2007, 23, 119	02.01.2008
14.06.2007	RT I 2007, 45, 320	20.07.2007
22.11.2007	RT I 2007, 66, 408	01.01.2008
06.12.2007	RT I 2008, 1, 1	14.01.2008
16.05.2008	RT III 2008, 24, 159	16.05.2008
16.05.2008	RT III 2008, 24, 160	16.05.2008
11.06.2008	RT I 2008, 28, 180	15.07.2008
19.06.2008	RT I 2008, 29, 189	01.07.2008
19.06.2008	RT I 2008, 33, 201	28.07.2008
19.06.2008	RT I 2008, 35, 212	01.01.2009
19.11.2008	RT I 2008, 54, 304	27.12.2008
03.12.2008	RT I 2009, 1, 1	01.01.2010
04.12.2008	RT I 2008, 58, 323	01.01.2009
18.12.2008	RT I 2009, 3, 14	10.01.2009
06.05.2009	RT I 2009, 27, 165	01.01.2010
10.06.2009	RT I 2009, 34, 224	01.01.2010
09.12.2009	RT I 2009, 68, 463	01.01.2010
07.04.2010	RT I 2010, 17, 91	10.05.2010
22.04.2010	RT I 2010, 19, 101	01.06.2010

22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
16.06.2010	RT I 2010, 44, 258	19.07.2010, osaliselt 01.01.2012
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 1	01.09.2011
17.02.2011	RT I, 14.03.2011, 3	24.03.2011
17.02.2011	RT I, 21.03.2011, 2	01.01.2012 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
08.12.2011	RT I, 22.12.2011, 3	23.12.2011 Kehtetu [RT I, 29.06.2012, 2]
07.12.2011	RT I, 28.12.2011, 1	01.01.2012
08.12.2011	RT I, 29.12.2011, 1	01.01.2012
04.04.2012	RT I, 25.04.2012, 1	01.06.2012
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 1	01.04.2013, osaliselt 01.01.2014
06.06.2012	RT I, 29.06.2012, 2	09.07.2012, osaliselt 01.01.2013
14.06.2012	RT I, 04.07.2012, 1	01.08.2012
13.03.2013	RT I, 22.03.2013, 9	01.04.2013, osaliselt 01.01.2014
19.06.2013	RT I, 06.07.2013, 3	16.07.2013
21.01.2014	RT I, 31.01.2014, 6	01.02.2014
29.01.2014	RT I, 14.02.2014, 1	24.02.2014
12.06.2014	RT I, 21.06.2014, 11	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	13.07.2014, osaliselt 1.01.2015
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
05.11.2014	RT I, 20.11.2014, 1	01.05.2015
18.02.2015	RT I, 19.03.2015, 1	29.03.2015, osaliselt 06.04.2015 ja 01.09.2015
15.12.2016	RT I, 31.12.2016, 2	01.01.2017, osaliselt 01.02.2017
15.02.2017	RT I, 01.03.2017, 1	01.04.2017
31.05.2017	RT I, 16.06.2017, 1	01.07.2017
07.06.2017	RT I, 26.06.2017, 17	06.07.2017
14.06.2017	RT I, 26.06.2017, 69	06.07.2017
14.06.2017	RT I, 04.07.2017, 1	01.01.2018
22.11.2017	RT I, 05.12.2017, 1	15.12.2017, osaliselt 01.01.2018
13.12.2017	RT I, 30.12.2017, 2	09.01.2018
09.05.2018	RT I, 31.05.2018, 1	01.01.2019
09.05.2018	RT I, 31.05.2018, 2	10.06.2018, osaliselt 01.01.2019
21.11.2018	RT I, 12.12.2018, 3	01.01.2019
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019
04.12.2019	RT I, 20.12.2019, 1	30.12.2019
18.12.2019	RT I, 08.01.2020, 1	17.01.2020
20.04.2020	RT I, 06.05.2020, 1	07.05.2020
17.06.2020	RT I, 10.07.2020, 1	01.01.2021, osaliselt muudetud [RT I, 21.11.2020, 1]
17.06.2020	RT I, 10.07.2020, 2	01.01.2021
12.11.2020	RT I, 21.11.2020, 1	01.01.2021
25.11.2020	RT I, 10.12.2020, 1	01.01.2021
17.02.2021	RT I, 03.03.2021, 1	04.03.2021
14.04.2021	RT I, 20.04.2021, 1	30.04.2021
19.05.2021	RT I, 28.05.2021, 11	07.06.2021
15.06.2021	RT I, 08.07.2021, 1	15.07.2021
08.12.2021	RT I, 22.12.2021, 1	01.01.2022, osaliselt 01.03.2022
21.04.2022	RT I, 28.04.2022, 24	29.04.2022
08.06.2022	RT I, 29.06.2022, 1	09.07.2022

14.12.2022	RT I, 06.01.2023, 1	01.04.2023
11.01.2023	RT I, 27.01.2023, 1	01.04.2023
18.01.2023	RT I, 03.02.2023, 1	01.09.2023, osaliselt 01.05.2023
22.02.2023	RT I, 11.03.2023, 1	01.11.2023
22.02.2023	RT I, 11.03.2023, 2	01.05.2023
20.06.2023	RT I, 06.07.2023, 6	01.01.2024
07.02.2024	RT I, 20.02.2024, 1	01.05.2024
06.03.2024	RT I, 22.03.2024, 1	01.04.2024
12.06.2024	RT I, 29.06.2024, 1	01.01.2025

1. peatükk PÕHISÄTTED

§ 1. Seadustiku reguleerimisala

Käesolevas seadustikus sätestatakse väärtegade kohtuvälise menetluse ja kohtumenetluse kord ning väärtete eest kohaldatud karistuse täitmisele pööramise kord.

§ 2. Kriminaalmenetluse sätete kohaldamine

Kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse väärteteomenetluses kriminaalmenetluse sätteid, arvestades väärteteomenetluse erisusi.

§ 3. Väärteteomenetlusõiguse isikuline kehtivus

(1) Väärteteomenetlusõigus kehtib füüsilise ja juriidilise isiku kohta. Kirjalikku hoiatamismenetlust kohaldatakse ka riigi, kohaliku omavalitsuse ja avalik-õigusliku juriidilise isiku suhtes.
[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(2) Isiku suhtes, kellel on diplomaatiline puutumatus või välislepingus ettenähtud eesõigused, võib Eesti väärteteomenetlusõigust kohaldada välisriigi taotlusel, arvestades välislepingus sätestatud erisusi.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 3¹. Väärteteomenetluse kohustuslikkuse põhimõte

(1) Väärtete tunnuste ilmnemisel on kohtuvälise menetleja kohustatud alustama ja läbi viima väärteteomenetluse, kui tegu ei ole kohtuvälise menetleja veendumuse kohaselt vähetähtis või puuduvad käesoleva seadustiku §-s 29 sätestatud väärteteomenetlust välistavad asjaolud.

(2) Kui vähetähtsa väärtete korral väärteteomenetlust ei alustata, võib väärtete tunnustega teo toimepannud isikut suuliselt hoiatada.
[RT I, 11.03.2023, 2- jõust. 01.05.2023]

(3) Vähetähtsa väärtete korral võib väärteteomenetluse alustamata jätta, kui menetleja hinnangul:

- 1) piisab väärtete toimepannud isiku hoiatamisest;
 - 2) väärtete toimepannud isiku väljaselgitamine on ebatõenäoline või
 - 3) menetluse läbiviimine oleks väärtete asjaolusid arvestades ebamõistlikult kulukas.
- [RT I, 11.03.2023, 2- jõust. 01.05.2023]

(4) Väärtete ei ole vähetähtis, kui väärtete toimepanemisega on tekitatud kahju või kui väärtete teates on osutatud tekitatud kahjule, välja arvatud juhul, kui väärtete toimepannud isik on kahju vabatahtlikult hüvitanud või heastanud.
[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 15.12.2017]

§ 4. Süütuse presumptsioon

Kedagi ei tohi käsitada väärtete toimepanemises süüdlasena enne, kui väärtete eest karistamise otsus on tema kohta jõustunud.

§ 5. Menetlusosalise õiguste tagamine

Kohtuvälise menetleja ja kohus on kohustatud:

- 1) selgitama menetlustoimingut, rakendades menetlusosalisele toimingu eesmärgi ning tema õigusi ja kohustusi;
- 2) tagama menetlusosalisele isikule võimaluse end iseseisvalt kaitsta;
- 3) võimaldama käesoleva seadustiku § 19 lõigetes 2 ja 3 ning § 22 lõigetes 1 ja 2 ettenähtud alustel ja korras menetluses osaleda menetlusosalise isiku kaitsjal.

§ 6. Isiku inimväärlikuse austamine

Menetleja peab menetlusosalist kohtlema tema au haavamata ja tema inimväärlikust alandamata.

§ 7. Väärteoga tekitatud kahju hüvitamine

Väärteo toimepanemisega tekitatud kahju hüvitamine otsustatakse tsiviilseadustes sätestatud alustel ja korras.

2. peatükk MENETLEJA, MENETLUSOSALINE, EKSPERT, TÕLK JA KOHTUMENETLUSE POOLED VÄÄRTEOMENETLUSES

1. jagu Menetleja väärteomenetluses

§ 8. Menetleja

Menetleja on:

- 1) kohtuvälises menetluses kohtuväline menetleja;
- 2) kohtumenetluses kohus.

§ 9. Kohtuväline menetleja

Kohtuväline menetleja on seadusega sätestatud juhul:

- 1) täidesaatva riigivõimu volitustega asutus;
- 2) valla- ja linnavalitsus.
- 3) [kehtetu -RT III 2008, 24, 159- jõust. 16.05.2008]

§ 10. Kohtuvälise menetleja ametnik

(1) Kohtuväline menetleja osaleb menetluses ametniku kaudu.

(2) Kohtuväline menetleja kinnitab nende ametikohtade loetelu, mida täitev ametnik on pädev väärteomenetluses osalema kohtuvälise menetleja nimel. Vajaduse korral võib loetelus eristada ametikohad karistuse määramise pädevusest tulenevalt.
[RT I 2005, 40, 311- jõust. 01.10.2005]

(2¹) Kohtuvälise menetleja juht võib anda kohtuvälise menetluse seaduslikkuse ja tulemuslikkuse tagamiseks kohtuvälise menetleja menetluspädevuse valdkonnas üldiseid juhiseid.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(3) Kohtuväline menetleja annab ametnikule tema pädevust tõendava tunnistuse. Tunnistuses peab olema märgitud ametniku pädevuse aluseks oleva õigusakti nimetus, number ja kuupäev.

(3¹) Kui kohtuvälise menetleja ametnikuks on politseiametnik, tõendab tema pädevust politseiametniku ametitõend.
[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(4) Kohtuvälise menetleja ametnik on kohustatud esitama menetlusosalisele isikule ja teistele menetlusosalistele ning kohtule oma pädevust tõendava tunnistuse.

(5) [Kehtetu -RT III 2008, 24, 159- jõust. 16.05.2008]

§ 11. Kohtuväliste menetlejate alluvusvaidluste lahendamine

(1) Kui väärteo menetlemispädevus on seadusega antud mitmele kohtuvälisele menetlejale, menetleb väärteoasja selle kohtuvälise menetleja ametnik, kes on teinud esimese menetlustoimingu. Alluvusvaidlused lahendavad kohtuvälised menetlejad kokkuleppel.

(2) Kui kohtuvälised menetlejad ei jõua kokkuleppele, lahendab alluvusvaidluse oma resolutsiooniga viivitamata:

- 1) minister, kui kohtuvälised menetlejad on tema valitsemisalasse kuuluvad asutused;
- 2) valdkonna eest vastutav minister käesoleva lõike punktis 1 nimetatava juhul.

[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(3) Kohtuväline menetleja, kes käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud resolutsiooni kohaselt ei ole pädev menetlust jätkama, saadab väärtomaterjali kaaskirjaga pädevale kohtuvälisele menetlejale. Enne väärtomaterjali saadmisel kohtuvälisele menetlejale saatmist tehakse vaid edasilükkamatud menetlustoimingud.

§ 12. Väärtomaterjali menetlemise koht

(1) Kohtuvälises menetluses menetletakse väärtomaterjali teo toimepanemise koha järgi.

[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

(2) Menetlusaluse isiku taotlusel võib väärtomaterjali menetleda:

- 1) tema elu- või asukoha järgi;
- 2) mootorsõiduki, raudteeveeremi, õhu- või veesõiduki Eestis registreerimise koha järgi.

(3) Kui menetlusalune isik pärast menetluse alustamist muudab oma elu- või asukohta, võib tema taotlusel asja menetleda tema uue elu- või asukoha järgi.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 ja 3 nimetatud taotluse lahendab kohtuväline menetleja määrusega.

[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

(5) Politsei- ja Piirivalveameti struktuuriüksus, millel on üleriigiline menetlemispädevus, võib väärtomaterjali menetlemise üle anda Politsei- ja Piirivalveameti regionaalse menetlemispädevusega struktuuriüksusele teo toimepanemise koha järgi, kui see on otstarbekas ning ei kahjusta menetlusaluse isiku huve. Menetlusaluse isiku taotlusel võib väärtomaterjali anda üle tema elu- või asukohajärgsele või mootorsõiduki, raudteeveeremi, õhu- või veesõiduki Eestis registreerimise koha järgsele regionaalse menetlemispädevusega kohtuvälisele menetlejale.

[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

§ 13. Menetleja kohtumenetluses

Kohtumenetluses on menetleja maakohus, ringkonnakohus ning Riigikohus.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 14. Kohtualluvus

(1) Väärtomaterjali või väärtomaterjalis tehtud lahendi peale esitatud kaebust arutab see maakohus, kelle tööpiirkonnas on tegu toime pandud. Käesoleva seadustiku § 12 lõikes 2 ja 3 nimetatud juhtudel arutab väärtomaterjali või väärtomaterjalis tehtud lahendi peale esitatud kaebust see maakohus, kelle tööpiirkonda jääb taotluses nimetatud elu- või asukoht või mootorsõiduki, raudteeveeremi, õhu- või veesõiduki Eestis registreerimise koht.

(2) Kohus kontrollib väärtomaterjali kohtualluvust kohtulikku arutamist ette valmistades. Kui kohus tuvastab ebaõige kohtualluvuse, koostab ta väärtomaterjali alluvusjärgsele kohtule saatmise määruse. Enne väärtomaterjali alluvusjärgsele kohtule saatmist on lubatud teha vaid edasilükkamatuid menetlustoiminguid.

(3) Kui maakohus vaidlustab teisest kohtust saadud väärtomaterjali kohtualluvuse, määrab väärtomaterjali kohtualluvuse ringkonnakohtu tööpiirkonna piires ringkonnakohtu esimees ning muudel juhtudel Riigikohtu esimees. Kui ringkonnakohus vaidlustab teisest kohtust saadud väärtomaterjali kohtualluvuse, määrab väärtomaterjali kohtualluvuse Riigikohtu esimees.

(4) Kui kohtuvälises menetluses on menetlustoiminguks vajalik kohtuniku luba, annab loa menetlustoiminguks maakohu kohtunik, kelle tööpiirkonnas menetlustoiming tehakse.

(5) Käesoleva seadustiku §-s 78 ettenähtud kaebuse kohtuvälise menetleja tegevuse peale lahendab maakohu kohtunik, kelle tööpiirkonnas vaidlustatud määrus või menetlustoiming tehti.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 15. Väärtomaterjali arutava kohtu koosseis

(1) Maakohus arutab väärtomaterjali ja kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebust maakohu kohtunik ainuisikuliselt.

(2) Ringkonnakohtus arutab väärtomaterjali kolmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis. Eelmenetlust väärtomaterjalis toimetab ringkonnakohtu kohtunik ainuisikuliselt.

(3) Riigikohtus vaatab väärtomaterjali läbi vähemalt kolmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

2. jagu

Menetlusosaline ja kohtumenetluse pooled väärteomenetluses

§ 16. Menetlusosaline

Menetlusosaline on menetlusalune isik ja tema kaitsja.

§ 17. Kohtumenetluse pooled

(1) Kohtumenetluses on kohtumenetluse pooled menetlusosaline ja kohtuväline menetleja.

(2) Riigikohtus on kohtumenetluse pooled menetlusaluse isiku või süüdlase advokaadist kaitsja ja kohtuväline menetleja või tema advokaadist esindaja.

[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

§ 18. Menetlusalune isik ja süüdlane

(1) Menetlusalune isik on füüsiline või juriidiline isik, kelle suhtes on alustatud väärteomenetlust.

[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(1¹) Menetlusaluseks isikuks ei loeta:

1) sõiduki omanikku ega vastutavat kasutajat, kellele saadetakse trahviteade kirjalikus hoiatamismenetluses;

2) lühimenetlusele allutatud isikut.

[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

(2) Menetlusalune isik, kelle karistamise kohta on jõustunud kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus, on süüdlane.

(3) Kui menetlusalune isik või süüdlane on juriidiline isik, on tema seaduslikul esindajal kõik esindatava õigused ning ta võib anda tema nimel ütlusi.

§ 19. Menetlusaluse isiku õigused ja kohustused

(1) Menetlusalusel isikul on õigus:

1) teada, millist väärteoasja tema suhtes menetletakse;

2) õigus kaitsja abile käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud korras;

3) olla kohtus oma väärteoasja arutamise juures;

4) anda ütlusi, esitada tõendeid ja taotlusi;

4¹) taotleda rahatrahvi tasumist või aresti kandmist ositi;

[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

5) teada menetlustoimingu eesmärki;

6) tutvuda menetlustoimingu protokolliga, menetlustoimingu heli- ja videosalvestisega ning teha menetlustoimingu tingimuste ja käigu, menetlustulemuste, menetlustoimingu protokollini ning salvestise kohta avaldusi, mis protokollitakse või heli- ja videosalvestatakse;

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

7) vaidlustada kohtuvälise menetleja või kohtu menetlustoiming või lahend käesolevas seadustikus sätestatud korras.

(1¹) Alaealisel menetlusalusel isikul on väärteomenetluses kriminaalmenetluses alaealisele kahtlustatavale või süüdistatavale ettenähtud õigused:

1) kui ta on vastavalt käesoleva seadustiku § 44 lõikele 1 kinni peetud;

2) kohtumenetluses.

[RT I, 20.12.2019, 1- jõust. 30.12.2019]

(2) Menetlusalusel isikul on õigus kaitsjaga ühendust võtta alates tema kinnipidamisest või muu esimese menetlustoimingu tegemisest. Menetleja peab isiku kinnipidamisel või muu esimese menetlustoimingu tegemisel võimaldama menetlusalusel isikul kasutada temal olemasolevaid sidevahendeid kaitsjaga ühenduse võtmiseks. Kaitsja võib osaleda kaitstava menetlusaluse isiku suhtes läbiviidava menetlustoimingu tegemisel, kuid tema mitteilmumine ei peata menetlustoimingu tegemist.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

(3) Kaitsja osavõtt alates kohtumenetlusest on kohustuslik, kui menetlusalune isik on 14- kuni 18-aastane või ta ei ole psüühikahäire tõttu ise suuteline end esindama.

(4) Menetlusalune isik on kohustatud:

1) menetleja kutsel ilmuma, kui kohustuslik ilmumine on kutses märgitud;

2) täitma menetleja seaduslikke korraldusi.

3. jagu

Kaitsja väärteomenetluses

§ 20. Kaitsja

(1) Menetlusosalusel isikul ja süüdlasel võib olla kaitsja, kelleks on advokaat või menetleja loal muu isik, kes on omandanud õiguse õppesuunal vähemalt riiklikult tunnustatud magistrikraadi, sellele vastava kvalifikatsiooni Eesti Vabariigi haridusseaduse § 28 lõike 2²tähenduses või sellele vastava välisriigi kvalifikatsiooni.
[RT I 2008, 29, 189- jõust. 01.07.2008]

(2) Kaitsja volitusi tõendab volikirj.

(3) Kaitsjal võib olla mitu esindavat, kui esindavate huvid ei ole vastuolus. Menetlusosalusel isikul või süüdlasel võib olla kuni kaks kaitsjat.

(4) Kassatsiooni ja teistmisavalduse saab süüdlane esitada advokaadi vahendusel.
[RT I 2005, 71, 549- jõust. 01.01.2006]

§ 21. Kaitsja õigused ja kohustused ning kaitsja taandamine

(1) Kaitsjal on õigus:

- 1) võtta osa menetlusest, alates menetlusosaluse isiku kinnipidamisest või muu menetlusosaluse isiku suhtes esimese menetlustoimingu tegemisest, kuid kaitsja mitteilmumine ei peata menetlustoimingu tegemist;
- 2) saada juriidiliselt või füüsiliselt isikult kaitsealusele õigusabi andmiseks vajalikke dokumente;
- 3) esitada tõendeid ja taotlusi;
- 4) kasutada kaitsekohustust täites menetleja teadmisel tehnikavahendeid, kui see ei sega menetlustoimingu.

(2) Kaitsjal on õigus käesolevas seadustikus sätestatud korras:

- 1) osaleda menetluses koos menetlusosaluse isikuga või iseseisvalt;
- 2) vaidlustada menetleja menetlustoiming või lahend.

(3) Kaitsja osavõtt on alates kohtumenetlusest kohustuslik käesoleva seadustiku § 19 lõikes 3 sätestatud alustel.

(4) Väärteomenetluses taandatakse kaitsja kriminaalmenetluses sätestatud alustel ja korras.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 22. Riigi õigusabi andmine

[RT I 2004, 56, 403- jõust. 01.03.2005]

(1) Riigi õigusabi väärteomenetluses antakse riigi õigusabi seaduses ettenähtud alustel ja korras.
[RT I 2004, 56, 403- jõust. 01.03.2005]

(2) Kui kohus leiab, et menetlusalune isik ei ole ise võimeline kaitsma oma õigusi ja tema olulised huvid võivad advokaadi abita jääda kohtumenetluses kaitseta, võib kohus oma algatusel otsustada isikule riigi õigusabi andmise riigi õigusabi seaduses ettenähtud alustel ja korras.
[RT I 2004, 56, 403- jõust. 01.03.2005]

(3) Kui käesoleva seadustiku § 19 lõikes 3 nimetatud isik ei ole endale kaitsjat valinud, määrab kohtu taotlusel Eesti Advokatuur talle kaitsja riigi kulul.
[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

(4) Riigi õigusabi andmise kohta tehtud määruse koopia pannakse väärteotoimikusse.
[RT I 2009, 1, 1- jõust. 01.01.2010]

§ 23. Kaitsja tasu hüvitamine väärteomenetluse lõpetamise korral

Väärteomenetluse lõpetamise korral § 29 lõike 1 punktides 1–3 ja 5–6 sätestatud alustel hüvitatakse menetlusalusele isikule tema taotlusel valitud kaitsjale makstud mõistliku suurusega tasu kohtu määruse alusel riigi- või kohaliku eelarve vahenditest.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003, kohaldatakse tagasiulatuvalt 01.09.2002]

4. jagu

Ekspert ja tõlk väärteomenetluses

§ 24. Ekspert ja tõlk

(1) Ekspert osaleb väärteomenetluses ja ta taandub või taandatakse kriminaalmenetluses sätestatud alustel ja korras.

(2) Tõlk kaasatakse kohtuvälises menetluses menetlustoimingu läbiviimisele menetlusosalise või tunnistaja taotlusel ning kohtumenetluses. Tõlk taandub või taandatakse kriminaalmenetluses sätestatud alustel ja korras. [RT I, 14.02.2014, 1- jõust. 24.02.2014]

5. jagu

Kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandumise alused ja kohtuvälise menetleja ametniku ning kohtuniku taandamine

§ 25. Kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandumise alused

(1) Kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik on kohustatud taanduma, kui ta:

1) on menetlusaluse isiku lähedane, kelleks on alanevas ja ülenevas joones sugulane, küljjoones esimese ja teise ringi sugulane või kui ta on või on olnud menetlusaluse isiku esimese ringi hõimlane, lapsendaja, lapsendatu, abikaasa või registreeritud elukaaslane;
[RT I, 06.07.2023, 6- jõust. 01.01.2024]

2) on varem menetlenud sama väärteoasja;

3) muul põhjusel ei saa olla erapooletu.

(2) Kohtuniku osalemine Riigikohtu kriminaalkolleegiumis ei ole taandumise alus sama väärteoasja edasisel menetlemisel Riigikohtus.

(3) Väärteoasja menetlemisest põhjendamatult taanduda ei ole lubatud.

(4) Kohtukoosseisus ei või olla isikuid, kes on omavahel lähedased või menetlusaluse isiku lähedased käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 1 järgi.

(5) Kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik vormistab enda taandumise põhjendatud taandumismäärusega, mis lisatakse väärteotoimikusse.

§ 26. Kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandamine

(1) Kui kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik ei ole taandunud käesoleva seadustiku § 25 lõikes 1 sätestatud taandumisalusel, võib menetlusosaline esitada tema taandamise taotluse. Kohtumenetluses on kohtuniku taandamise taotluse esitamise õigus ka kohtuvälisel menetlejal. Taotlus kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku taandamiseks esitatakse viivitamata pärast taandamise alusest teada saamist.

(2) Kohtuvälise menetleja taandamiseks võib taotlust esitada kuni väärteoasjas otsuse tegemiseni.

(3) Kohtuniku taandamiseks võib taotlust esitada kuni väärteoasja või kaebuse arutamise rakendamise lõpetamiseni. Kui taandumise alus selgub hiljem ja sellest teatatakse viivitamata kohtunikule, võib taandamise taotluse esitada kuni asja sisulise arutamise lõppemiseni.

(4) Kohtuvälise menetleja taandab ennast ise põhistatud määrusega või taandamise taotluse rahuldamata jätmise korral esitab taandamata jätmise põhistuse väärteoasja lahendis. Ainuisikuliselt väärteoasja arutav kohtuniku taandamise taotluse ise eraldi määrusega, istungit pidamata, või istungi protokollis märgitava põhistatud määrusega või taandamise taotluse rahuldamata jätmise korral esitab taandamata jätmise põhistuse väärteoasja lahendis.

(5) Kui kohus vaatab kaebust läbi kollegiaalselt, kuulab ta ära taandatava kohtuniku seletuse ja menetlusaluse isiku ning tema esindaja arvamused. Taandamistaotlus lahendatakse nõupidamistoas koostatud määrusega. Ühe kohtuniku taandamise taotluse lahendab ülejäänud kohtukoosseis taandatava juuresolekuta. Vastu- ja poolthäälte võrdsuse korral on kohtunik taandatud. Mitme kohtuniku ja kogu kohtukoosseisu taandamise taotluse lahendab sama kohtukoosseis lihthääldenamusega.

(6) Taandamise taotluse esitamise korral võib kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik enne selle lahendamist teha vaid edasilükkamatuid menetlustoiminguid.

[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

§ 27. Kaebuse esitamine kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandamise taotluse rahuldamata jätmise peale

Kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku taandamise taotluse rahuldamata jätmise peale võib taotluse esitanud menetlusosaline esitada vastuväiteid asjas tehtud lahendi peale esitatavas kaebuses. Vastuväidetes on õigus viidata kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku taandumise alusele, kui taandamise taotlus on esitatud õigeaegselt, kuid on jäetud rahuldamata või kui taandumise alus selgub pärast vääriteoasja lahendamist.

3. peatükk KOHTUVÄLISE MENETLEJA OSAVÕTT KOHTUMENETLUSEST

§ 28. Kohtuvälise menetleja õigused ja kohustused kohtumenetluses

- (1) Kohtuvälisel menetlejal on õigus kohtumenetlusest osa võtta.
- (2) Kohtuvälisel menetlejal on kohtumenetluses õigus:
 - 1) võtta osa vääriteoasja kohtulikust arutamisest;
 - 2) esitada tõendeid ja taotlusi;
 - 3) tutvuda vääriteotoimikuga;
 - 4) vaidlustada kohtu lahend käesolevas seadustikus ettenähtud korras.
- (3) Kohtuvälise menetleja ametnik on kohtumenetluses kohustatud:
 - 1) ilmuma kohtu kutsel, kui kohustuslik ilmumine on kutses märgitud;
 - 2) alluma kohtu seaduslikele korraldustele.

4. peatükk VÄÄRTEOMENETLUST VÄLISTAVAD ASJAOLUD JA VÄÄRTEOMENETLUSE LÕPETAMISE ALUSED

§ 29. Vääriteomenetlust välistavad asjaolud

- (1) Vääriteomenetlust ei alustata ja alustatud menetlus tuleb lõpetada, kui:
 - 1) teos puuduvad vääriteo tunnused;
 - 2) isikut on juba karistatud sama teo toimepanemise eest, sõltumata sellest, kas karistus on määratud või mõistetud Eesti Vabariigis või teises riigis;
 - 3) isiku suhtes on sama teo kohta tehtud vääriteomenetluse lõpetamise lahend;
 - 4) teos on kuriteo tunnused;
 - 5) vääriteo aegumistähtaeg on möödunud;
 - 6) seadus, mis nägi ette karistuse vääriteo eest, on kehtetuks tunnistatud;
 - 7) isik, kelle suhtes alustatakse või on alustatud vääriteomenetlust, on surnud või juriidiline isik on lõppenud.
- (2) Alaealise kohta, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ea tõttu süüvõimeline, kuid on abivajav laps lastekaitseaduse § 26 tähenduses, saadab kohtuväliline menetleja või kohus teavituse ja vajalikus mahus koopia vääriteoasja materjalidest alaealise elukoha järgsesse kohaliku omavalitsuse üksusse.
[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]
- (3) Vaatamata käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule, alustatakse vääriteomenetlust, kui seda enda rehabiliteerimiseks taotleb menetlusalune isik ja aegumistähtaeg ei ole möödunud.

§ 29¹. Vääriteomenetluse lõpetamine vääriteo toimepannud isiku tuvastamatuse tõttu

- (1) Kui kohtuvälises menetluses ei ole kindlaks tehtud isikut, kes on vääriteo toime pannud, ning ei ole võimalik koguda lisatõendeid või nende kogumine ei ole otstarbekas, lõpetatakse menetlus. Menetluse võib mõne menetlusaluse isiku või vääriteo suhtes lõpetada ka osaliselt.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud aluste äralangemise korral uuendatakse menetlust käesoleva seadustiku § 58 lõikes 1 sätestatud korras.
[RT I, 11.03.2023, 2- jõust. 01.05.2023]

§ 30. Vääriteomenetluse lõpetamine otstarbekuse kaalutlusel

[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(1) Menetleja võib vääртеomenetluse lõpetada, kui:

1) menetlusaluse isiku süü ei ole suur ja vääртеomenetluse jätkamiseks puudub avalik menetlushuvi;

1¹) esinevad käesoleva seadustiku §-s 3¹ sätestatud vähetähtsa väärteo suhtes menetluse mittealustamise tingimused;

[RT I, 11.03.2023, 2- jõust. 01.05.2023]

2) menetlusalune isik on väärteoga tekitatud kahju vabatahtlikult hüvitanud või heastanud;

3) menetlusalune isik on võtnud kohustuse osaleda sotsiaalprogrammis või

4) alaealine menetlusalune isik on võtnud kohustuse kasutada vahendusteenust või võtnud muu asjakohase kohustuse.

[RT I, 06.01.2023, 1- jõust. 01.04.2023]

(1¹) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 3 ettenähtud kohustuse täitmisel lähtutakse kindla sotsiaalprogrammi kohaldamise minimaalsest tähtajast, mis ei tohi ületada kümnet kuud. Kokkuvõtte sotsiaalprogrammi läbimise kohta lisab kohtuväline menetleja väärteotoimikusse.

(1²) Kui isik, kelle suhtes on vääртеomenetlus lõpetatud käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 3 või 4 alusel, ei täida võetud kohustust või paneb sotsiaalprogrammis osalemise, vahendusteenuse kasutamise või kohustuse täitmise ajal toime uue süüteo, võib kohtuväline menetleja uuendada väärteomenetluse oma määrusega. Kui uuendatud menetluses isikut karistatakse, siis sotsiaalprogrammis osalemise ega vahendusteenuse kasutamise aega karistusest maha ei arvata.

[RT I, 06.01.2023, 1- jõust. 01.04.2023]

(1³) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alustel vääртеomenetluse lõpetamisel hüvitab menetluskulud menetlusalune isik. Alaealise menetlusaluse isiku menetluskulud jäävad riigi kanda.

(1⁴) Menetluskulusid määrates arvestab menetleja kriminaalmenetluse seadustiku § 180 lõikes 3 sätestatut.

(2) Kui kohtuväline menetleja leiab, et isikule, kes pani väärteo toime vähemalt neljateist-, kuid alla kaheksateistaastasena, ei ole vaja kohaldada karistust või karistusseadustiku § 87 lõikes 2 sätestatud mõjutusvahendit, võib kohtuväline menetleja alaealist hoiatada, väärteomenetluse määrusega lõpetada, ning kui tegemist on abivajava lapsega lastekaitseaduse § 26 tähenduses, saata alaealise kohta teavituse ja vajalikus mahus koopia väärteoasja materjalidest alaealise elukoha järgsesse kohaliku omavalitsuse üksusse.

[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

5. peatükk **MENETLUSTOIMINGUD,** **MENETLUSTÄHTAJAD JA MENETLUSKULUD**

§ 31. Tõendite kogumine ja kriminaalmenetluse sätete kohaldamine menetlustoimingute tegemisel

(1) Tõendamisel ja tõendite kogumisel järgitakse vääртеomenetluses kriminaalmenetluse sätteid käesolevas seadustikus sätestatud erisusi arvestades.

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(1¹) Kui väärteo toimepanemise aeg, koht või viis või muud väärteo tehioolud on riikliku järelevalve käigus foto- või videosalvestatud, võib see salvestis olla vääртеomenetluses iseseisvaks tõendiks, kui salvestisest nähtuvad:

1) salvestise seos väärteoasjaga;

2) millal, millistel asjaoludel ja kelle poolt on salvestis loodud;

3) väärteoasja lahendamiseks olulised asjaolud.

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(2) Kohtuvälisel menetlejal ja kohtul on õigus nõuda füüsiliselt ja juriidiliselt isikult väärteoasja lahendamiseks vajaliku dokumendi, eseme või muu objekti esitamist.

(3) Korruptsiooniväärteo kohtuväline menetleja võib taotleda kohtult sellise määruse andmist, millega võimaldatakse juurdepääs pangasaladusele ja fondiosakute registri andmetele, kui see on vältimatult vajalik korruptsiooniväärteo menetluse eesmärgi saavutamiseks.

[RT I, 29.06.2012, 1- jõust. 01.04.2013]

§ 31¹. Menetlusaluse isiku daktüloskopeerimine ning temalt näokujutise, DNA-proovi ja häälennäidise võtmine

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(1) Menetlusalust isikut, kelle kohta on põhjendatult alust arvata, et ta on toime pannud narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse §-s 15¹ või karistusseadustiku §-s 218 sätestatud väärteo,

võib süüteo menetlemise, avastamise ja tõkestamise eesmärgil daktüloskopeerida ning võtta temalt näokujutise, DNA-proovi ja häälenäidise.

(2) Isiku näokujutis ja naha papillaarkurrustiku jäljed kantakse automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse (edaspidi *andmekogu ABIS*). Isiku biograafilised andmed, andmed temalt näokujutise ja naha papillaarkurrustiku jälgede võtmise kohta ning häälenäidis ja isikult võetud DNA-proovi analüüsil saadud andmed kantakse riiklikusse süüteo menetluse biomeetriregistrisse.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

§ 31². Andmete nõudmine sideettevõtjalt

(1) Andmekaitse Inspeksioon, Finantsinspeksioon, Kaitsepolitsei amet, Keskkonnaamet, Maksu- ja Tolliamet, Rahapesu Andmebüroo ning Politsei- ja Piirivalveamet võivad teha päringu elektroonilise side ettevõtjale üldkasutatava elektroonilise side võrgus kasutatavate identifitseerimistunnustega seotud lõppkasutaja tuvastamiseks vajalike andmete kohta, välja arvatud sõnumi edastamise faktiga seotud andmed.

[RT I, 10.07.2020, 1- jõust. 01.01.2021, osaliselt muudetud [RT I, 21.11.2020, 1] ja [RT I, 10.07.2020, 2]]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud asutus võib kohtu loal teha üksikpäringu elektroonilise side ettevõtjale elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 loetletud andmete kohta, mida ei ole nimetatud käesoleva paragrahvi esimeses lõikes. Üksikpäring käesoleva paragrahvi tähenduses on kirjalik päring elektroonilise side seaduse § 111¹ lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmete saamiseks konkreetse telefonikõne, elektronkirja, elektroonilise kommentaari või muu üksiksõnumi edastamisega seotud sideseansi kohta

[RT I, 29.06.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(3) Käesolevas paragrahvis nimetatud päringu võib teha üksnes siis, kui see on vältimatult vajalik väärteomenetluse eesmärgi saavutamiseks.

[RT I, 29.06.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet võib teha päringu elektroonilise side ettevõtjale üldkasutatava elektroonilise side võrgus kasutatavate identifitseerimistunnustega seotud lõppkasutaja tuvastamiseks vajalike andmete kohta.

[RT I, 08.01.2020, 1- jõust. 17.01.2020]

§ 31³. Kohtuvälise menetleja ametnik tõendiallikana

(1) Kohtuvälise menetleja ametnik, kes on vahetult tajunud väärteo tehiosid ja kirjeldanud neid väärteoprotokollis või kiirmenetluse otsuses, võib osaleda kohtu- või kaebemenetluses tunnistajana tema poolt tajutud faktiliste asjaolude kohta.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kohtuvälise menetleja ametnik ei või osaleda kohtu- või kaebemenetluses kohtuvälise menetleja esindajana.

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

§ 31⁴. Foto, film ja muu teabesalvestis tõendina

(1) Menetleja tehtud foto, film või muu teabesalvestis võib olla väärteomenetluses iseseisvaks tõendiks, kui see vastab käesoleva seadustiku § 31 lõike 1¹ punktides 1–3 sätestatule.

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(2) Fotografeerimise, filmimise või muu salvestamise juures viibinud isiku taotluse või selle puudumise kohta tehakse märge väärteoprotokollis või kiirmenetluse otsusele.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 31⁵. Riikliku registri andmed

Kui väärteo toimepanemine on tõendatud riikliku registri andmetega, millel on õiguslik tähendus, ning registrisse tehtud päring on korratav, tehakse andmekogust päringu tegemise kohta märge väärteoprotokollis või kiirmenetluse otsusele. Märkest peab nähtuma päringu tegemise aeg ja päringu tulemus.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 31⁶. Andmekogu ABIS

(1) Andmekogu ABIS on elektrooniline andmekogu, mille eesmärk käesoleva seadustiku tähenduses on töödelda menetlusaluse isiku, kelle kohta on põhjendatult alust arvata, et ta on toime pannud narkootiliste ja

psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse §-s 15¹ või karistusseadustiku §-s 218 sätestatud väärteo, daktüloskopeerimisel ja temalt näokujutise võtmisel saadud biomeetrilisi andmeid süütegude menetlemiseks, avastamiseks ja tõkestamiseks.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(2) Andmekogusse ABIS kantud andmete töötlemisele kohaldatakse isikut tõendavate dokumentide seaduse §-s 15⁵ sätestatud.

(3) Andmekogu ABIS asutab ja selle põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) määrusega.

(4) Andmekogu ABIS vastutavad töötajad on Politsei- ja Piirivalveamet ning Eesti Kohtuekspertiisi Instituut. Volitatud töötleja määratakse kindlaks andmekogu põhimääruses.

(5) Andmekogusse ABIS kantavate andmete koosseis ja nende säilitamise tähtaeg nähakse ette andmekogu põhimääruses.

(6) Andmekogus ABIS sisalduvad andmed on juurdepääsupiiranguga ning on tunnistatud asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.

[RT I, 08.07.2021, 1- jõust. 15.07.2021]

§ 32. Jälitustoiminguga tõendite kogumise keeld

(1) Väärteomenetluses on keelatud tõendite kogumine jälitustoiminguga.

(2) Kriminaalmenetluses jälitustoiminguga kogutud tõendit võib väärteomenetluses tõendina kasutada asjas, milles on kriminaalmenetlus lõpetatud.

§ 33. Tunnistaja anonüümseks tunnistamise keeld

Tunnistaja anonüümsust väärteomenetluses ei tagata.

§ 33¹. Tunnistaja esindaja keeld

Ülekuulamisel väärteomenetluses ei ole tunnistajal õigust omada esindajat.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 34. Isiku läbivaatuse erisused

(1) Isiku läbivaatuse võib teha kohtuvälise menetleja ametnik, kellel on käesoleva seadustiku § 45 kohaselt isiku kinnipidamise õigus.

(2) Kohtuvälise menetleja ametnik, kellel ei ole isiku kinnipidamise õigust, võib esitada isiku läbivaatuse tegemiseks Politsei- ja Piirivalveametile taotluse politseiametniku kaasamiseks. Politseiametnik teeb isiku läbivaatuse kohtuvälise menetleja ametniku osavõtul.

[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(3) Isiku läbivaatuse kohta koostab läbivaatuse teinud kohtuvälise menetleja ametnik protokoll. Kui isiku läbivaatuse tegemisele on kaasatud politseiametnik, kirjutab protokollile alla ka politseiametnik.

§ 35. Läbiotsimise erisused

(1) Kohtuvälise menetleja võib väärteomenetluses läbi otsida oma määruse alusel, millel on resolutsioonina maakohtuniku luba.

(2) Diplomaatilise esinduse ruumides on läbiotsimine keelatud.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 36. Varalise nõude tagamine

[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

(1) Väärteomenetluses on keelatud vara arestida, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul.

(2) Konfiskeerimise või rahatrahvi tagamiseks võib juriidilisest isikust menetlusaluse isiku suhtes kohaldada kriminaalmenetluse seadustiku §-des 141⁴ ja 142 sätestatud meetmeid kriminaalmenetluse nõuete kohaselt, arvestades väärteomenetluse erisusi.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud meetmeid kohaldatakse kohtuvälise menetleja taotlusel maakohtu määruse alusel.

[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

§ 37. Kriminaalmenetluses ettenähtud tõkendite kohaldamise keeld

Väärteomenetluses on keelatud kohaldada kriminaalmenetluses ettenähtud tõkendeid, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

§ 38. Menetlustähtajad ning kohtuvälise menetleja ja kohtu kulud

(1) Kohtuvälises menetluses ja kohtumenetluses järgitakse menetlustähtaegade ja menetluskulude arvestamisel ning menetlustähtaja ennistamisel kriminaalmenetluse sätteid.

(2) Väärteoasjade arutamises osavõtjatele kulude tasumise juhendi kehtestab [Vabariigi Valitsus](#).

6. peatükk VÄLJAKUTSUMINE NING ILMUMATA JÄÄMISE EEST TRAHVIMINE JA SUNDTOOMINE

§ 39. Menetlusaluse isiku asukoha selgitamine

Kui menetlusaluse isiku asukoht on teadmata, selgitab selle kohtuvälises menetluses kohtuväline menetleja ja kohtumenetluses kohus.

§ 40. Kutse

(1) Isik kutsutakse menetleja juurde kutsega.

(2) Isikule saadetakse kutse sisaldab järgmisi andmeid:

- 1) füüsilise isiku kutsumise korral tema ees- ja perekonnanimi ning elukoha aadress, juriidilise isiku kutsumise korral tema nimetus ja asukoha aadress;
- 2) kohtuvälise menetleja kutsumisel kohtuvälise menetleja nimetus ja asukoha aadress;
- 3) kutsumise põhjus ja kellena isik välja kutsutakse;
- 4) väärteo kvalifikatsioon ning, kui väärteomenetlus on alustatud isiku suhtes, siis isiku ees- ja perekonnanimi;
- 5) ilmumise aeg ja koht;
- 6) menetlusaluse isiku kutsumise korral tema õigused ja kohustused vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19;
- 7) kas menetlusaluse isiku kutsumise korral on tema ilmumine kohustuslik ning ilmumata jäämise tagajärjed vastavalt käesoleva seadustiku §-le 43;
- 8) kas kohtuvälise menetleja kutsumise korral on tema ilmumine kohustuslik;
- 9) tunnistaja kutsumise korral tema ilmumise kohustuslikkus ning ilmumata jäämise tagajärjed vastavalt käesoleva seadustiku §-le 43;
- 10) kohustus teatada ilmumata jäämisest ja selle põhjusest.

(3) Kutse lõpposa sisaldab teatise, mis täidetakse juhul, kui kutse antakse isikule allkirja vastu kätte. Teatise märgitakse isiku ees- ja perekonnanimi, kellele kutse adresseeritud, isiku allkiri kutse kättesaamise kohta ja kutse kättesaamise kuupäev. Kui isik keeldub kutse vastuvõtmisest, siis menetleja märgib kutse vastuvõtmisest keeldumise kohta, keeldumise kuupäev, menetleja allkiri ja ametinimetus.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 41. Kutse kättetoimetamise kord

(1) Kutse antakse isikule allkirja vastu kätte käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt või toimetatakse isikule kätte postiga väljastusteatega tähtkirjana lõike 3 kohaselt või saadetakse elektrooniliselt lõike 4 kohaselt.

(2) Kutse antakse täisealisele isikule ning vähemalt 14-aastasele või vanemale alaealisele allkirja vastu teatisele, millele märgitakse kutse kätteandmise aeg. Kui kutsutavale ei olnud võimalik kutset kätte anda, antakse see temaga koos elavale vähemalt 14-aastasele perekonnaliikmele allkirja vastu teatisele ja märgitakse kätteandmise aeg. Kui isik keeldub kutse kättesaamise kohta allkirja andmisest, märgitakse teatisele kutse vastuvõtmisest keeldumine ja keeldumise kuupäev. Kutse loetakse isiku poolt kättesaaduks kutse vastuvõtmisest keeldumise päevast.

(3) Postiga saadetud kutse loetakse isiku poolt kättesaaduks postiteenuse osutaja väljastusteates märgitud päevast.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(4) Kutse elektroonilise kättetoimetamise korral saadetakse kutse isiku poolt menetlusdokumendis näidatud või Internetis avaldatud elektronposti aadressil. Kutsele peab olema lisatud digitaalallkiri ja see peab olema kaitstud kolmandate isikute eest. Kutse saatmisel märgitakse, et kutse kättesaamist tuleb elektronpostiga saatja aadressil viivitamata kinnitada. Elektronpostiga kättetoimetatud kutse loetakse isiku poolt kättesaaduks kinnitamise

päevast. Kui kutse kättesaamist ei kinnitata kolme päeva jooksul, alates selle saatmisest, saadetakse kutse väljastusteatega tähtkirjana või antakse menetleja poolt allkirja vastu isikule kätte.

(4¹) Kui kutse tehakse kättesaadavaks e-toimiku süsteemi kaudu, teatatakse kutse olemasolust kutsutava elektronposti aadressil, mis on näidatud menetlusdokumendis või avaldatud Internetis. Teatis peab sisaldama viidet e-toimiku süsteemis asuvale digitaalsele kutsele ja sellega tutvumiseks antavat tähtaega, milleks on saatmise hetkest kolm päeva. Kutsele ei lisata digitaalallkirja, kui selle saatja ja saatmisaeg on e-toimiku süsteemi kaudu tuvastatavad. E-toimiku süsteemi kaudu kättesaadavaks tehtud kutse loetakse kättetoimetatuks, kui saaja avab selle infosüsteemis või kinnitab infosüsteemis selle vastuvõtmist dokumenti avamata, samuti siis, kui seda teeb muu isik, kellel saaja võimaldab infosüsteemis dokumente näha. Kui kutsega ei ole e-toimiku süsteemi kaudu tutvutud teatise saatmisest arvates kolme päeva jooksul, saadetakse kutse väljastusteatega tähtkirjana või antakse kutsutavale allkirja vastu.

[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.04.2013]

(5) Menetlusalusele isikule ja tema kaitsjale peab kutse olema kätte toimetatud ilmumiseks piisava ajavaruga. Menetlusaluse isiku valitud kaitsjale kutse kättetoimetamisel loetakse kutse ka tema volitajale kättetoimetatuks.

(6) Alla 14-aastase alaealise või psüühikahäirega isiku kutse saadetakse tema vanemale või muule seaduslikule esindajale.

(7) Kui menetlusalune isik on teinud teatavaks oma elu- või asukoha tema poolt allakirjutatud menetlusdokumendis, saadetakse talle kutse sellel aadressil. Kui isik ei ole menetlejale oma aadressi muutmistest teatanud, saadetakse kutse tema viimasel menetlejale teada oleval aadressil.

(8) Kohalviibivatele menetlusosalistele kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku ettelõetud teated võrdsustatakse kutse andmisega allkirja vastu, kui selle kohta tehakse menetlusdokumenti märge.

(9) Postiteenuse osutaja väljastusteade, käesoleva seadustiku § 40 lõikes 3 nimetatud teatis kutse kättesaamise kohta, elektronkirja väljatrükk kutse väljastamise kohta ning kinnituse väljatrükk pannakse vääртеotoimikusse.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(10) **Valdkonna eest vastutav ministervõib** määrusega kehtestada täpsemad nõuded kohtumenetluses menetlusdokumentide e-toimiku süsteemi kaudu elektroonilisele kättetoimetamisele.

[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.04.2013]

§ 42. Väljakutsutu ilmumata jäämise mõjuvad põhjused

(1) Kui isikul ei ole võimalik kutses märgitud ajal menetleja juurde ilmuda, peab ta sellest viivitamata teatama.

(2) Ilmumata jäämise mõjuvad põhjused on:

- 1) väljakutsutu äraolek, mida ei saa käsitada vääртеomenetlusest kõrvalehoidmisena;
- 2) kutse kättesaamise hilinemine;
- 3) muu asjaolu, mida menetleja peab mõjuvaks.

§ 43. Ilmumata jäämise eest trahvimine ja sundtoomine

(1) Kui kutse kätte saanud menetlusalune isik, kelle ilmumise kohustuslikkus oli kutses märgitud või kutse kätte saanud tunnistaja on jäänud kohtusse ilmumata, teeb kohus määruse talle rahatrahvi määramise kohta kuni 30 trahviühiku suuruses.

(2) Kohus võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku talle määratud rahatrahvi tasumisest vabastada, kui isik tõendab, et ta jäi kohtusse ilmumata käesoleva seadustiku § 42 lõikes 2 sätestatud mõjuvatel põhjustel.

(3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isik on kutse kätte saanud ja jäänud kohtuvälise menetleja juurde või kohtusse ilmumata, võib kohtuvälise menetleja või kohus määrusega kohaldada tema sundtoomist.

(4) Sundtoomist teostab politsei.

7. peatükk ISIKU KINNIPIDAMINE

§ 44. Isiku kinnipidamise alus ja tähtaeg

(1) Isikut, kelle kohta on põhjendatult alust arvata, et ta on toime pannud vääртеo, võib kuni 48 tundi kinni pidada, kui:

- 1) ta püüab põgeneda;
- 2) ei ole tuvastatud tema isikut;
- 3) ta võib jätkuvalt toime panna vääртеgusid;
- 4) ta võib vääртеomenetlust takistada või sellest kõrvale hoida.

(2) Isiku kinnipidamise korral:

1) toimetatakse ta Politsei- ja Piirivalveametisse või käesoleva seadustiku § 45 kohaselt isiku kinnipidamiseks pädeva kohtuvälise menetleja ametiruumi või politsei arestimajja või vanglasse;
[RT I, 03.03.2021, 1- jõust. 04.03.2021]

2) võetakse temalt viivitamata ütlused väärteo toimepanemise kohta ning koostatakse isiku kinnipidamise protokoll või väärteoprotokoll;

3) toimetatakse kinnipeetud isik asja arutamiseks maakohtusse, kui ta on toime pannud väärteo ja kohtuvälise menetleja peab vajalikuks aresti kohaldamist, selle kohta on koostatud väärteoprotokoll ja muud menetlusdokumendid. Sel juhul võib menetlusalune isik esitada vastulause kohtule.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(3) Kinnipidamine algab ajast, mil isik kinni peetakse. Kinnipidamise aeg arvatakse karistusaja hulka karistusseadustiku § 68 lõikes 2 sätestatud korras.

(4) Kui selgub, et isikut ei ole põhjust kinni pidada, vabastatakse ta viivitamata.

(5) Kui isikut ei peetud kinni käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alustel, ei loeta isiku ülekuulamise või tema suhtes muu menetlustoimingu tegemise aega isiku kinnipidamiseks.

(6) Isiku kinnipidamisel ei kohaldata kriminaalmenetluse seadustiku § 35¹ lõigetes 2–4 sätestatud.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 45. Kinnipidamist kohaldavad isikud

(1) Käesoleva seadustiku §-s 44 sätestatud alustel ja korras kohaldavad isiku kinnipidamist järgmised kohtuvälise menetleja ametnikud:

1) politseiametnik või Maksu- ja Tolliameti tollialaste õigusaktide järelevalve alase pädevusega ametnik;
[RT I, 16.06.2017, 1- jõust. 01.07.2017]

2) tsiviillennunduse ohutusjärelevalve, ohutu meresõidu järelevalve ning raudteeohutusjärelevalve ja raudteeliiklusjärelevalve pädevusega ametnik;

3) jahipidamis-, kalapüügi- või metsajärelevalvet, samuti lennupiirangutega alas järelevalvet teostav keskkonnaametnik;

[RT I, 29.06.2022, 1- jõust. 09.07.2022]

4) vanglaametnik karistusseadustiku § 325 lõikes 1 või lennundusseaduse §-s 60¹⁴ ettenähtud väärteo puhul;
[RT I, 29.06.2022, 1- jõust. 09.07.2022]

5) Kaitseväe järelevalve pädevusega ametnik lennundusseaduse §-s 60¹⁴ ettenähtud väärteo puhul;
[RT I, 29.06.2022, 1- jõust. 09.07.2022]

6) Kaitseväe ametnik kaitsevæteenistuse seaduse §-s 224¹ ning Kaitsevæe korralduse seaduse §-des 56² ja 56³ ettenähtud väärtegude puhul.
[RT I, 27.01.2023, 1- jõust. 01.04.2023]

(2) Kohtuvälise menetleja ametnik, kellel ei ole isiku kinnipidamise õigust, võib esitada Politsei- ja Piirivalveametile taotluse isiku kinnipidamisele politseiametniku kaasamiseks käesoleva seadustiku § 44 lõikes 1 sätestatud alustel. Politseiametnik peab isiku kinni seda taotlenud kohtuvälise menetleja ametniku osavõtul.
[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

§ 46. Isiku kinnipidamise protokoll

(1) Isiku kinnipidamise kohta käesoleva seadustiku § 44 lõikes 1 sätestatud alustel koostatakse isiku kinnipidamise protokoll. Isiku kinnipidamise protokoll ei koostata, kui väärteoprotokoll koostatakse isiku kinnipidamisel ja väärteoprotokoll märgitakse käesoleva seadustiku § 69 lõikes 4 ettenähtud andmed.

(2) Isiku kinnipidamise protokollis märgitakse:

1) menetlustoimingu koht ja kuupäev;

2) kohtuvälise menetleja nimetus ja protokoll koostanud kohtuvälise menetleja ametniku ametikoht ning ees- ja perekonnanimi;

3) kinnipidamisest osa võtnud politseiametniku ametikoht ning ees- ja perekonnanimi;

4) menetlusaluse isiku ees- ja perekonnanimi;

5) kinnipidamise aeg ja alus viitega käesoleva seadustiku § 44 lõikele 1;

6) kinnipidamise koht, kuupäev ja kellaeg;

7) väärteo kvalifikatsioon;

8) menetlusalusele isikule tema õiguste ja kohustuste selgitamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19;

9) kinnipeetava üleriie ja jalatsite kirjeldus ning andmed väliste tervisekahjustuste kohta;

10) kinnipidamisel isikult äravõetud objektide loetelu ja nende tunnused;

11) kinnipeetava avaldused ja taotlused;

12) menetlustoimingu aluseks olev menetlusõiguslik säte.

(3) Protokollile kirjutavad alla selle koostaja ja kinnipidamisest osa võtnud politseiametnik. Menetlusalune isik annab protokollile allkirja selle kohta, et talle on protokollilt tutvustatud ja käesoleva seadustiku §-s 19 sätestatud õigusi ja kohustusi selgitatud. Kui menetlusalune isik keeldub alla kirjutamast, tehakse selle kohta protokollile kanne.

(4) Menetlusaluse isiku taotlusel tehakse tema asukoht teatavaks tema valikul vähemalt ühele isikule. Alaealise kinnipidamisest tuleb viivitamata teatada tema vanemale või eestkostjale või hooldajale ja sotsiaaltalitusele.

8. peatükk

MENETLUSDOKUMENDID VÄARTEOMENETLUSES

§ 47. Menetlusdokumendid

(1) Menetlusdokumendid on:

- 1) kohtuvälises menetluses väärteprotokoll, menetlustoimingu protokoll ning kohtuvälise menetleja määrus ja otsus;
- 2) kohtumenetluses kohtu määrus, kohtuistungis protokoll ja kohtuotsus.

(1¹) Menetlusaluse isiku poolt taasesitamist võimaldaval viisil antud nõusolekul võib menetlustoimingu protokollilt asendada menetlustoimingu heli- ja videosalvestisega, kui salvestis sisaldab käesoleva seadustiku § 49 lõikes 2, lõike 4 punktis 1 ja lõikes 5 sätestatud andmeid ning menetlusaluse isiku suulist kinnitust temale õiguste ja kohustuste selgitamise kohta või tema keeldumist sellise kinnituse esitamisest.
[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(1²) Kui menetlusalune isik ei nõustu menetlustoimingu protokollilt asendamisega heli- ja videosalvestamisega, protokollitakse menetlustoiming käesolevas seadustikus ettenähtud korras.
[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(1³) Käesoleva seadustiku § 19 lõike 1 punktis 6 nimetatud menetlustoimingu heli- ja videosalvestise muutmine on keelatud pärast seda, kui menetlusalune isik on salvestisega tutvunud.
[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(2) Määrus ja menetlustoimingu protokollid, mis vormistatakse väärtemenetluses tõendeid kogudes, koostatakse väärtemenetluse seadustikuga reguleerimata juhtudel kriminaalmenetluse nõuete kohaselt, arvestades väärtemenetluse erisusi.

§ 47¹. Kohtumenetluses menetlusdokumentide kättesaadavaks tegemine

(1) Kohus teeb e-toimiku süsteemis kohtumenetluse pooltele viivitamata kättesaadavaks kõik kohtumenetluse menetlusdokumendid, sõltumata sellest, kuidas need kohtumenetluse pooltele kätte toimetatakse.

(2) **Valdkonna eest vastutav ministervõib** määrusega kehtestada täpsemad nõuded menetlusdokumentide infosüsteemi kaudu kättesaadavaks tegemisele.
[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.04.2013]

(3) Kui isik ei ole menetlusdokumenti käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel kehtestatud tähtaja jooksul vastu võtnud, piiratakse kuni dokumendi kättetoimetamiseni ajutiselt tema juurdepääsu kättetoimetamiseks ettenähtud infosüsteemidega liidestatud järgmistele infosüsteemidele ja andmekogudele:

- 1) e-kinnistusraamat;
- 2) e-toimik;
- 3) e-äriregister.

[RT I, 22.03.2024, 1- jõust. 01.04.2024]

(4) **Valdkonna eest vastutav minister** kehtestab tähtaja menetlusdokumendi elektrooniliseks vastuvõtmiseks käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud infosüsteemis.
[RT I, 22.03.2024, 1- jõust. 01.04.2024]

§ 48. Määrus

(1) Määrus on:

- 1) kohtuvälise menetleja või kohtu põhistatud menetlusotsustus, mis vormistatakse eraldi menetlusdokumendina ja pannakse väärtetoimikusse;
- 2) kohtuvälises menetluses või kohtumenetluses üksikküsimuse lahendamise kohta tehtud menetlusotsustus, mida ei pea põhistama.

(2) Põhistatava määruse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) koostamise koht ja kuupäev;
- 2) kohtu või kohtuvälise menetleja nimetus ning määruse koostaja ees- ja perekonnanimi ning ametinimetus;
- 3) väärteloasja nimetus – isik, kelle suhtes on väärtemenetlus alustatud, ning väärtelo kvalifikatsioon;

4) menetlusaluse isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood, välismaalase ja isiku puhul, kellel ei ole isikukoodi, sünniaeg ja -koht, kodakondsus, elukohta aadress ja töökoht või menetlusaluse juriidilise isiku nimetus ja registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon ja asukoha aadress.

(3) Põhistatava määruse põhiosa peab sisaldama:

- 1) menetlusotsustuse põhjenduse;
- 2) määruse menetlusõigusliku aluse.

(4) Põhistatava määruse lõpposas esitatakse lahendamisel tehtud otsustus ja määruse peale edasikaebamise kord. Määrusele kirjutab alla selle koostaja.

(5) Määrusi koostades järgitakse nende sisu kohta esitatud lisanõudeid.

(6) Menetleja määrus on täitmiseks kohustuslik.

§ 49. Menetlustoimingu protokoll

(1) Menetlustoimingu protokoll koostatakse loetavas käekirjas, masina- või arvutikirjas. Vajaduse korral võib kasutada protokollija abi.

(2) Protokolli sissejuhatuses märgitakse:

- 1) menetlustoimingu koht ja kuupäev;
- 2) kohtu või kohtuvälise menetleja nimetus, protokolli koostaja ametinimetus ning tema ees- ja perekonnanimi;
- 3) väärteoasja ja menetlustoimingu nimetus;
- 4) seadusega sätestatud juhtudel viide menetlustoimingu aluseks olnud määrusele;
- 5) menetlustoimingule allutatud füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood, juriidilise isiku nimetus ja registrikood ning tema esindaja ees- ja perekonnanimi ning elu- või asukoht ja menetlusseisund;
- 6) menetlustoimingu osalenud muu isiku ees- ja perekonnanimi ning elu- või töökoht ning menetlusseisund;
- 7) menetlustoimingu algus- ja lõpuaeg ning tingimused;
- 8) isikule menetlustoiminguga seotud õiguste ja kohustuste selgitamine;
- 9) menetlustoimingu aluseks olev menetlusõiguslik säte.

(3) Menetlusosalisele tema õiguste ja kohustuste selgitamise kohta võetakse protokolli sissejuhatusse menetlusosalise allkiri. Kui ta keeldub allkirja andmast, tehakse selle kohta protokolli kanne.

(4) Protokolli põhiosas kirjeldatakse:

- 1) menetlustoimingu käiku ja tulemusi tõendamiseks vajaliku üksikasjalikkusega, järgides käesolevas seadustikus menetlustoimingu sisu kohta esitatud lisanõudeid;
- 2) tehnikavahendite kasutamist.

(5) Protokolli lõpposas loetletakse menetlustoimingu äravõetud objektid ja nende pakkimise moodus ning hoidmise koht.

(6) Protokollile kirjutab alla selle koostaja.

§ 50. Menetlustoimingu protokolli lisa

Vajaduse korral võib kriminaalmenetluses sätestatud korras talletada menetlustoimingu protokolli lisana tõendusteavet fotol, joonisel, filmil, heli- või videosalvestuses või muul viisil.

§ 50¹. Digitaalsete dokumentide edastamine

(1) Kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti, esitatakse väärteomenetluses digitaalsed taotlused, kaebused, vastulaused ja muud dokumendid vahetult või e-toimiku süsteemi kaudu. Vahetult edastatud digitaalse dokumendi kannab menetleja e-toimiku süsteemi.

(2) Kui toimikut peetakse paberil, siis digitaalne dokument trükitakse ja paigutatakse toimikusse. Trükitud dokumendi õigsust ja vastavust digitaalsele dokumendile kinnitab menetleja oma allkirjaga.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

§ 50². Väärteotoimik

(1) Väärteotoimik on väärteoasjas kogutud dokumentide kogum.

[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.04.2013]

(2) Kohus peab iga väärteoasja kohta kohtutoimikut, kuhu võetakse ajalises järgnevuses kõik menetlusdokumendid ja muud asjaga seotud dokumendid. Seaduses ettenähtud juhul võetakse kohtutoimiku juurde muud menetlusega seotud esemed.

[RT I, 22.03.2013, 9- jõust. 01.04.2013]

(2¹) Väärteotoimikut ja väärteoasja kohtutoimikut võib pidada ka täielikult või osaliselt digitaalsena.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

(3) Toimiku kohta kohaldatakse lisaks käesolevas seadustikus sätestatule ka kriminaalmenetluse seadustiku § 160¹ lõigetes 5, 6 ja 7 sätestatut.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

§ 51. Nõuded dokumentidele

(1) Väärteoasja kohtuvälise menetluse dokumentide näidisvormid kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

(2) Väärteomenetluses digitaalallkirjastatud ja muu digitaalse dokumendi vormistamise, edastamise ja säilitamise korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

[RT I 2008, 28, 180- jõust. 15.07.2008]

(3) Kui toimikut peetakse digitaalsena, kohaldatakse käesolevas seadustikus dokumentide koostamise, vormistamise, edastamise ja säilitamise kohta käivaid nõudeid kooskõlas digitaalse toimiku pidamise vajadustega.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

(4) Kui käesolev seadustik näeb ette dokumendi allkirjastamise, loetakse allkirjastamisega võrdväärseks ka muu taasesitamist võimaldav kinnitus allkirjastaja poolt, kui kinnituse andja isik ja kinnituse andmise aeg on tuvastatavad.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

9. peatükk

KARISTUSSEADUSTIKUS SÄTESTATUD VÄÄRTEGUDE MENETLUSALLUVUS

§ 52. Karistusseadustikus sätestatud väärteguude kohtuvälised menetlejad

(1) Karistusseadustiku § 108 lõigetes 3 ja 5, § 151 lõigetes 1 ja 3, §-s 151¹, § 152 lõigetes 1 ja 3, § 153 lõigetes 1 ja 3, §-s 153¹, §-des 157, 165–170, 179¹, 180, 224¹, 225, 226 ja 264¹, § 266 lõigetes 1 ja 3, §-des 269, 271, 305, 334¹ ja 334², § 336 lõigetes 1 ja 3 ning §-des 337, 338, 342, 372¹ ja 426 ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet.

[RT I, 28.04.2022, 24- jõust. 29.04.2022]

(2) Karistusseadustiku § 157¹ lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Andmekaitse Inspektsioon.

(3) Karistusseadustiku § 218 lõigetes 1 ja 2, §-s 275 ning § 325 lõikes 1 ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet, Justiitsministeerium ja vangla.

(4) Karistusseadustiku §-s 225¹ ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

[RT I, 12.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

(5) Karistusseadustiku § 261 lõigetes 1 ja 3 ning §-s 262 ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet ning valla- või linnavalitsus.

(6) Karistusseadustiku §-s 270 ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Transpordiamet.

[RT I, 10.12.2020, 1- jõust. 01.01.2021]

(7) Karistusseadustiku § 277 lõigetes 1 ja 1¹ ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet, Maksu- ja Tolliamet ning Päästeamet.

(8) Karistusseadustiku §-s 278 ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet ning Päästeamet.

(9) Karistusseadustiku §-s 279 ettenähtud väärteguude kohtuvälise menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet ning korrakaitseorgan.

(10) Karistusseadustiku § 280 lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet ning andmete saamiseks õigustatud haldusorgan.

(11) Karistusseadustiku §-s 282 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on valla- või linnavalitsus.
[RT I, 04.07.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

(12) Karistusseadustiku § 339 lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.
[RT I, 12.12.2018, 3- jõust. 01.01.2019]

(13) Karistusseadustiku §-s 352 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet, Keskkonnaamet ning Päästeamet.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(14) Karistusseadustiku § 353 lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnaamet ning liiklusnõuete osas Politsei- ja Piirivalveamet.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(15) Karistusseadustiku §-des 362 ja 366 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnaamet.
[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(16) Karistusseadustiku § 372 lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Politsei- ja Piirivalveamet ning korrakaitseorgan.

(17) Karistusseadustiku §-de 398 ja 398¹ lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Finantsinspektsioon.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 52¹. Karistusseadustikus sätestatud väärtegude arutamise pädevus

Karusseadustiku § 151 lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärtegeid arutab maakohus.
[RT I 2006, 31, 234- jõust. 16.07.2006]

10. peatükk KOHTUVÄLINE MENETLUS

1. jagu Hoiatamismenetlus

[Kehtetu -RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 53.–§ 54. [Kehtetud -RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

1¹. jagu Kirjalik hoiatamismenetlus

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

§ 54¹. Kirjaliku hoiatamismenetluse kohaldamine

(1) Seaduses sätestatud juhtudel võib kohtuväline menetleja mootorsõidukiga toime pandud liiklusväärteo puhul määrata hoiatustrahvi mootorsõiduki registrijärgsele omanikule, või kui registrisse on kantud vastutav kasutaja, vastutavale kasutajale (edaspidi *mootorsõiduki eest vastutav isik*), kui

1) väärteomenetluse ajendiks on automaatse liiklusjärelvalve süsteemiga edastatud teave liiklusnõuete rikkumise kohta, mille alusel on visuaalselt tuvastatav mootorsõiduki registreerimismärk ning rikkumise tuvastamise aeg ja koht või

[RT I, 22.12.2021, 1- jõust. 01.03.2022]

2) teo avastanud järelvalvet teostaval ametnikul ei olnud võimalik kohe tuvastada mootorsõiduki juhti ning rikkumine jäädvustati fotol, filmil või muul teabesalvestisel, millelt on visuaalselt tuvastatav mootorsõiduki registreerimismärk ning rikkumise tuvastamise aeg ja koht.

(2) Hoiatustrahv määratakse isikule, kes oli mootorsõiduki registrijärgne omanik või vastutav kasutaja väärteo toimepanemise ajal.

(3) Mootorsõiduki eest vastutavale isikule määratav hoiatustrahv ei ole süüteo eest kohaldatav karistus, seda ei kanta karistusregistrisse ning sellele ei või tugineda süüteo korduvuse arvestamisel ega muude süüteo eest ette nähtud õigusjärelmite kohaldamisel.

(4) Hoiatustrahvi maksimaalmäär on 420 eurot. Hoiatustrahvi määrad konkreetsete väärtegude eest kehtestatakse liikluseaduses.

[RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

(5) Vähetähtsa liiklusväärteo puhul võib kohtuväline menetleja jätta hoiatustrahvi määramata ja piirduda mootorsõiduki eest vastutava isiku kirjaliku hoiatamisega, kui ta leiab, et mootorsõiduki eest vastutava isiku hoiatamine teda trahvimata on piisav.

(6) Kirjaliku hoiatamismenetluse kohaldamine käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 5 sätestatud korras lõpetab väärteomenetluse. Kohtuväline menetleja uuendab väärteomenetluse kiir- või üldmenetluse korras käesoleva seadustiku § 54⁶ lõikes 3 või 6 sätestatud alustel.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

§ 54². Trahviteade

(1) Käesoleva seaduse § 54¹ lõikes 1 sätestatud juhul saadetakse mootorsõiduki eest vastutavale isikule trahviteade, milles märgitakse:

- 1) hoiatustrahvi määramise aeg ja koht;
- 2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja aadress;
- 3) trahviteate koostanud kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
- 4) kui trahviteate adressaat on füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, isikukood või selle puudumisel sünniaeg;
- 5) kui trahviteate adressaat on juriidiline isik, siis tema nimetus ja registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbrilise või tähekoombinatsioon, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 6) väärteo lühikirjeldus, sealhulgas teo toimepanemise aeg ja koht;
- 7) väärteo kvalifikatsioon;
- 8) hoiatustrahvi määramise alus;
- 9) hoiatustrahvi määr.

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud andmetele märgitakse trahviteates:

- 1) selgitus selle kohta, et mootorsõiduki eest vastutavale isikule määratav hoiatustrahv ei ole süüteo eest kohaldatav karistus, seda ei kanta karistusregistrisse ning sellele ei või tugineda süüteo korduvuse arvestamisel ega muude õigusjärelmite kohaldamisel;
- 2) teave selle kohta, et hoiatustrahv tuleb tasuda kolmekümne päeva jooksul trahviteate kättesaamisest arvates; pärast selle tähtaja möödumist muutub hoiatustrahv sundtäidetavaks;
- 3) teave selle kohta, et mootorsõiduki eest vastutaval isikul on õigus kolmekümne päeva jooksul trahviteate kättesaamisest arvates trahviteade vaidlustada, ning selgitus vaidlustamise korra kohta;
- 4) teave selle kohta, et mootorsõiduki eest vastutava isiku taotlusel saadetakse talle koopia fotost, filmist või muust salvestisest, mille abil tegu tuvastati.

(3) Trahviteatele lisatakse maksekorraldus koos pangakonto numbrilise ja viitenumbriga.

(4) Trahviteate allkirjastab selle koostanud ametnik. Trahviteate võib allkirjastada digitaalselt.

(5) Trahviteade koostatakse kahes identses eksemplaris, millest üks saadetakse mootorsõiduki eest vastutavale isikule ning teine jääb kohtuvälisele menetlejale. Kui trahviteade allkirjastati digitaalselt, säilitab kohtuväline menetleja saadetud trahviteate elektroonilise koopia.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

§ 54³. Trahviteate kättetoimetamine

(1) Füüsilisele isikule saadetakse trahviteade posti teel tähtkirjaga isiku rahvastikuregistris märgitud aadressil või muul menetlejale teada oleval aadressil käesoleva seaduse § 41 lõike 3 kohaselt või elektrooniliselt käesoleva seaduse § 41 lõike 4 kohaselt. Kui elektrooniliselt saadetud trahviteate kättesaamist ei kinnitata 15 päeva jooksul alates selle saatmisest, saadetakse trahviteade väljastusteataga tähtkirjana.

[RT I, 22.12.2021, 1- jõust. 01.01.2022]

(2) Kui mootorsõiduki eest vastutav isik ei ela registrisse kantud aadressil ja tema tegelik viibimiskoht ei ole teada ning trahviteadet ei ole muul viisil võimalik kätte toimetada, võib kohtuväline menetleja trahviteate avaldada ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(3) Trahviteate avaldamisel Ametlikes Teadaannetes avaldatakse mootorsõiduki eest vastutava isiku andmetest tema ees- ja perekonnanimi ning isikukood, või kui see ei ole võimalik, siis isikukoodi asemel sünniaeg. Trahviteade loetakse avalikult kättesaadatuks, kui on möödunud 30 päeva selle Ametlikes Teadaannetes ilmumise päevast või kui isik kinnitab Ametlike Teadaannete infosüsteemis teate kättesaamist. [RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 06.04.2015]

(4) Juriidilisele isikule, riigi või kohaliku omavalitsuse asutusele ning avalik-õiguslikule juriidilisele isikule saadetakse trahviteade registrisse kantud aadressil lihtkirjaga või elektrooniliselt käesoleva seaduse § 41 lõike 4 kohaselt. Trahviteade elektrooniliselt saatmisel ei ole nõutav teate kaitsmine kolmandate isikute eest ning trahviteate kättesaamise kinnitamine. Juriidilise isiku, riigi või kohaliku omavalitsuse asutuse ning avalik-õigusliku juriidilise isiku registrisse kantud aadressil või registris avaldatud elektronposti aadressil saadetud dokument loetakse kättesaadatuks, kui on möödunud kolmkümmend päeva selle saatmisest. [RT I 2010, 17, 91- jõust. 10.05.2010]

(5) Trahviteade saadetakse kümne tööpäeva jooksul väärteo tuvastamisest arvates. [RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 54⁴. Hoiatustrahvi tasumine

(1) Hoiatustrahv tuleb tasuda panka kolmekümne päeva jooksul trahviteate kättesaamisest arvates. Hoiatustrahv loetakse õigeaegselt tasutuks, kui see on maksmise tähtpäevaks laekunud trahviteates märgitud pangakontole.

(2) Kui mootorsõiduki eest vastutav isik ei ole trahviteadet vaidlustanud, kuid on samas jätnud hoiatustrahvi tähtaegselt tasumata, esitab kohtuväline menetleja trahviteate koheseks sundtäitmiseks kohtutäiturile täitemenetluse seadustikus sätestatud alustel ja korras.

(3) Kui mootorsõiduki eest vastutav isik on hoiatustrahvi tasunud või see on pööratud täitmisele, ei või kedagi sama teo eest väärteokorras karistada. [RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

§ 54⁵. Trahviteate vaidlustamine

(1) Kui mootorsõiduki eest vastutav isik ei nõustu määratud hoiatustrahviga, on tal õigus kolmekümne päeva jooksul trahviteate kättesaamisest arvates trahviteade vaidlustada. Vaidlustamise korral hoiatustrahv ei jõustu. [RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(2) Kaebus trahviteate peale esitatakse kirjalikult trahviteate koostanud kohtuvälisele menetlejale ja selles märgitakse:

- 1) trahviteate koostanud kohtuvälise menetleja nimetus, kellele kaebus esitatakse;
- 2) kui kaebuse esitab füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 3) kui kaebuse esitab juriidiline isik, siis tema nimetus ja juriidilise isiku registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) esindaja olemasolul kaebuse esitaja esindaja ees- ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 5) hoiatustrahvi määratud kohtuvälise menetleja nimetus ja aadress;
- 6) trahviteate number ja kuupäev;
- 7) kaebuse esitanud isiku taotluse sisu ja põhjendus.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(2¹) Kaebuse allkirjastab selle esitaja. [RT I, 14.02.2014, 1- jõust. 24.02.2014]

(3) Füüsilisest isikust mootorsõiduki eest vastutav isik peab juhul, kui ta vaidlustab trahviteate põhjusel, et mootorsõidukit kasutas teine isik, märkima kaebuses trahviteates märgitud ajal mootorsõidukit kasutanud isiku ees- ja perekonnanime ning elukoha aadressi, juhiloa numbrit ning sünniaja või isikukoodi. [RT I 2010, 17, 91- jõust. 10.05.2010]

(4) Mootorsõiduki eest vastutav isik vabaneb käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud kohustusest, kui ta esitab ametliku kinnituse selle kohta, et enne trahviteates nimetatud teo toimepanemise aega on teatatud pädevale ametiasutusele mootorsõiduki või selle registreerimismärgi vargusest, kadumisest või hävimisest, või ta esitab tõendid õigusvastasust välistava asjaolu esinemise kohta. [RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(5) Juriidiline isik ning riik, kohalik omavalitsus või avalik-õiguslik juriidiline isik peab kaebuses märkima mootorsõidukit trahviteates nimetatud ajal kasutanud füüsilise isiku ees- ja perekonnanime, elukoha aadressi, juhiloa numbri ning sünniaja või isikukoodi.

[RT I 2010, 17, 91- jõust. 10.05.2010]

(6) Juriidiline isik ning riik, kohalik omavalitsus või avalik-õiguslik juriidiline isik vabaneb käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud kohustusest, kui ta esitab ametliku kinnituse selle kohta, et enne trahviteates nimetatud teo toimepanemise aega on teatatud pädevale ametiasutusele mootorsõiduki või selle registreerimismärgi vargusest, kadumisest või hävimisest, või esitab tõendid õigusvastasust välistava asjaolu esinemise kohta.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

§ 54⁶. Kaebuse lahendamine kohtuvälise menetleja poolt

(1) Kui mootorsõiduki eest vastutava isiku kaebus ei vasta käesoleva seadustiku § 54⁵lõike 2 nõuetele, teeb kohtuväliline menetleja kaebuse käiguta jätmise kohta määruse ja annab kaebuse esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

Kui kaebuses puudub mootorsõiduki eest vastutava isiku elukoha aadress, jätab kohtuväliline menetleja kaebuse läbi vaatamata.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(2) Kohtuväliline menetleja jätab kaebuse läbi vaatamata ning tagastab selle määrusega, kui:

1) kaebus on esitatud pärast käesoleva seadustiku § 54⁵lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumist ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või kohtuväliline menetleja on jätnud tähtaja ennistamata;

2) kaebuse on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 54⁵lõike 1 järgi ei ole õigust kaebust esitada;

3) kaebuse esitanud isik ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud korras määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud kaebuses esinenud puudusi;

4) kaebuse aluseks on käesoleva seadustiku § 54⁵lõikes 4 või 6 toodud asjaolud, kuid puuduvad nõutav kinnitus või tõendid.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(3) Kui mootorsõiduki eest vastutav isik esitab koos kaebusega § 54⁵lõikes 4 või 6 nimetatud tõendid, võib kohtuväliline menetleja jätta väärtemenetluse uuendamata ning koostada määruse trahviteate tühistamise ja väärtemenetluse uuendamata jätmise kohta.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(4) Kui mootorsõiduki eest vastutav isik märgib kaebuses trahviteates nimetatud ajal mootorsõidukit kasutanud füüsilise isiku ees- ja perekonnanime, elukoha aadressi, juhiloa numbri ning sünniaja või isikukoodi, saadab kohtuväliline menetleja trahviteate mootorsõiduki eest vastutava isiku poolt nimetatud isikule.

[RT I 2010, 17, 91- jõust. 10.05.2010]

(5) Trahviteate kättetoimetamine toimub käesoleva seadustiku § 54³kohaselt ning selle vaidlustamine käesoleva seadustiku § 54⁵lõigete 1 ja 2 kohaselt.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(6) Kui mootorsõiduki eest vastutava isiku poolt nimetatud isik vaidlustab trahviteate, uuendab kohtuväliline menetleja määrusega või menetlustoiminguga väärtemenetluse kiir- või üldmenetluse korras. Uuendatud menetluses karistuse määramisel või mõistmisel ei ole trahviteates märgitud hoiatustrahvi määr menetlejale siduv.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 3 nimetatud määruste koopiad saadab kohtuväliline menetleja mootorsõiduki eest vastutava isiku poolt kaebuses märgitud isiku elukoha aadressil lihtkirjaga või kaebuses märgitud elektronposti aadressil.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

§ 54⁷. Erisused teise Euroopa Liidu liikmesriigis registreeritud mootorsõidukiga toimepandud liiklusväärte menetlemisel

(1) Teise Euroopa Liidu liikmesriigi, välja arvatud Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Taani (edaspidi *liikmesriik*) mootorsõidukiga toimepandud liiklusväärte puhul kohaldatakse kirjalikku hoiatamismenetlust käesolevas paragrahvis sätestatud erisustega.

(2) Trahviteate koostamiseks ja kättetoimetamiseks pöördub kohtuväliline menetleja Euroopa Liidu liikmesriigi sõidukite riiklike registreerimisandmete vahetamiseks liiklusseaduse § 200³lõikes 1 nimetatud pädeva asutuse poole mootorsõiduki eest vastutava isiku ja mootorsõiduki andmete saamiseks.

(3) Pädev asutus edastab kohtuvälisele menetlejale järgmised andmed:

- 1) mootorsõiduki registrijärgseks omanikuks või registrisse kantud vastutavaks kasutajaks oleva füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood või selle puudumisel sünniaeg ning elukohta aadress;
- 2) mootorsõiduki registrijärgseks omanikuks või registrisse kantud vastutavaks kasutajaks oleva juriidilise isiku nimetus ja asukoha aadress;
- 3) mootorsõiduki registreerimismärgile kantud tähtede ja numbrite kombinatsioon;
- 4) mootorsõiduki identifitseerimisnumber (VIN-kood, kere või raami number).

(4) Kui kohtuväline menetleja on saanud pädevalt asutuselt käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud andmed mootorsõiduki eest vastutava isiku kohta, koostab ta trahviteate, millele lisab tõlke liikmesriigi ühes ametlikus keeles või koostab trahviteate liikmesriigi ühes ametlikus keeles. Kui trahviteatele lisatakse koopia fotost, mille abil tegu tuvastati, ei märgita selles käesoleva seaduse § 54²lõike 2 punktis 4 nimetatud teavet. Trahviteates märgitakse käesoleva seaduse § 54²lõike 1 punktis 5 nimetatud andmetest juriidilise isiku nimetus ja asukoha aadress.

(5) Trahviteade saadetakse viie tööpäeva jooksul pädevalt asutuselt andmete saamisest arvates lihtkirjaga mootorsõiduki eest vastutava isiku elu- või asukoha aadressil. Trahviteade loetakse kättetoimetatuks, kui on möödunud 30 päeva selle saatmisest.

(6) Mootorsõiduki eest vastutaval isikul on õigus trahviteade vaidlustada põhjusel, et mootorsõidukit kasutas teine isik, märkides kaebuses mootorsõidukit kasutanud isiku ees- ja perekonnanime, elukohta aadressi ning isikukoodi või selle mitteteadmisel sünniaja.

(7) Kui käesoleva seadustiku § 54⁶lõikes 6 nimetatud isiku elukoht ei ole Eestis, jätab kohtuväline menetleja selle isiku poolt trahviteate vaidlustamisel vääriteomenetluse uuendamata, koostab määruse trahviteate tühistamise kohta ning edastab teabe selle kohta trahviteate vaidlustanud isikule, kes vastutab mootorsõiduki eest.

(8) Kui trahviteate aadressaadi elukoht ei ole Eestis, ei kohaldata käesoleva seadustiku § 54⁴lõiget 2. [RT I, 14.02.2014, 1- jõust. 24.02.2014]

1². jagu Lühimenetlus

[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 54⁸. Lühimenetluse kohaldamine

(1) Vääriteomenetluse alustamisel kohaldab kohtuväline menetleja seaduses sätestatud juhtudel lühimenetlust ja määrab vääriteo tunnustega teo toimepannud isikule mõjutustrahvi. Lühimenetluse kohaldamine ei ole kohustuslik, kui:

- 1) esinevad asjaolud, mis ei võimalda lühimenetlust lõpule viia kohapeal;
- 2) lühimenetlusele allutatud isik soovib vaidlustada vääriteo tunnustega teo toimepanemise.

(2) Lühimenetlust ei kohaldata, kui:

- 1) sama teo kohta alustatakse kirjalikku hoiatamismenetlust;
- 2) lühimenetluse aluseks olevas vääriteo tunnustega teos esinevad eri vääriteokoosseisude tunnused ja nendest vähemalt ühe kohta alustatakse üld- või kiirmenetlust;
- 3) seadus näeb vääriteo eest põhikaristusena ette eriõiguse äravõtmise, aresti või lisakaristuse kohaldamise.

(3) Lühimenetluse kohaldamise korral vähemalt neljateist-, kuid alla kaheksateistaastase isiku suhtes teavitatakse sellest viivitamata tema seaduslikku esindajat.

(4) Mõjutustrahvi maksimaalmäär on 160 eurot. Mõjutustrahvi määr vääriteo eest kehtestatakse seadusega. Mõjutustrahvi määramise korral vähemalt neljateist-, kuid alla kaheksateistaastasele isikule jagatakse seaduses sätestatud mõjutustrahvi määr kahega.

[RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

(5) Lühimenetlusele allutatud isikule mõjutustrahvi kohaldamisel lähtutakse karistuseseadustiku § 63 lõigetes 1 ja 3 sätestatust.

(6) Lühimenetluses määratav mõjutustrahv ei ole süüteo eest kohaldatav karistus, seda ei kanta karistusregistrisse ja sellele ei või tugineda süüteo korduvuse arvestamisel ega muude süüteo eest ette nähtud õigusjärelmite kohaldamisel.

(6¹) Kohtuväline menetleja võib vabastada väärteo tunnustega teo toimepannud isiku temale määratud mõjutustrahvi tasumisest, kui isik nõustub kinni pidama seaduses sätestatud mõjutusmeetme tingimustest. Mõjutusmeetmest loobumise või selle tingimuste eiramise korral tasub isik mõjutustrahvi, nagu on sätestatud käesolevas peatükis.

[RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]

(7) Lühimenetluse kohaldamisel teeb kohtuväline menetleja järgmised toimingud:

- 1) selgitab lühimenetlusele allutatud isikule käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud õigusi;
- 2) selgitab lühimenetlusele allutatud isikule, millist väärteoasja tema suhtes menetletakse, ja lühimenetluse kohaldamise erisusi käesoleva seadustiku § 54⁹lõike 2 kohaselt;
- 3) koostab käesoleva seadustiku §-s 54⁹ nimetatud lühimenetluse otsuse.

(8) Lühimenetlusele allutatud isikul on õigus:

- 1) teada, millist väärteoasja tema suhtes menetletakse;
- 2) tutvuda riikliku järelevalve käigus tehtud salvestisega;
- 3) anda väärteo asjaolude kohta selgitusi;
- 4) vaidlustada lühimenetluse otsus käesolevas seadustikus sätestatud korras;
- 5) taotleda mõjutustrahvi tasumist ositi.

[RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

(9) Lühimenetluse kohaldamisel võib kohtuväline menetleja jätta tõendi vormistamata ja märkida lühimenetluse otsusesse üksnes tõendiallika.

[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 54⁹. Lühimenetluse otsus

(1) Lühimenetlusele allutatud isikule mõjutustrahvi määramise kohta koostab kohtuväline menetleja lühimenetluse otsuse, milles märgitakse:

- 1) otsuse tegemise aeg;
 - 2) kohtuvälise menetleja nimetus ja aadress;
 - 3) otsuse teinud kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
 - 4) lühimenetlusele allutatud isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood ning elukoha aadress, välismaalase ja isikukoodita isiku puhul sünniaeg ja -koht, kodakondsus ning elukoha aadress;
 - 5) teave selle kohta, et lühimenetlusele allutatud isikule on selgitatud tema käesoleva seadustiku § 54⁸lõikes 8 nimetatud õigusi;
 - 6) väärteo toimepanemise aeg ja koht;
 - 7) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt ning vajaduse korral väärteo koosseisualternatiiv, lühikirjeldus või rikutud õigusnorm;
 - 8) väärteo toimepanemist kinnitavad tõendid või tõendiallikad;
 - 9) mõjutustrahvi ja vajaduse korral seaduses sätestatud mõjutusmeetme määramise alus;
- [RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]
- 10) mõjutustrahvi määr ja vajaduse korral seaduses sätestatud mõjutusmeetme tingimused;
- [RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]
- 11) mõjutustrahvi ositi tasumine mõjuvatel põhjustel, arvestades, et ositi tasutava mõjutustrahvi täitmise tähtaeg ei tohi ületada ühte aastat.
- [RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

(2) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud andmetele märgitakse lühimenetluse otsuses:

- 1) selgitus selle kohta, et lühimenetluses määratav mõjutustrahv ei ole süüteo eest kohaldatav karistus, seda ei kanta karistusregistrisse ja sellele ei või tugineda süüteo korduvuse arvestamisel ega muude süüteo eest ette nähtud õigusjärelmete kohaldamisel;
 - 2) kui mõjutustrahv ei ole määratud tasuda ositi, siis teave selle kohta, et mõjutustrahvi peab tasuma 45 päeva jooksul lühimenetluse otsuse kättesaamisest arvates ja pärast selle tähtaja möödumist muutub mõjutustrahv sundtäidetavaks;
- [RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]
- 3) selle arvelduskonto andmed, millele mõjutustrahv tuleb kanda: panga nimi, konto valdaja, viitenumber ja kontonumber;
 - 4) teave selle kohta, et lühimenetlusele allutatud isikul või tema esindajal on 15 päeva jooksul lühimenetluse otsuse kättesaamisest arvates õigus see vaidlustada, esitades kaebuse kohtuvälisele menetlejale, samuti teave, et kaebuse esitamisel lühimenetluse otsus ei jõustu, vaid väärteomenetlus uuendatakse kiir- või üldmenetluse korras, ning teave, et uuendatud menetluses ei ole kohtuvälisele menetlejale lühimenetluse otsuses märgitud väärteo kvalifikatsioon ega mõjutustrahvi määr siduvad;
 - 5) teave selle kohta, et lühimenetlusele allutatud isiku nõusolekul talle lühimenetluse otsuse elektrooniline edastamine ei muuda käesoleva lõike punktides 2 ja 4 sätestatud tähtaegu.

(2¹) Lisaks käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatule märgitakse seaduses sätestatud mõjutusmeetme kohaldamisel lühimenetluse otsuses:

- 1) teave selle kohta, et lühimenetlusele allutatud isik vabastatakse mõjutustrahvi tasumisest, kui ta on kinni pidanud lühimenetluse otsuses märgitud mõjutusmeetme tingimustest;

2) teave selle kohta, et mõjutusmeetmest loobumise või selle tingimuste eiramise korral peab lühimenetlusele allutatud isik tasuma mõjustrahvi 45 päeva jooksul otsuses märgitud mõjutusmeetmest loobumisest või selle tingimuste eiramisest arvates ning pärast selle tähtaja möödumist muutub mõjustrahv sundtäidetavaks; [RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

3) teave selle kohta, et kui isik, kes vabastati mõjustrahvi tasumisest, on kinni pidanud otsuses märgitud mõjutusmeetme tingimustest, on temal või tema esindajal õigus 15 päeva jooksul lühimenetluse otsuse kättesaamisest arvates nõuda kohtuväliselt menetlejalt tõendite vormistamist ja edastamist taotluse esitajale ning vaidlustada lühimenetluse otsus, esitades kaebuse maakohtule. [RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]

(3) Lühimenetlusele allutatud isikule selgitatakse lühimenetluse otsuse kätteandmisel, et otsuse kaebetähtaeg algab selle kätteandmise kuupäevast.

(4) Lühimenetluse otsuse allkirjastab selle koostanud kohtuvälise menetleja ametnik.

(5) Lühimenetluse otsus koostatakse kahes identses eksemplaris, millest esimene antakse lühimenetlusele allutatud isikule kätte kohe pärast otsuse allkirjutamist otsuse teisele eksemplarile antava allkirja vastu. Lühimenetlusele allutatud isiku nõusolekul saadetakse talle lühimenetluse otsuse koopia e-posti aadressil. Lühimenetluse otsuse koopia saatmine ei muuda käesoleva seadustiku §-des 54¹⁰ ja 54¹¹ sätestatud tähtaegu.

(6) Kui lühimenetlusele allutatud isik keeldub lühimenetluse otsuse kättesaamise kohta allkirja andmast, teeb kohtuvälise menetleja ametnik nimetatud otsusele selle kohta märkuse, andes ka oma allkirja ja märkides ametinimetuse. Sel juhul loetakse, et lühimenetlusele allutatud isik on lühimenetluse otsuse kätte saanud selle vastuvõtmisest keeldumise päeval.

(7) Lühimenetlusele allutatud isiku nõusolekul võib kohtuvälise menetleja jätta lühimenetluse otsuse käesoleva paragrahvi lõigetes 4 ja 5 sätestatud korras koostamata ja allkirjastamata ning koostada ja edastada selle nimetatud isikule vaid elektrooniliselt. Lühimenetlusele allutatud isiku nõusolekut otsuse elektroonilise koostamise ja edastamisega kinnitab tema tehtud elektrooniline märge. Lühimenetluse otsuse koostanud kohtuvälise menetleja ametnik lisab sellele enda elektroonilise märke. Otsus edastatakse lühimenetlusele allutatud isikule viivitamata.

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 sätestatud korras lühimenetluse otsuse koostamise korral loetakse, et lühimenetlusele allutatud isik on otsuse kätte saanud, kui ta on teinud sellele elektroonilise märke.

(9) Lühimenetluse otsuse koostamine lõpetab vääртеomenetluse. Kohtuvälise menetleja uuendab vääртеomenetluse käesoleva seadustiku § 54¹² lõikes 1 sätestatu kohaselt. [RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 54¹⁰. Mõjustrahvi tasumine ja täitmisele pööramine

(1) Mõjustrahv tasutakse lühimenetluse otsuses märgitud arvelduskontole 45 päeva jooksul otsuse kättesaamisest arvates. Mõjustrahv loetakse õigeaks ajaks tasutuks, kui see on maksmise tähtpäevaks laekunud lühimenetluse otsuses märgitud arvelduskontole. [RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

(1¹) Lühimenetlusele allutatud isik vabastatakse mõjustrahvi tasumisest, kui ta on kinni pidanud lühimenetluse otsuses märgitud mõjutusmeetme tingimustest. [RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]

(1²) Lühimenetluse otsuses märgitud mõjutusmeetmest loobumise või selle tingimuste eiramise korral tasub lühimenetlusele allutatud isik mõjustrahvi lühimenetluse otsuses märgitud arvelduskontole 45 päeva jooksul otsuses märgitud mõjutusmeetmest loobumisest või selle tingimuste eiramisest arvates. [RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

(1³) Kui kohtuvälise menetleja tuvastab, et lühimenetlusele allutatud isik ei ole kinni pidanud lühimenetluse otsuses märgitud mõjutusmeetme tingimustest, edastab kohtuvälise menetleja isikule selle kohta viivitamata vastavasisulise teate. [RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]

(2) Kui lühimenetlusele allutatud isik ei ole lühimenetluse otsust vaidlustanud, kuid on jätnud mõjustrahvi tähtpäevaks tasumata, esitab kohtuvälise menetleja jõustunud lühimenetluse otsuse kümne päeva jooksul sundtäitmiseks kohtutäiturile.

(2¹) Maksu- ja Tolliameti koostatud lühimenetluse otsus:

1) loetakse täidetuks ja seda ei pöörata täitmisele, kui Maksu- ja Tolliamet on mõjutustrahvi enne täitmisele pööramise tähtaja möödumist täies ulatuses tasaarvestanud maksukorralduse seaduses sätestatud korras;

2) täidetakse maksukorralduse seaduses sätestatud korras.

[RT I, 22.12.2021, 1- jõust. 01.03.2022]

(3) Kui lühimenetluse otsus on jõustunud, ei tohi lühimenetlusele allutatud isikut sama teo eest väärteo korras karistada.

[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 54¹¹. Lühimenetluse otsuse vaidlustamine

(1) Kui lühimenetlusele allutatud isik ei nõustu lühimenetluse otsusega, on tal õigus otsus vaidlustada 15 päeva jooksul selle kättesaamisest arvates. Selleks peab ta esitama kaebuse lühimenetluse otsuse koostanud kohtuvälisele menetlejale. Kaebuse esitamise korral lühimenetluse otsus ei jõustu.

(1¹) Kui lühimenetlusele allutatud isik on kinni pidanud lühimenetluse otsuses märgitud mõjutusmeetme tingimustest, kuid ei nõustu lühimenetluse otsusega, on temal või tema esindajal õigus 15 päeva jooksul lühimenetluse otsuse kättesaamisest arvates nõuda kohtuväliselt menetlejalt tõendite vormistamist ja edastamist taotluse esitajale ning vaidlustada lühimenetluse otsus, esitades kaebuse maakohtule 15 päeva jooksul kohtuväliselt menetlejalt tõendite kättesaamisest arvates.

[RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]

(2) Kaebus esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:

- 1) lühimenetluse otsuse koostanud kohtuvälise menetleja nimetus ja aadress;
- 2) lühimenetlusele allutatud isiku ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ning e-posti aadress;
- 3) esindaja olemasolu korral lühimenetlusele allutatud isiku esindaja ees- ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber, e-posti aadress ning volikiri;
- 4) lühimenetluse otsuse number ja kuupäev ning asjaolu, et lühimenetlusele allutatud isik ei nõustu lühimenetluse otsusega.

(3) Kaebuse allkirjastab selle esitaja.

[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 54¹². Kaebuse lahendamine kohtuvälise menetleja poolt

(1) Kui lühimenetlusele allutatud isik on vaidlustanud lühimenetluse otsuse, uuendab kohtuvälise menetleja määrusega või menetlustoiminguga väärteomenetluse üldmenetluse või kiirmenetluse korras. Kohtuvälise menetleja võib jätta väärteomenetluse uuendamata ning koostada määruse lühimenetluse otsuse tühistamise ja väärteomenetluse uuendamata jätmise kohta, kui esineb käesoleva seadustiku § 29 lõikes 1 sätestatud asjaolu.

(2) Kui lühimenetlusele allutatud isiku kaebus ei vasta käesoleva seadustiku § 54¹¹ lõikes 2 sätestatud nõuetele, teeb kohtuvälise menetleja kaebuse käiguta jätmise kohta määruse ja annab kaebuse esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(3) Kohtuvälise menetleja jätab kaebuse läbi vaatamata ning tagastab selle määrusega, kui:

- 1) kaebus on esitatud pärast käesoleva seadustiku § 54¹¹ lõikes 1 sätestatud tähtaja möödumist ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või kohtuvälise menetleja on jätnud tähtaja ennistamata;
- 2) kaebuse esitanud lühimenetlusele allutatud isik ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 2 ette nähtud korras määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud kaebuses esinenud puudusi;
- 3) kaebuse on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 54¹¹ lõike 1 järgi ei ole õigust kaebust esitada.

(4) Kohtuvälise menetleja saadab käesoleva paragrahvi lõikes 1, 2 või 3 nimetatud määruse koopia kaebuses märgitud isiku elukoha aadressil lihtkirjaga või lühimenetluse otsuses või kaebuses märgitud e-posti aadressil.

(5) Uuendatud menetluses ei ole kohtuvälisele menetlejale lühimenetluse otsuses märgitud väärteo kvalifikatsioon ega mõjutustrahvi määr siduvad.

(6) Lühimenetluse otsuse koostanud kohtuvälise menetleja ametnik ei tohi osaleda uuendatud menetluses kohtuvälise menetlejana. Uuendatud menetluses võib kohtuvälise menetleja ametnik, kes on vahetult tajunud väärteo tehioolusid ja koostanud lühimenetluse otsuse, osaleda tunnistajana tema tajutud faktiliste asjaolude kohta.

[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

2. jagu

Kiirmenetlus

§ 55. Kiirmenetluse kohaldamine

(1) Kohtuväline menetleja võib kohaldada kiirmenetlust juhul, kui väärteo toimepanemise asjaolud on selged ja menetlusalusele isikule on:

- 1) teatatud tema õigused ja kohustused, mis on ette nähtud käesoleva seadustiku §-s 19;
- 2) selgitatud, et kiirmenetluses väärteoprotokolli ei koostata;
- 3) võimaldatud anda väärteo toimepanemise kohta ütlusi ning kui isik nõustub kiirmenetlusega.

(2) Kiirmenetluse otsuses võib määrata:

- 1) füüsilisele isikule kuni 200 trahviühiku suuruse rahatrahvi;
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- 2) juriidilisele isikule kuni 13 000 euro suuruse rahatrahvi.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(3) Kiirmenetlust ei kohaldata ja alustatakse üldmenetlust, kui:

- 1) menetlusalune isik ei nõustu kiirmenetlusega või kui ta on 14- kuni 18-aastane või psüühikahäirega;
- 2) on vaja otsustada konfiskeerimine, põhikaristusena aresti või sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või lisakaristuse kohaldamine.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(4) Kiirmenetluses tõendeid kogudes lähtub kohtuväline menetleja käesoleva seadustiku 5. peatuki sätetest.

(5) Kiirmenetluse otsuse tegemisel peab kohtuväline menetleja lahendama käesoleva seadustiku §-s 108 loetletud küsimused.

§ 56. Väärteo toimepanemise kohta ütluste andmine

(1) Füüsilisest isikust menetlusaluse isiku ütlused ja juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seadusliku esindaja ütlused väärteo toimepanemise kohta heli- ja videosalvestatakse või protokollitakse kiirmenetluse otsuse plangil või eraldi dokumendina. Protokollimisel võib menetlusalune isik kirjutada ütlused väärteo toimepanemise kohta oma käega.

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(2) Menetlusaluse isiku ülekuulamisel märgitakse:

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

- 1) ütluste andmise koht ja kuupäev;
- 2) kohtuvälise menetleja nimetus, kellele ütlused anti;
- 3) kui menetlusalune on füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi ning isikukood, välismaalase ja isiku puhul, kellel ei ole isikukoodi, sünniaeg ja -koht, isikut tõendava dokumendi nimetus ja number, kodakondsus, elukoha aadress, töökoht, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kui menetlusalune on juriidiline isik, siis tema nimetus ja registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbr- või tähekombinatsioon, asukoha aadress ja telefoninumber ning elektronposti aadress;
- 5) juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi, elukoha või asukoha aadress, töökoht, telefoninumber ning elektronposti aadress;
- 6) menetlusalusele isikule tema õiguste ja kohustuste teatavaks tegemine käesoleva seadustiku § 19 kohaselt ja kiirmenetluse erisuste teatavaks tegemine käesoleva seadustiku § 55 lõike 1 punktide 2 ja 3 kohaselt, millega tutvumise kohta annab menetlusalune isik ülekuulamisprotokollile eraldi allkirja või ütluste heli- ja videosalvestamisel esitab suulise kinnituse;
[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]
- 7) menetlusaluse isiku ütlused väärteo toimepanemise kohta;
- 8) isiku nõustumine või mittenõustumine kiirmenetlusega, nõustumise kohta annab isik protokollis eraldi allkirja või ütluste heli- ja videosalvestamisel esitab suulise kinnituse.
[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(2¹) Kui isiku ütlused protokollitakse kiirmenetluse otsuses, märgitakse käesoleva paragrahvi lõike 2 punktides 6 ja 8 nimetatud andmed ning isik annab nende kohta allkirja kiirmenetluse otsuses.

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

(3) Ülekuulamisprotokollile kirjutab alla või ütluste heli- ja videosalvestamisel esitab suulise kinnituse protokollile või heli- ja videosalvestisega tutvumise kohta füüsilisest isikust menetlusalune isik või juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seaduslik esindaja.

[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isik keeldub ütluste, allkirja või kinnituse andmisest, loetakse see kiirmenetlusega mittenõustumiseks. Keeldumine märgitakse ülekuulamisprotokollis või kiirmenetluse otsuse plangile või heli- ja videosalvestatakse ning alustatakse üldmenetlust.
[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]

§ 57. Kiirmenetluse otsuse sisu

- (1) Kiirmenetluse otsuses märgitakse:
 - 1) otsuse tegemise aeg ja koht;
 - 2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja aadress;
 - 3) otsuse teinud kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
 - 4) menetlusaluse isiku isikuandmed vastavalt käesoleva seadustiku § 109 punktile 4 või 5;
 - 5) teave selle kohta, kas menetlusalust isikut on teavitatud tema õigustest ja kas ta on kiirmenetlusega nõus;
 - 6) väärteo toimepanemise aeg ja koht;
 - 7) väärteo lühikirjeldus;
[RT I, 06.07.2013, 3- jõust. 16.07.2013]
 - 8) väärteo toimepanemist kinnitavad tõendid;
8¹) menetlusaluse isiku ütlused väärteo toimepanemise kohta;
[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]
 - 9) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;
 - 10) karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud;
 - 11) menetlusalusele isikule mõistetud rahatrahvi määr või karistusseadustiku § 63 lõike 1 kohaldamisel rahatrahvi määr seadussätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse, või karistusseadustiku § 63 lõike 3 kohaldamisel rahatrahvi määrad iga väärteo eest eraldi;
 - 12) rahatrahvi tasumine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõiget 2 ja 3 sätestatut;
 - 13) asitõendina kasutatava, arestitud või muu äravõetud objektiga toimimise viis;
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
 - 14) menetluskulude otsustus;
 - 15) teave sellest, et menetlusalusel isikul ja tema kaitsjal on õigus esitada otsuse peale kaebus maakohtule 15 päeva jooksul, alates otsuse kättesaamisest;
 - 16) kui rahatrahv ei ole määratud tasuda ositi, siis teave sellest, et rahatrahv tuleb tasuda panka otsuse kättesaamisest alates 45 päeva jooksul, näidates ära panga nimetuse, koodi, arvelduskonto valdaja nimetuse ja arvelduskonto numbri, millele rahatrahv tuleb kanda;
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
 - 16¹) teave selle kohta, et piirirežiimi rikkumise või Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise eest määratud rahatrahvi võib tasuda kohtuvälisele menetlejale sularahas;
 - 17) teave sellest, et otsus pööratakse täitmisele, kui isik ei ole tähtaegselt rahatrahvi täies ulatuses tasunud või otsuse peale maakohtule kaebust esitanud.
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
- (2) Otsusele kirjutab alla kohtuvälise menetleja ametnik.
- (3) Kiirmenetluse otsus koostatakse kahes identses eksemplaris, millest esimene antakse kohe pärast otsuse allakirjutamist menetlusalusele isikule allkirja vastu otsuse teisel eksemplariil. Menetlusalune isik märgib otsuse teisele eksemplarile otsuse saamise kuupäeva.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

3. jagu Üldmenetlus

1. jaotis Üldnõuded

§ 58. Väärteomenetluse alustamine

- (1) Väärteomenetlust alustatakse esimese menetlustoiminguga.
- (2) Esimest menetlustoimingut tehes teatatakse menetlusalusele isikule tema õigused ja kohustused vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19.
- (3) Seaduse nõuete rikkumisel, mille eest on ette nähtud erioiguse peatamine, võetakse väärteomenetluse alustamisel menetlusaluselt isikult viivitamatult ära erioigust tõendav dokument, mis lisatakse väärteoasja materjalidele.

§ 59. Väärteoteate lahendamine

- (1) Väärteoteade on teade, milles kirjeldatakse sündmust, fakti või tegevust, milles võivad esineda väärteotunnused.

(2) Kui väärteo toimepanemise kohta on esitatud väärteoteade, on kohtuväline menetleja kohustatud väärteoteate kättesaamisest arvates 15 päeva jooksul alustama väärteomenetluse või otsustama väärteomenetluse alustamata jätmise ning teatama väärteomenetluse alustamata jätmisest väärteoteate esitajale.

(3) Teates väärteomenetluse alustamata jätmise kohta võib jätta põhistuse esitamata, kui väärteomenetlus on jäetud alustamata käesoleva seadustiku §-s 29 nimetatud alusel ning väärteoteates ei ole osutatud selle esitajale väärteo toimepanemisega tekitatud kahjule.

(4) Pärast väärteomenetluse alustamata jätmise teate saamist võib väärteoteate esitaja esitada kaebuse kohtuvälise menetleja juhile väärteomenetluse alustamata jätmise peale käesoleva seadustiku §-s 76 ettenähtud korras.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 60. Kutse kohtuvälise menetleja juurde ilmumiseks

(1) Menetlusalune isik ja tunnistaja kutsutakse kohtuvälise menetleja juurde kutsega käesoleva seadustiku §-des 40 ja 41 sätestatud korras.

(2) Kutses märgitakse, et ilmumine on kohustuslik ja mõjuva põhjusega ilmumata jäänud väljakutsutu suhtes võidakse kohaldada sundtoomist käesoleva seadustiku § 43 lõike 3 kohaselt.

§ 61. Väärteoasja materjali üleandmine prokurörile teos kuriteo tunnuste ilmnemise korral

(1) Kui kohtuvälise menetleja ametnik tuleb väärtegu menetledes järeldusele, et teos on kuriteo tunnused, saadetakse väärteoasja materjal viivitamata prokurörile kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks. Kui kohtuväliseks menetlejaks on kohtueelse uurimise asutus, siis alustatakse kriminaalmenetlust prokurörile materjale saatmata. Kriminaalmenetluse alustamise otsustuse võib teha kuni väärteo eest karistamise otsuse tegemiseni.

(2) Kui väärteoasja materjaliga tutvunud prokurör otsustab jätta kriminaalmenetlus alustamata või lõpetab asjas kriminaalmenetluse, kuid on alust arvata, et teos on väärteo tunnused, tagastab ta viivitamata materjali kohtuvälisele menetlejale väärteomenetluse uuendamiseks.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 62. Kohtuvälise menetluse andmete avaldamine

(1) Kohtuvälise menetluse kohta võib väärteomenetluse, avalikkuse või andmesubjekti huvides andmeid avaldada enne otsuse tegemist üksnes juhul, kui sellega ei kahjustata ülemäära väärteomenetlust, riigi huve või ärisaladust, samuti andmesubjekti ega kolmandate isikute õigusi, eriti eriliiki isikuandmete avaldamise puhul.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(2) Kohtuvälises menetluses tehtud otsuse avaldamine on pärast otsuse tegemist lubatud kriminaalmenetluse seadustiku § 408¹ lõigetes 2 ja 3 ette nähtud tingimustel, arvestades kohtuvälise menetluse erisusi.

[RT I 2007, 12, 66- jõust. 25.02.2007]

(3) Otseselt väärteo tagajärjel tervisekahjustuse või varalist kahju saanud isikul ja tema esindajal on pärast väärteoasjas lahendi tegemist, samuti pärast selle jõustumist õigus tutvuda kogu väärteotoimikuga. Selline õigus ei laiene väärteotoimikus olevatele teiste isikute eriliiki isikuandmetele.

[RT I, 20.04.2021, 1- jõust. 30.04.2021]

(4) Menetleja väljastab taotluse esitamise korral täieliku koopia menetlusdokumendist või väärteotoimikust isikule, kellel on sellega tutvumise õigus. Koopia eest tasutakse riigilõivu riigilõivuseaduse § 61 lõikes 1 sätestatud määras.

[RT I, 20.04.2021, 1- jõust. 30.04.2021]

§ 63. Väärteoasjade ühendamise ja väärteoasjade eraldamise

(1) Kui isik on toime pannud mitu väärtegu või kui mitu isikut on toime pannud ühe väärteo või mitu väärtegu, võib väärteoasjad ühendada.

(2) Väärteoasja võib eraldada, kui see ei kahjusta väärteomenetluse täielikkust või objektiivsust.

(3) Väärteoasjad ühendatakse või eraldatakse kohtuvälise menetleja või maakohu määrusega. Väärteoasja eraldamise määru koopia lisatakse eraldatud väärteoasja toimikusse.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

2. jaotis

Tõendite kogumine

§ 64. Tõendite kogumine

Kohtuväline menetleja lähtub tõendeid kogudes käesoleva seadustiku 5. peatüki sätetest.

§ 65. Menetlusaluse isiku ütlused

(1) Füüsilisest isikust menetlusaluse isiku ja juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seadusliku esindaja ütlused väärtetoimepanemise kohta protokollitakse ülekuulamisprotokolli plangil või käesoleva seadustiku § 69 lõike 2 punkti 3 kohaselt väärtetoimepanemise kohta. Menetlusalune isik võib kirjutada ütlused ka omakäeliselt.

(2) Ülekuulamisprotokollis märgitakse:

- 1) käesoleva seadustiku § 56 lõike 2 punktides 1–5 loetletud andmed;
- 2) menetlusalusele isikule tema õiguste ja kohustuste teatavaks tegemine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19, millega tutvumise kohta annab menetlusalune isik ülekuulamisprotokollile eraldi allkirja;
- 3) menetlusaluse isiku ütlused väärtetoimepanemise kohta.

(3) Ülekuulamisprotokollile kirjutab alla füüsilisest isikust menetlusalune isik või juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seaduslik esindaja.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isik keeldub ütluste andmisest või annab ütlused, kuid keeldub selle kohta allkirja andmast, märgib kohtuvälise menetleja ametnik keeldumise ülekuulamisprotokollile.

3. jaotis Konfiskeerimise otsustamine väärtetoimepanemise käigus

§ 66. Kohtuvälise menetleja taotlus konfiskeerimise otsustamiseks

Kui väärtetoimepanemise vahetu objekt, mille seaduslikku valdajat ei ole suudetud tuvastada, teeb kohtuväline menetleja, kelle pädevuses ei ole konfiskeerimise otsustamine, maakohtule põhistatud taotluse konfiskeerimise otsustamiseks. Taotlus saadetakse maakohtule koos väärtetoimepanemise käigus. [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 67. Konfiskeerimise otsustamine väärtetoimepanemise käigus

(1) Maakohus lahendab käesoleva seadustiku §-s 66 nimetatud konfiskeerimise taotluse määrusega kirjalikus menetluses menetlusosalisi välja kutsumata.

(2) Taotluse lahendamiseks võib maakohus nõuda kohtuväliselt menetlejalt lisamaterjali.

(3) Menetlusosalisel ja menetlusvälisel isikul, kelle seaduslikke huve käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrusega piiratakse, on õigus saada määruse koopia ja ta võib esitada määruskaebuse käesoleva seadustiku 16. peatükis sätestatud korras.

(4) Kui konfiskeerimise otsustamine on kohtuvälise menetleja pädevuses ja väärtetoimepanemise vahetu objekt, mille seaduslikku valdajat ei ole suudetud tuvastada, võib kohtuväline menetleja konfiskeerimise otsustada väärtetoimepanemise käigus oma määrusega.

(5) Menetlusosalisel ja menetlusvälisel isikul, kelle seaduslikke huve käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud määrusega piiratakse, on õigus saada määruse koopia ja ta võib esitada kaebuse käesoleva seadustiku §-s 76 sätestatud korras.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

4. jaotis Väärtetoimepanemise protokoll

§ 68. Väärtetoimepanemise protokollide koostamine

(1) Üldmenetluses koostatakse väärtetoimepanemise kohta väärtetoimepanemise protokoll.

(2) Kui protokollide koostades tuleb tõendusteavet täiendada või muuta väärtetoimepanemise kvalifikatsiooni, täiendatakse protokollide.

(3) Kui isik on toime pannud mitu väärtetoimepanemist, võib koostada ühe protokollide või vajaduse korral mitu protokollide.

(4) Kui mitu isikut on toime pannud ühise väärtetoimepanemise, koostatakse üks protokoll.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 69. Väärteoprotokolli sisu

(1) Väärteoprotokolli sissejuhatuses märgitakse:

- 1) koostamise kuupäev ja koht;
- 2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja asukohta aadress;
- 3) kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi, ametikoht, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) menetlusluse isiku andmed vastavalt käesoleva seadustiku § 56 lõike 2 punktidele 3 või 4;
- 5) füüsilise isiku seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi, elukohta aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 6) juriidilise isiku seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi, ametikoht, asukohta aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 7) kaitsja ees- ja perekonnanimi ning tegevuskoha aadress või teave selle kohta, kas menetluslune isik soovib, et menetluses osaleb kaitsja;
- 8) teave selle kohta, et menetluslusele isikule on tehtud käesoleva seadustiku §-s 19 ettenähtud õigused ja kohustused teatavaks.

(2) Väärteoprotokolli põhiosas märgitakse:

- 1) väärteo lühike kirjeldus ning teo toimepanemise aeg ja koht;
- 2) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;
- 3) menetlusluse isiku ütlused või viide, et menetlusluse isiku ütlused on protokollitud eraldi;
- 4) tunnistajate ütlused või viide, et tunnistajate ütlused on protokollitud eraldi;
- 5) teave väärteoga põhjustatud kahju kohta;
- 6) kui väärteoasja arutamine kuulub kohtu pädevusse, siis teave selle kohta, kas menetluslune isik soovib väärteoasja arutamise osa võtta;
- 7) muud tõendid ja andmed, mis on vajalikud väärteoasja lahendamiseks.

(3) Kui väärteoprotokolli kantud väärteo kvalifikatsiooni on vajalik muuta, täiendatakse protokolli kandega uue väärteokvalifikatsiooni kohta, märkides iga kvalifikatsiooni muutmise kuupäeva ja lisades kohtuvälise menetleja allkirja.

(4) Kui isiku kinnipidamise protokoll ei ole koostatud, märgitakse väärteoprotokolli lõpposas:

- 1) kinnipidamise aeg ja alus viitega käesoleva seadustiku § 44 lõikele 1;
- 2) kinnipidamise kuupäev ja kellaeg;
- 3) kinnipidamisel isikult äravõetud objektide loetelu ja nende tunnused;
- 4) kinnipeetud isiku avaldused ja taotlused.

(5) Väärteoprotokolli võib lisada andmeid, mis on vajalikud mõne valdkonna väärtegude menetlemisel.

(6) Väärteoprotokolli lõpposas märgitakse, et menetluslusel isikul ja tema kaitsjal on õigus esitada kohtuvälisele menetlejale väärteoasjas vastulause ja tõendid ning tutvuda kohtuvälise menetleja juures väärteotoimikuga 15 päeva jooksul, alates väärteoprotokolli koopia kättesaamisest. Menetlusluse isiku taotlusel ja kohtuvälise menetleja nõusolekul võib toimikuga tutvumise ning vastulause esitamise aega lühendada.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(7) Kui väärteoprotokolli on kantud menetlusluse isiku või tunnistajate ütlused, annab väärteoprotokolli kantud ütlustele allkirja ütlusi andnud menetluslune isik või tunnistaja. Kui menetluslune isik keeldub ütluste andmisest või annab ütlused, kuid keeldub selle kohta allkirja andmast, märgib kohtuvälise menetleja ametnik keeldumise väärteoprotokollile.

(8) Väärteoprotokollile kirjutab alla selle koostanud kohtuvälise menetleja ametnik.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 70. Väärteoprotokolli koopia menetlusosalisele kättetoimetamine ning kohtuvälise menetleja lahendiga tutvumise aja ja koha teatavaks tegemine

(1) Väärteoprotokolli koopia antakse menetluslusele isikule kätte allkirja vastu. Väärteoprotokolli kätteandmisel selgitatakse menetluslusele isikule tema õigust esitada väärteoprotokollile vastulause, samuti seda, et kohtuvälise menetleja lahend tehakse kirjalikus menetluses ja menetluslusel isikul on õigus tutvuda lahendiga kohtuvälise menetleja juures. Samuti selgitatakse, et soovi korral saadetakse lahendi koopia menetlusluse isiku e-posti aadressile.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 01.09.2015]

(2) Menetlusosaline annab väärteoprotokolli koopia kättesaamise kohta väärteoprotokollile allkirja, märkides kättesaamise kuupäeva. Kui menetlusosaline keeldub väärteoprotokolli koopia kättesaamise kohta allkirja andmast, teeb menetleja väärteoprotokollile selle kohta märkuse, märkides keeldumise kuupäeva ning oma

allkirja ja ametinimetuse. Sel juhul loetakse väärtetprotokolli koopia menetlusosalise poolt kättesaaduks selle vastuvõtmisest keeldumise päevast.

(3) Kui väärtetprotokolli koopia on menetlusluse isiku kaitsjale kätte antud, loetakse väärtetprotokolli koopia ka menetluslusele isikule kättetoimetatuks.

(3¹) Kui menetluslune isik on 14- kuni 18-aastane, teavitab kohtuväline menetleja väärtetprotokolli koostamisest menetlusluse isiku valikul viivitamata kas vanemat või muud seadusjärgset esindajat või eestkostjat.

[RT I 2010, 44, 258- jõust. 19.07.2010]

(4) Kui väärtetosaaja lahendamine on seaduse alusel kohtuvälise menetleja pädevuses, peab kohtuvälise menetleja lahend olema menetluslusele isikule kohtuvälise menetleja juures kättesaadav pärast seda, kui on möödunud 30 päeva väärtetprotokolli koopia menetluslusele isikule kätteandmisest. Menetlusluse isiku taotlusel ja kohtuvälise menetleja nõusolekul võib lahendiga tutvumise ja lahendi koopia kättesaamise tähtaega lühendada. Kui menetluslune isik on väärtetprotokolli kättesaamisel või vastulauses esitanud soovi saada lahend oma e-posti aadressil, saadetakse lahendi koopia soovitud aadressil.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 01.09.2015]

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud juhul märgitakse menetluslusele isikule väärtetprotokolli koopia kätteandmisel väärtetprotokollile ja selle koopiale kuupäev, millal kohtuvälise menetleja lahend on kohtuvälise menetleja juures tutvumiseks kättesaadav ja menetluslune isik või tema kaitsja võivad saada lahendi koopia. Menetlusluse isiku nõusolekul võib kohtuväline menetleja saata valminud lahendi koopia menetlusluse isiku antud e-posti aadressil või teavitada menetlusluse isikut valminud lahendist e-toimiku süsteemi kaudu. Menetlusluse isiku teavitamine valminud lahendist või lahendi koopia saatmine menetluslusele isikule ei muuda käesoleva seadustiku §-s 114 sätestatud edasikaebetähtaegu.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 01.09.2015]

(6) Menetluslusele isikule selgitatakse väärtetprotokolli koopia kätteandmisel, et sellest kuupäevast, kui kohtuvälise menetleja lahend on kohtuvälise menetleja juures menetluslusele isikule tutvumiseks kättesaadav, algab kohtuvälise menetleja lahendi kaebetähtaeg.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 71. Väärtetoimiku saatmine asja arutamiseks maakohtule

(1) Kui väärtetosaaja arutamine allub vastavalt käesoleva seadustiku §-le 83 maakohtule, saadab kohtuväline menetleja 20 päeva möödudes pärast menetlusluse isiku või tema kaitsja poolt väärtetprotokolli koopia kättesaamist väärtetoimiku, esitatud vastulause ja sellele lisatud materjalid asja arutamiseks maakohtule.

(2) Kui väärtetosaaja arutamine allub vastavalt käesoleva seadustiku §-le 83 maakohtule ja menetluslune isik on vastavalt käesoleva seadustiku § 44 lõikele 1 kinni peetud, toimitakse käesoleva seadustiku § 44 lõike 2 punkti 3 kohaselt.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

5. jaotis Lahendid üldmenetluses

§ 72. Kohtuvälise menetleja lahendi tegemine

(1) Kui väärtetosaaja menetlemine on seaduse alusel kohtuvälise menetleja pädevuses ja seadus ei näe ette, et väärtetosaaja arutab kohus, teeb kohtuväline menetleja käesoleva seadustiku §-s 73 märgitud lahendi menetlusluse isiku ütlustest, asjas kogutud tõenditest, esitatud vastulausest ja sellele lisatud materjalist lähtudes kirjalikus menetluses menetlusosalisi välja kutsumata.

(2) Otsuse tegemisel peab kohtuväline menetleja lahendama käesoleva seadustiku §-s 108 loetletud küsimused.

§ 73. Kohtuvälise menetleja lahendid üldmenetluses

(1) Kohtuväline menetleja teeb:

1) otsuse rahatrahvi või põhikaristusena sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või rahatrahvi ja lisakaristusena sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või riigisaladusele ja salastatud välisteabe juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise määramise kohta;

[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

2) väärtetomenetluse lõpetamise määramise käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatud alustel.

(2) Kui kohtuväline menetleja teeb väärtetomenetluse lõpetamise määramise alaealise kohta, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ea tõttu süüvõimeline või oli neljateist- kuni kaheksateistaastane, järgitakse vastavalt käesoleva seadustiku § 29 lõikes 2 või § 30 lõikes 2 sätestatud.

§ 74. Kohtuvälise menetleja otsuse sisu

- (1) Kohtuvälise menetleja otsuses märgitakse:
 - 1) otsuse tegemise kuupäev ja koht;
 - 2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja aadress;
 - 3) otsuse teinud kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
 - 4) menetlusaluse isiku andmed vastavalt käesoleva seadustiku § 109 punktile 4 või 5;
 - 5) väärteo toimepanemise aeg ja koht;
 - 6) väärteo lühikirjeldus;
 - 7) otsuse tegemise aluseks oleva väärteoprotokollu kuupäev ja koostaja nimi;
 - 8) vastulauses esitatu mitteamestamise põhjendus;
 - 9) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;
 - 10) karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud;
 - 11) menetlusalusele isikule mõistetud rahatrahvi määr või karistusseadustiku § 63 lõiget 1 kohaldades rahatrahvi määr seadussätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse või karistusseadustiku § 63 lõiget 3 kohaldades rahatrahvi määrad iga väärteo eest eraldi;
 - 11¹) menetlusalusele isikule põhi- või lisakaristusena mõistetud sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või riigisadalusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisadaluse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise tähtaeg;
[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]
 - 12) konfiskeerimise otsustus, juhul kui konfiskeerimise otsustamine on kohtuvälise menetleja pädevuses;
 - 13) rahatrahvi tasumine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõigetes 2 ja 3 sätestatut;
 - 14) asitõendina kasutatava, arestitud või muu äravõetud objektiga toimimise viis;
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
 - 15) menetluskulude otsustus;
 - 16) edasikaebamise kord ja tähtaeg;
 - 17) kui rahatrahv ei ole määratud tasuda ositi, siis teave sellest, et rahatrahv tuleb täies ulatuses tasuda pankka 45 päeva jooksul, alates päevast, mil kohtuvälise menetleja otsus on kohtuvälise menetleja juures tutvumiseks kättesaadav, näidates ära panga nimetuse, koodi, arvelduskonto valdaja nimetuse ja arvelduskonto numbri, millele rahatrahv tuleb kanda;
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
 - 18) teave sellest, et otsus rahatrahvi kohta pööratakse täitmisele, kui menetlusalune isik ei ole rahatrahvi täies ulatuses tähtaegselt tasunud, välja arvatud juhul, kui menetlusalune isik või tema kaitsja on otsuse peale tähtaegselt kaebuse esitanud;
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
 - 19) teave sellest, et otsus põhi- või lisakaristusena mõistetud sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või riigisadalusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisadaluse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise osas pööratakse täitmisele, kui päevast, mil kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalistele kohtuvälise menetleja juures tutvumiseks kättesaadav ja menetlusosalised võivad saada lahendi koopia, on möödunud 15 päeva ja menetlusalune isik või tema kaitsja ei ole otsuse peale kaebust esitanud.
[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]
- (2) Otsusele kirjutab alla selle teinud kohtuvälise menetleja ametnik.

§ 75. Väärteomenetluse lõpetamise määrus

- (1) Väärteomenetluse lõpetamise määruse sissejuhatuses märgib kohtuvälise menetleja ametnik andmed käesoleva seadustiku § 48 lõike 2 kohaselt.
- (2) Väärteomenetluse lõpetamise määruse põhiosas märgitakse:
 - 1) menetlusotsustuse põhjendus;
 - 2) väärteomenetluse lõpetamise alus vastavalt käesoleva seadustiku §-le 29 või 30.
- (3) Väärteomenetluse lõpetamise määruse lõpposas märgitakse:
 - 1) menetlusotsustus;
 - 2) konfiskeerimise otsustus, juhul kui konfiskeerimise otsustamine on kohtuvälise menetleja pädevuses;
 - 3) asitõendina kasutatava, arestitud või muu äravõetud objektiga toimimise viis;
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
 - 3¹) väärteomenetluse lõpetamisel väärteomenetluse seadustiku § 29 lõike 1 punktide 1–3 ja 5–7 alusel väärteoasjas kogutud andmete kustutamine andmekogust ABIS ja riiklikust süüteomenetluse biomeetriaregistrist;
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]
 - 4) määruse peale edasikaebamise kord vastavalt käesoleva seadustiku §-le 76.
- (4) Määrusele kirjutab alla selle teinud kohtuvälise menetleja ametnik.

(5) Kui kohtuväline menetleja teeb väärtomenetluse lõpetamise määruse alaealise kohta, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ea tõttu süüvõimeline või oli neljateist- kuni kaheksateistaastane, järgitakse vastavalt käesoleva seadustiku § 29 lõikes 2 või § 30 lõikes 2 sätestatut.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

(5¹) Kui väärtetasjas on kogutud andmeid, mis tuleb kustutada andmekogust ABIS ja riiklikust süüteomenetluse biomeetriaregistrist, teavitab menetleja kirjalikku taasesitamist võimaldaval viisil väärtomenetluse lõpetamisest Eesti Kohtueksperitiisi Instituuti.
[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.09.2023]

(6) Määruse koopia võib saada menetlusosaline ja menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

(7) Määruse koopia kättesaamise kohta annab menetlusosaline ja menetlusväline isik määrusele allkirja ja märgib määruse kättesaamise kuupäeva.

6. jaotis

Kaebamine kohtuvälise menetleja tegevuse peale

§ 76. Kaebuse esitamine kohtuvälise menetleja tegevuse peale

(1) Menetlusosalisel ja menetlusvälisel isikul on õigus kuni asjas kohtuvälise menetleja otsuse tegemiseni esitada kohtuvälise menetleja juhile kaebus kohtuvälise menetleja tegevuse peale.

(2) Kaebuse kohtuvälise menetleja määruse peale väärtomenetluse lõpetamise või konfiskeerimise otsustamise kohta väärtomenetluse käigus võib menetlusosaline või menetlusväline isik esitada 15 päeva jooksul, alates määruse koopia kättesaamisest.

(3) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 nimetatud kaebus adresseeritakse kohtuvälise menetleja juhile ja saadetakse kohtuvälise menetleja asukoha aadressil.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(4) Kaebuses märgitakse:

- 1) adressaadina kohtuvälise menetleja juht ja kohtuvälise menetleja nimetus, kellele kaebus esitatakse;
- 2) kaebuse esitaja ees- ja perekonnanimi, menetlusseisund ning elu- või asukoha aadress;
- 3) määrus või menetlustoiming, mida vaidlustatakse, määruse või menetlustoimingu tegemise kuupäev ja selle isiku nimi, kelle osas määrus või menetlustoiming vaidlustatakse;
- 4) millises osas määrus või menetlustoiming vaidlustatakse;
- 5) kaebuses esitatud taotluste sisu ja põhjendus;
- 6) kaebusele lisatud dokumentide loetelu.

(5) Kohtuvälise menetleja tegevuse peale kaebuse esitamine ei peata vaidlustatud tegevust.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 77. Kaebuse lahendamine kohtuvälise menetleja juhi poolt

(1) Kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuse lahendab kohtuvälise menetleja juht või kohtuvälise menetleja juhi õigusaktiga volitatud ametnik kaebuse kättesaamisest alates viie päeva jooksul kirjalikus menetluses.

(2) Kaebust lahendades võib kohtuvälise menetleja juht või tema õigusaktiga volitatud ametnik määrusega:

- 1) jätta kaebuse rahuldamata;
- 2) rahuldada kaebuse täielikult või osaliselt ja kui õiguste rikkumist ei saa enam kõrvaldada, tunnistada isiku õiguste rikkumist;
- 3) tühistada vaidlustatud määrus või peatada vaidlustatud menetlustoiming täielikult või osaliselt, kõrvaldades õiguste rikkumise.

(3) Kaebuse rahuldamata jätmist tuleb põhjendada.

(4) Kaebuse esitajat teavitatakse õigusest kaevata edasi maakohtusse vastavalt käesoleva seadustiku §-le 78.

(5) Kaebust lahendades tehtud määrus saadetakse viivitamatult vaidlustatud määruse teinud kohtuvälisele menetlejale ja määruse koopia kaebuse esitajale.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 78. Kaebuse esitamine maakohtule

(1) Kui isik ei nõustu käesoleva seadustiku § 77 lõike 2 kohaselt kaebust lahendades tehtud määrusega ja vaidlustatakse kohtuvälise menetleja tegevust, millega on rikutud isiku õigusi ja vabadusi, on isikul õigus esitada kaebus maakohtule.

(2) Kaebuse võib esitada:

- 1) menetlusosaline – kümne päeva jooksul, alates vaidlustatava määruse kättesaamisest;
- 2) menetlusväline isik – kümne päeva jooksul, alates päevast, mil ta sai vaidlustatavast määrusest teada või pidi teada saama.

(3) Kaebus esitatakse kirjalikult, järgides käesoleva seadustiku § 76 lõikes 4 ettenähtud nõudeid. Kaebus adresseeritakse maakohtule ja esitatakse kohtuvälisele menetlejale, kes vaidlustatava määruse koostas.

(4) Kaebuse saanud kohtuvälise menetleja edastab viivitamata kaebuse koos materjalidega maakohtule.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 79. Kaebuse lahendamine maakohtus

(1) Maakohtunik vaatab kaebuse läbi selle saamisest alates viie päeva jooksul.

(2) Kaebus vaadatakse läbi kirjalikus menetluses kaebuse piires ja selle isiku suhtes, kelle suhtes see on esitatud.

(3) Kaebust lahendades võib maakohtunik:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) rahuldada kaebus täielikult või osaliselt ja kui õiguste rikkumist ei saa enam kõrvaldada, tunnistada isiku õiguste rikkumist;
- 3) tühistada vaidlustatud määrus või peatada vaidlustatud menetlustoiming täielikult või osaliselt, kõrvaldades õiguste rikkumise.

(4) Kaebuse saanud kohus võib vaidlustatud määruse või menetlustoimingu peatada.

(5) Maakohus saadab kaebust lahendades koostatud määruse vaidlustatud menetlustoimingu või määruse teinud kohtuvälisele menetlejale ning määruse koopia kaebuse esitajale.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 80. Kaebusest loobumine

Kohtuvälise menetleja tegevuse peale käesoleva seadustiku §-de 76 ja 78 kohaselt esitatud kaebusest võib loobuda kuni kaebuse lahendamiseni.

7. jaotis

Asjaajamise korraldamine kohtuvälises menetluses

§ 81. Väärteotoimiku koostamine ja asjaajamine väärteomenetluses

(1) Kohtuvälise menetluse lõpuleviimisel koostab kohtuvälise menetleja väärteotoimiku, süstematiseerides selleks väärteoasja materjali.

[RT I, 03.02.2023, 1- jõust. 01.05.2023]

(2) Kohtuvälise menetleja korraldab väärteomenetluses asjaajamist valitsusasutuses kehtiva asjaajamiskorra kohaselt, järgides käesolevas seadustikus sätestatud erisusi.

§ 81¹. E-toimiku menetlemise infosüsteem

(1) E-toimiku menetlemise infosüsteem (edaspidi *e-toimiku süsteem*) on väärteomenetluses menetlusandmete ja isikuandmete töötlemiseks peetav riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille eesmärk on:

- 1) tagada ülevaade kohtuvälise menetleja ja kohtu menetluses olevatest väärteoasjadest, samuti alustamata jäetud väärteomenetlustest;
- 2) kajastada andmeid väärteomenetluse käigus tehtud toimingute kohta;
- 3) võimaldada menetleja töö korraldamist;
- 4) tagada karistuspoliitiliste otsustuste tegemiseks vajaliku statistika kogumine;
- 5) võimaldada andmete ja dokumentide elektroonilist edastamist.

(2) Andmekogusse kantakse:

- 1) andmed menetluses olevate, alustamata jäetud ja lõpetatud väärteomenetluste kohta;
- 2) andmed väärteomenetluse käigus tehtud toimingute kohta;
- 3) digitaalsed dokumendid käesolevas seadustikus sätestatud juhtudel;
- 4) andmed menetleja, menetlusosalise, süüdlase, eksperdi ja tunnistaja kohta;
- 5) kohtuvälise menetleja ja kohtu lahend.

(3) E-toimiku süsteemi asutab ja selle põhimääruse kehtestab [Vabariigi Valitsus](#).

(4) E-toimiku süsteemi vastutav töötaja on Justiitsministeerium. E-toimiku süsteemi volitatud töötaja on valdkonna eest vastutava ministri määratud isik.

(5) [Valdkonna eest vastutav ministervõib](#) anda määrusi e-toimiku süsteemi tegevuse korraldamiseks.
[RT I 2008, 28, 180- jõust. 15.07.2008]

§ 82. Väärteoasja registreerimine

[Kehtetu -RT I 2008, 28, 180- jõust. 15.07.2008]

11. peatükk VÄÄRTEOASJA ARUTAMINE MAAKOHTUS

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

1. jagu

Väärteoasja arutamise pädevus ja arutamise ettevalmistamine

§ 83. Väärteoasja arutamise pädevus

Väärteoasja arutab maakohtunik, kui:

- 1) väärteoasja arutamine või konfiskeerimise otsustamine on seaduse alusel maakohtu pädevuses;
- 2) väärteoasja arutades on vaja otsustada aresti mõistmine, alaealise mõjutusvahendi kohaldamine või loomapidamise keelamine.

[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

§ 84. Väärteotoimiku saatmine asja arutamiseks maakohtule

Kui väärteoasja arutamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 83 allub maakohtule, saadab kohtuväline menetleja väärteotoimiku käesoleva seadustiku § 71 lõikes 1 sätestatud korras asja arutamiseks maakohtule.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 85. Väärteoasja arutamise ettevalmistamine

(1) Asja kohtulikku arutamist ette valmistades maakohtunik:

- 1) kontrollib väärteoasja kohtualluvust;
- 2) teeb kindlaks kohtumenetluse pooled, tunnistaja, tõlgi ja eksperdi ning teatab neile asja arutamise aja ja koha;
- 3) teeb kindlaks, milliseid tõendeid tuleb uurida kohtulikul arutamisel ja võtab tarvitusele abinõud nende esitamiseks kohtuistungil;
- 4) lahendab tunnistajate erinõude korras ülekuulamise teises maakohtus;
- 5) lahendab ekspertiisi tegemise, arvestades kohtumenetluse poolte arvamust;
- 6) lahendab kohtumenetluse poolte esitatud taotlused.

(2) Kui kohus leiab, et asja lahendamine kuulub halduskohtu pädevusse, kuid halduskohus on eelnevalt leidnud, et sama asja lahendamine ei kuulu tema pädevusse, määrab asja lahendamiseks pädeva kohtu Riigikohtu kriminaal- ja halduskolleegiumi vaheline erikogu tsiviilkohtumenetluse seadustiku §-s 711 sätestatud korras.
[RT I, 20.11.2014, 1- jõust. 01.05.2015]

§ 86. Asja arutamisele kutsumine

Kohtumenetluse pooled, tunnistaja, tõlk ja ekspert kutsutakse maakohtusse, järgides käesoleva seadustiku §-de 40 ja 41 sätteid.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

2. jagu

Väärteoasja arutamise üldtingimused

§ 87. Väärteoasja arutamise piirid

Väärteoasja arutatakse ainult menetlusaluse isiku suhtes ja väärteoprotokollis sätestatud ulatuses.

§ 88. Korra tagamine väärteoasja arutamisel

(1) Menetlusosalised ja teised istungiruumis viibijad peavad täitma maakohtuniku seaduslikke korraldusi.

(2) Kohtunik võib väärteoasja arutamist segavale või takistavale korrarikkujale määrata rahatrahvi kuni 30 trahviühiku ulatuses või ta istungiruumist eemaldada.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 89. Menetlusaluse isiku osavõtt asja arutamisest

(1) Menetlusalusel isikul on õigus võtta väärteoasja arutamisest osa isiklikult või koos kaitsjaga või kaitsja vahendusel.

(2) Maakohtunik võib teha väärteoasja arutamises osalemise menetlusalusele isikule kohustuslikuks, kui tema osavõtt on vajalik väärteomenetluse huvides.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 90. Väärteoasja arutamine menetlusaluse isiku ja tema kaitsjata

(1) Kui menetlusalusele isikule ja tema kaitsjale on asja arutamise aeg ja koht teatavaks tehtud ning nad on kutse enne asja arutamist kätte saanud, kuid ei ole taotlenud asja arutamise edasilükkamist või kui edasilükkamise taotlus ei ole rahuldatud, arutatakse asja ilma menetlusaluse isikuta või tema kaitsjata.

(1¹) Kohus võib korraldada kohtumenetluse poolte osavõtu väärteoasja arutamisest tehnilise lahenduse abil, mis vastab kriminaalmenetluse seadustiku § 69 lõike 2 punktis 1 nimetatud nõuetele.
[RT I, 06.05.2020, 1- jõust. 07.05.2020]

(2) Asja arutamine lükatakse määrusega edasi menetlusaluse isiku või tema kaitsja põhjendatud taotlusel, järgides käesoleva seadustiku § 93 lõikes 1 sätestatud.

(3) Asja arutamine lükatakse määrusega edasi, kui istungile on jäänud ilmumata 14- kuni 18-aastase või psüühikahäirega menetlusaluse isiku kaitsja.

§ 91. Kohtuvälise menetleja osavõtt väärteoasja arutamisest

(1) Kohtuvälise menetleja osavõtt väärteoasja arutamisest maakohtus on kohustuslik ja sellest teatatakse talle saadetavas kutses.

(2) Kui kohtuvälise menetleja ametnik ei ilmu asja arutamisele, lükkab maakohtunik asja arutamise edasi ja teeb ametniku ilmumata jäämise kohtuvälise menetleja juhile kirjalikult teatavaks.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 92. Väärteo asja arutamine tunnistaja ja eksperdita

Kui tunnistaja või ekspert ei ilmu asja arutamisele, otsustab maakohtunik asja arutamise võimalikkuse pärast kohtumenetluse poolte arvamuste ärakuulamist.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 93. Väärteoasja arutamise edasilükkamine

(1) Väärteoasja arutamine lükatakse edasi, kui:
1) väärteoasja ei ole võimalik arutada ilma istungile ilmumata jäänud isikuta;
2) istungi jätkamine on välistatud muul mõjuval põhjusel.

(2) Enne väärteoasja arutamise edasilükkamist võidakse istungile ilmunud isikud üle kuulata ja jätta nad teist korda istungile kutsumata.

§ 94. Kohtu määruste vormistamine

(1) Väärteomenetluse lõpetamise, sundtoomise, taandamise ja ekspertiisi määramise vormistab kohus nõupidamistoas määrusega käesoleva seadustiku § 48 sätteid järgides.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata kohtu määrused vormistatakse menetlusdokumendina, mis lisatakse väärteotoimikusse, või tehakse suuliselt ja kantakse kohtuistungi protokollile.

3. jagu

Väärteoasja arutamise rakendamine

§ 95. Väärteoasja arutamise alustamine

Väärteoasja arutamist alustades teeb maakohtunik järgmised toimingud:

- 1) teatab arutatava väärteoasja nimetuse;
- 2) selgitab, kes istungile kutsututest on ilmunud ja tuvastab nende isikusamasuse ning kontrollib kaitsja ja esindaja volitusi;
- 3) selgitab, kas ilmunuta jäänud kohtumenetluse pool, tunnistaja, tõlk või ekspert on kutse kätte saanud;
- 4) rakendab tõlgi, eksperdi ja tunnistaja, järgides kriminaalmenetluse sätteid;
- 5) teeb teatavaks oma nime ning tõlgi ja eksperdi nimed ning selgitab kohtumenetluse pooltele nende õigusi;
- 6) selgitab kohtumenetluse poolte taotlused ja taandused ning lahendab need.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

4. jagu Kohtulik uurimine

§ 96. Kohtuliku uurimise algus

(1) Kohtunik teatab kohtuliku uurimise algusest ja teeb kohtuvälisele menetlejale ettepaneku avaldada väärteoprotokoll.

(2) Pärast väärteoprotokolli avaldamist selgitab kohtunik menetlusalusele isikule väärteoprotokolli sisu ja küsib, kas ta tunnistab ennast väärteo toimepanemises süüdi.

§ 97. Tõendite uurimise kord

Kohtunik kuulab ära menetlusosaliste arvamuse tõendite uurimise järjekorra kohta ja teeb selle kohta määruse, mis kantakse kohtuistungis protokollis.

§ 98. Menetlusaluse isiku ülekuulamise kord

(1) Menetlusaluse isiku ülekuulamine algab kohtuniku ettepanekuga anda ütlusi väärteoprotokolli koostamise aluseks olevate asjaolude kohta.

(2) Pärast menetlusaluse isiku ütluste andmist võivad talle küsimusi esitada kohtuväline menetleja ja kaitsja.

(3) Kohtul on õigus menetlusalust isikut küsitleda igas kohtuliku uurimise järgus.

(4) Menetlusalusel isikul on õigus kogu kohtuliku uurimise kestel esitada küsimusi teisele kohtumenetluse poolele.

(5) Kui asja arutatakse menetlusaluse isiku osavõtuta, teeb kohtunik teatavaks menetlusaluse isiku varasemad ütlused ja tema kirjalike avalduste sisu.

§ 99. Tunnistaja ülekuulamise kord

(1) Tunnistajad kuulatakse üle ükshaaval, teiste, veel üle kuulamata tunnistajate juuresolekuta. Enne ülekuulamist tuvastatakse tema isikusamasus ja selgitatakse tunnistaja ning menetlusaluse isiku suhted.

(2) Kohtunik teeb tunnistajale ettepaneku öelda kohtule kõik, mis ta väärteoasja kohta teab.

(3) Pärast tunnistaja poolt ütluste andmist küsitlevad teda kohtuväline menetleja, menetlusalune isik ja kaitsja.

(4) Kui tunnistaja kutsuti kohtusse mõne menetlusosalise taotlusel, küsitleb tunnistajat esimesena see menetlusosaline, kelle taotlusel tunnistaja oli kutsutud.

(5) Tunnistajale võib esitada küsimusi tema poolt varem antud ütluste selgitamiseks ja täiendamiseks. Kohtunik on kohustatud kõrvaldama väärteoasjasse mittepuutuvad ja suunavad küsimused. Kohtunikul on õigus küsitleda tunnistajat igas kohtuliku uurimise järgus.

(6) Kohtunik võib oma initsiatiivil või menetlusosaliste taotlusel tunnistajaid vastastada.

(7) Ülekuulatud tunnistajad jäävad kohtuliku uurimise lõpuni istungisaali ega või kohtuniku loata lahkuda.

(8) Kui tunnistaja ei ole asja arutamisele ilmunud, võib maakohtunik avaldada tunnistaja kohtuvälises menetluses antud ütlused.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 100. Kirjalike tõendite uurimine

Kirjalikud tõendid avaldatakse ja esitatakse asja arutamisest osavõtivatele kohtumenetluse pooltele ning vajaduse korral ka eksperdile ja tunnistajale.

§ 101. Asitõendi ja sündmuskoha vaatlus

(1) Asitõendi vaatlust võib toimetada igas kohtuliku uurimise järgus kohtuniku algatusel või kohtumenetluse poolte taotlusel. Seoses asitõendi vaatlusega võivad kohtumenetluse pooled kohtule avaldusi teha ja menetlusalune isik ütlusi anda.

(2) Kohtunik võib kohapeal teostada sündmuskoha või selle asitõendi vaatlust, mida ei ole võimalik kohtusse tuua. Vaatlust toimetab kohtunik kohtumenetluse poolte, vajadusel ka tunnistaja ja eksperdi juuresolekul.

(3) Vaatluse käik ja tulemused kantakse kohtuistungi protokollile.

§ 102. Ekspertiisi vääртеoasja arutamisel

(1) Kohtunik võib kohtumenetluse poolte taotlusel või oma algatusel määrata ekspertiisi.

(2) Ekspert võib vääртеoasja arutamises osaledes uurida ekspertiisi tegemiseks vajalikke tõendeid ja menetleja loal esitada kohtumenetluse pooltele ja tunnistajatele küsimusi ekspertiisi tegemiseks vajalike asjaolude kohta.

§ 103. Kohtuliku uurimise lõpetamine

(1) Pärast kõigi vääртеoasjas leiduvate tõendite uurimist küsib kohtunik kohtumenetluse pooltelt, kas nad taotleavad kohtulikku uurimist veel millegagi täiendada.

(2) Esitatud taotlused lahendab kohus määrusega.

(3) Pärast vajalikke täiendavaid menetlustoiminguid kuulutab kohus kohtuliku uurimise lõpetatuks.

5. jagu Kohtuvaidlus

§ 104. Kohtuvaidluse kord

(1) Kohtuvaidlusel esinevad kohtumenetluse pooled kohtu määratud järjekorras. Menetlusalune isik saab sõna viimasena.

(2) Kohus ei või piirata kohtuvaidluse kestust, kuid kohus võib vaidlusest osavõtjat peatada, kui ta kaldub kõrvale kohtulikul uurimisel tuvastatud asjaoludest.

(3) Pärast kohtuvaidlust teatab maakohtunik lahendi kuulutamise aja.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

6. jagu Kohtuistungi protokoll

§ 105. Kohtuistungi protokollile koostamine

(1) Kohtuistungi protokoll koostatakse, kui kohtuistungil kuulatakse üle tunnistajat või eksperti või kui seda nõuab kohtumenetluse pool. Kui kohtuistungi protokollile ei koostata, peavad kohtumenetluse poolte taotlused sisalduma kohtuotsuses.

(2) Protokollis märgitakse:

- 1) istungi kuupäev ja koht ning istungi alguse ja lõpu aeg;
- 2) kohtu nimetus ja koosseis;
- 3) kohtumenetluse poolte ning kohtuistungi sekretäri, tõlgi ja eksperdi nimed;
- 4) arutatava vääртеoasja nimetus;
- 5) kohtumenetluse pooltele ja teistele isikutele nende õiguste ja kohustuste selgitamine;
- 6) ajalises järjestuses kohtu toimingute nimetused ning toimingute tingimused, käik ja tulemused;
- 7) avaldused, taotlused ja nende lahendused;
- 8) kohtuistungil tehtud määruste nimetused;

- 9) kohtuvaidluses poolte esitatud taotlused;
- 10) kohtuotsuse või määruse tegemine nõupidamistoas;
- 11) kohtuotsuse või määruse kuulutamise aeg ja edasikaebamise korra selgitamine;
- 12) kuupäev, millal lahend on kohtus kohtumenetluse pooltele kättesaadav;
- 13) kaebõigusest loobumine, millest teatati kohtuotsuse kuulutamisel.

(3) Kohtunik ja kohtuistungi sekretär kirjutavad protokollile alla kohtuistungi toimumisest alates kolme päeva jooksul. Protokollis tehtud parandused peavad olema tõestatud kohtuniku ja kohtuistungi sekretäri allkirjaga.

§ 106. Märkused kohtuistungi protokolliga

(1) Kohtumenetluse pooltel on kolme päeva jooksul, arvates kohtuistungi protokolliga allakirjutamisest, õigus esitada oma märkused kohtuistungi protokolliga ebaõigsuse või ebatäpsuse kohta. Märkused vaatab läbi kohtunik ja nendega nõustumisel teeb kohtuistungi protokollis parandused, mis kinnitatakse kohtuniku ja kohtuistungi sekretäri allkirjadega.

(2) Kui kohtunik ei nõustu esitatud märkustega, teeb ta nende ebaõigsuse kohta määruse. Kohtumenetluse poolel on õigus korrata selliseid märkusi kohtulahendi peale esitatavas kaebuses.

7. jagu Lahendid

§ 107. Maakohtu lahendid

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(1) Maakohus teeb:

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

1) kohtuotsuse rahatrahvi või aresti mõistmise, põhi- või lisakaristusena sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või lisakaristusena riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise või loomapidamise keelu kohta;

[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

2) kohtuotsuse vääртеomenetluse lõpetamise kohta käesoleva seadustiku § 29 lõike 1 punktis 1 ja §-s 30 sätestatud alustel.

(2) Käesoleva seadustiku § 29 lõike 1 punktides 2–7 sätestatud alustel teeb kohus vääртеomenetluse lõpetamise määruse. Kui kohus teeb otsuse või määruse vääртеomenetluse lõpetamise kohta alaealise suhtes, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ead tõttu süüvõimeline või oli neljateist- kuni kaheksateistaastane, järgitakse vastavalt käesoleva seadustiku § 29 lõikes 2 või § 30 lõikes 2 sätestatud.

(3) Otsusele või määrusele, millega kohustatakse menetlusosalist tasuma Eesti Vabariigile rahasumma tulenevalt nõudest, mis ei ole tekkinud riigi ega riigi haldusorgani osalemisest kohtus menetlusosalisena, võib kohus eraldi dokumendis lisada nõude tasumiseks vajalikud andmed.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud nõude täitmiseks vajalike andmete loetelu ja nende vormistamisele esitatavad tehnilised nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

§ 108. Kohtuotsuse tegemisel lahendatavad küsimused

Kohtuotsuse tegemiseks selgitatakse:

1) kas on toime pandud seadusega sätestatud vääртеo tunnustele vastav tegu;

2) vääртеo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;

3) kas vääртеo on toime pannud menetlusalune isik;

4) teo õigusvastatus ja süüilisus;

5) kas on karistust kergendavaid või raskendavaid asjaolusid;

6) karistuse liik ja määr;

7) kuidas toimida asitõendite ja muude äravõetud esemetega;

8) kas on vaja kohaldada konfiskeerimist;

9) kas mõista karistus karistusseadustiku § 63 lõike 1 või 3 kohaselt;

10) kas lõpetada vääртеomenetlus ja kohaldada karistusseadustiku §-s 87 sätestatud alaealisele kohaldatavaid mõjutusvahendeid;

[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

11) kuidas lahendada taotlus hüvitada süüteomenetluses tekitatud kahju süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse kohaselt.

[RT I, 20.11.2014, 1- jõust. 01.05.2015]

§ 109. Kohtuotsuse sissejuhatus

Kohtuotsuse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) kohtuotsuse tegemine Eesti Vabariigi nimel;
- 2) otsuse tegemise koht ja aeg;
- 3) otsuse teinud kohtu nimetus, kohtuniku ees- ja perekonnanimi, istungist osa võtnud kohtuistungi sekretäri, kohtuvälise menetleja, kaitsja ja tõlgi ees- ja perekonnanimed;
- 4) kui menetlusalune on füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi ning isikukood; välismaalase ja isiku puhul, kellel ei ole isikukoodi, sünniaeg ja -koht, kodakondsus, elukohta aadress ning töökoht;
- 5) kui menetlusalune on juriidiline isik, siis tema nimetus ja registrikood; välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon ning tema asukohta aadress;
- 6) seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt, kus on ette nähtud väärtegu, mida kohtus arutatakse.

§ 110. Kohtuotsuse põhiosa

Kohtuotsuse põhiosas märgitakse:

- 1) vääртеo toimepanemise aeg ja koht ning istungil tõendatuks tunnistatud asjaolud ja tõendid, millele on tuginetud;
- 2) istungil tõendamata jäänud asjaolu ja tõend, mida ei peeta usaldusväärseks, ning põhjendus, miks kohus seda usaldusväärseks ei pea;
- 3) istungil üldtuntuks tunnistatud asjaolud, millele otsuse tegemisel tuginetakse;
- 4) teo õigusvastatus ja süüilisus;
- 5) karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud;
- 6) istungil vääртеo kvalifikatsiooni muutmise ja alla seaduses sätestatud alammäära karistuse mõistmise motiivid;
- 7) käesoleva seadustiku sätted, mis on aluseks kohtuotsuse tegemisel.

§ 111. Kohtuotsuse lõpposa

Kohtuotsuse lõpposas märgitakse:

- 1) füüsilisest isikust menetlusaluse ees- ja perekonnanimi või juriidilisest isikust menetlusaluse nimetus;
- 2) menetlusaluse isiku vääртеgu või -teod, milles ta süüdi tunnistatakse, süüditunnistamise aluseks oleva seaduse nimetus ning paragrahv, lõige ja punkt;
- 3) menetlusalusele isikule mõistetud rahatrahvi määr või, karistusseadustiku § 63 lõiget 1 kohaldades, rahatrahvi määr seadussätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse, või karistusseadustiku § 63 lõiget 3 kohaldades, rahatrahvi määrad iga vääртеo eest eraldi;
- 4) menetlusalusele isikule mõistetud aresti määr ning aresti kandmise alguse aeg;
- 4¹) menetlusalusele isikule põhi- või lisakaristusena mõistetud sõiduki juhtimise õiguse äravõtmise või lisakaristusena mõistetud riigisaladusele ja salastatud välisteabele juurdepääsu õiguse või riigisaladuse ja salastatud välisteabe töötlemise õiguse äravõtmise või loomapidamise keelu tähtaeg; [RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]
- 5) rahatrahvi tasumine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõiget 2 ja 3 sätestatud, või aresti kandmine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõiget 1 ja 3 sätestatud;
- 6) konfiskeerimise otsustus;
- 7) asitõenditega, arestitud varaga ja muude äravõetud esemetega toimimise viis; [RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
- 8) menetluskulude otsustus;
- 8¹) otsus taotluse kohta hüvitada süüteomenetluses tekitatud kahju süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse kohaselt; [RT I, 20.11.2014, 1- jõust. 01.05.2015]
- 9) edasikaebamise kord ja tähtaeg;
- 10) teave sellest, et rahatrahv tuleb tasuda pankas 45 päeva jooksul alates päevast, mil kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav, näidates ära panga nimetuse, koodi, arvelduskonto valdaja nimetuse ja arvelduskonto numbri, millele rahatrahv tuleb kanda; [RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]
- 11) teave sellest, et kohtuotsus rahatrahvi kohta pööratakse täitmisele, kui menetlusalune isik ei ole rahatrahvi täies ulatuses tähtaegselt tasunud, välja arvatud juhul, kui menetlusalune isik või tema kaitsja on otsuse peale tähtaegselt kaebuse esitanud. [RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

§ 112. Määrus vääртеomenetluse lõpetamise kohta

(1) Käesoleva seadustiku § 107 lõikes 2 sätestatud alustel koostab maakohtunik määruse vääртеomenetluse lõpetamise kohta, järgides käesoleva seadustiku § 48 lõiget 2–4 sätestatud. Määruses märgitakse otsus taotluse kohta hüvitada süüteomenetluses tekitatud kahju süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse kohaselt. [RT I, 20.11.2014, 1- jõust. 01.05.2015]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud määruse koopia võib saada menetlusosaline või menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

§ 113. Kohtuotsuse ja selle lõpposa kuulutamine ning apellatsioonioiguse selgitamine

- (1) Kohtuotsuse kuulutab kohtunik käesoleva seadustiku § 104 lõike 3 kohaselt teatavaks tehtud ajal.
- (2) Kohus võib kohtuotsuse lõpposa koostada eraldi menetluskohandina, selgitades selle kuulutamisel suuliselt kohtuotsuse olulisimad põhjendused.
- (3) Kui menetlusalune isik ei valda keelt, milles menetlus toimub, tõlgitakse talle kohtuotsuse lõpposa ja kohtuniku selgitused.
- (4) Pärast kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamist kohtunik:
 - 1) teatab kohtuotsuse lõpposa kuulutades päeva, millal kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav ja nad võivad saada kohtuotsuse koopiaid, mille kohta tehakse märged kohtuistungis protokollis või kui protokollis ei koostatud, kohtuotsuse lõpposale;
 - 2) selgitab kohtuotsuse peale edasikaebamise korda vastavalt käesoleva seadustiku § 137 lõikele 3 ja seda, et kohtumenetluse pool võib loobuda apellatsioonioigusest kohe. Loobumine kantakse istungi protokollis või, kui protokollis ei koostata, kohtuotsuse lõpposale ja seda kinnitatakse loobuja allkirjaga;
 - 3) selgitab, et kui kohtumenetluse pool soovib kasutada apellatsioonioigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maakohtule seitsme päeva jooksul alates kohtuotsuse lõpposa kuulutamisest, välja arvatud käesoleva seadustiku § 137 lõikes 1¹ ettenähtud juhul.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- (5) Kohus saadab käesoleva seadustiku § 41 sätteid järgides kohtulahendi koopia kohtumenetluse poolele, kes ei võtnud osa selle kuulutamisest.
- (6) Kui apellatsioonioigusest loobusid käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 ettenähtud korras kõik kohtumenetluse pooled või ükski kohtumenetluse pool ei teatanud käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 3 ettenähtud tähtajaks oma soovist kasutada apellatsioonioigust, märgitakse kohtuotsuses üksnes käesoleva seadustiku §-des 109 ja 111 esitatud andmed.
- (7) Kohtuotsus ja kohtuotsuse lõpposa pannakse väärtetoimikusse.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

12. peatükk KAEBEMENETLUS MAAKOHTUS

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

1. jagu Kohtuvälise menetleja otsuse peale maakohtule kaebuse esitamine

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 114. Maakohtule kaebuse esitamise õigus ja tähtaeg

- (1) Menetlusosalisel on õigus esitada maakohtule kaebus kohtuvälise menetleja järgmiste otsuste peale:
 - 1) käesoleva seadustiku § 55 lõike 2 kohaselt kiirmenetluses tehtud otsus;
 - 2) käesoleva seadustiku § 73 lõike 1 kohaselt üldmenetluses tehtud otsus;
[RT III 2008, 24, 160- jõust. 16.05.2008, Riigikohtu Üldkoogu 16.05.2008. a kohtuotsus nr 3-1-1-88-07 tunnistab väärtemenetluse seadustiku § 114 lg 1 p 2 põhiseadusega vastuolus olevaks ja kehtetuks osas, milles see ei võimalda menetlusvälisel isikul esitada maakohtule kaebust väärtemenetluse seadustiku § 73 lg 1 kohaselt üldmenetluses tehtud otsuse osa peale, millega konfiskeeritakse menetlusvälisele isikule kuuluv transpordivahend.]
 - 3) käesoleva seadustiku § 54⁹ lõike 1 kohaselt lühimenetluses tehtud otsus, kui sellega vabastati lühimenetlusele allutatud isik mõjutustrahvi tasumisest ja isik on kinni pidanud lühimenetluse otsuses märgitud mõjutusmeetme tingimustest.
[RT I, 28.05.2021, 11- jõust. 07.06.2021]
- (2) Kaebust ei saa esitada käesoleva seadustiku § 54 kohaselt tehtud hoiatamisotsuse peale või § 54² kohaselt tehtud trahviteate peale.
[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]
- (3) Kaebus käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud kiirmenetluse otsuse peale esitatakse maakohtule 15 päeva jooksul, alates menetlusaluse isiku poolt kohtuvälise menetleja otsuse kättesaamisest.

(4) Kaebus käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud üldmenetluses tehtud otsuse peale esitatakse maakoh tule 15 päeva jooksul, alates päevast, mil kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalisele kohtuvälise menetleja juures kättesaadav.

(5) Kaebuse esitamise tähtaja jooksul asub väärtetoimik kohtuvälise menetleja juures ja seda ei väljastata. Menetlusosalised võivad väärtetoimikuga tutvuda ja teha sellest väljakirjutusi või taotleda tasu eest koopiategemist toimiku materjalidest.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 115. Nõuded kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatavale kaebusele

(1) Kaebus kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:

- 1) kohtu nimetus, kellele kaebus esitatakse;
- 2) kui kaebuse esitab füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 3) kui kaebuse esitab juriidiline isik, siis tema nimetus ja juriidilise isiku registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numברי- või tähekombinatsioon, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kui kaebuse esitajal on kaitsja, siis tema ees- ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 5) otsuse teinud kohtuvälise menetleja nimetus ja aadress;
- 6) kohtuvälise menetleja otsuse number ja kuupäev ning füüsilisest isikust menetlusaluse ees- ja perekonnanimi või juriidilisest isikust menetlusaluse isiku nimetus, kelle suhtes tehtud otsust vaidlustatakse;
- 7) millises osas otsus vaidlustatakse;
- 8) kaebuse esitanud isiku taotluse sisu ja taotluse põhjendus;
- 9) isikud, kelle istungile kutsumist taotletakse, ja tõendid, mida kaebuse esitanud isiku taotlusel on vaja kohtus uurida.

(2) Kaebus esitatakse koos koopiatega vastavalt menetlusest osavõtvate isikute arvule.

(3) Kaebuse esitaja peab kaebuses märkima:

- 1) kas ta soovib kohtuistungist osa võtta;
- 2) kas ta soovib, et menetluses osaleb kaitsja, kui tal seda ei ole.

(4) Kaebusele kirjutab alla selle esitaja. Kui kaebusele kirjutab alla kaitsja, lisatakse kaebusele tema volikiri, kui seda ei ole väärtetoimikus.

(5) Kaebusele lisatakse:

- 1) kaevatava kohtuvälise menetleja otsuse koopia;
- 2) tõendid;
- 3) tunnistajate nimed ja aadressid, kelle ülekuulamist taotletakse;
- 4) muud kaebuse esitaja poolt vajalikuks peetavad dokumendid.

§ 116. Väärtetoimiku väljanõudmine ning maakoh tule saatmine

(1) Pärast kiirmenetluses käesoleva seadustiku § 55 lõike 2 või üldmenetluses käesoleva seadustiku § 73 lõike 1 kohaselt tehtud kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebuse saamist nõuab maakohus viivitamata väärtetoimiku otsuse teinud kohtuväliselt menetlejalt.

(2) Kohtuvälise menetleja saadab maakohu nõudel viivitamata väärtetoimiku maakoh tule.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

2. jagu **Kohtulik eelmenetlus**

§ 117. Eelmenetluse toimingud

(1) Eelmenetluses maakoh tunik:

- 1) kontrollib asja kohtualluvust ning käesoleva seadustiku §-de 114 ja 115 nõuete täitmist;
- 2) jätab kaebuse käiguta või läbi vaatamata käesoleva seadustiku §-s 118 sätestatud alustel;
- 3) lõpetab väärtetoimiku käesoleva seadustiku §-s 119 sätestatud alusel või
- 4) lahendab asja kirjalikus menetluses vastavalt käesoleva seadustiku §-le 120.

(2) Kui kaebust ei lahendata käesoleva paragrahvi lõike 1 punkte 2–4 järgides, teeb kohtunik kindlaks kohtuistungile kutsutavad isikud, kaebusest tulenevad kohtuliku arutamise piirid ja uuritavad tõendid, lahendab

kaebuses esitatud taotlused, saadab kaebuse koopiaid kohtumenetluse pooltele ning määrab asja arutada, järgides käesoleva seadustiku § 121.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 118. Kaebuse käiguta jätmine ja kaebuse läbi vaatamata jätmise eelmenetluses

(1) Kui kaebus ei vasta käesoleva seadustiku § 115 nõuetele, teeb maakohtunik selle käiguta jätmise kohta määruse ning annab kaebuse esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Maakohtunik teeb kaebuse läbi vaatamata jätmise kohta määruse ja saadab määruse koopia ning tagastab kaebuse selle esitanud isikule, kui:

- 1) kaebus on esitatud pärast käesoleva seadustiku § 114 lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaja möödumist ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või maakohtunik on jätnud tähtaja ennistamata;
- 2) kaebuse on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 114 lõike 1 järgi ei ole õigust kaebust esitada;
- 3) kaebuse esitanud isik ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud korras määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud kaebuses esinenud puudusi;
- 4) kaebusest on kuni kohtuistung alguseni loobunud.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 119. Väärteomenetluse lõpetamine väärteomenetlust välistavatel asjaoludel

(1) Maakohtunik võib kohtuistungit korraldamata ja menetlusosalisi välja kutsumata tühistada kohtuvälise menetleja otsuse määrusega ja lõpetada väärteomenetluse üksnes kaebuse põhjal, kui ta leiab, et kohtuvälises menetluses ei ole menetlust lõpetatud väärteomenetlust välistavatel asjaoludel vastavalt käesoleva seadustiku §-le 29.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud määruse koopia saadetakse menetlusosalistele. Määruse koopia võib saada menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 120. Asja lahendamine kirjalikus menetluses

(1) Maakohtunik võib kohtuistungit korraldamata lahendada kaebuse kirjalikus menetluses ja teha lahendi käesoleva seadustiku § 132 sätteid järgides, kui kohus on saanud kaebuse koopia kohtumenetluse teisele poolele ning selgitanud tema seisukoha kaebuse suhtes ning kohtumenetluse pooled on kaebuses või selle vastuses teatanud, et nad ei soovi kohtuistungist osa võtta.

(2) Kui maakohus kirjalikus menetluses leiab, et asi tuleb lahendada kohtuistungil, määrab ta kohtuistungil.

(3) Kui kohtumenetluse pool on koos kaebusega maakohtule esitanud uue tõendi, mille kohus vastu võtab, võib asja lahendada kirjalikus menetluses vaid siis, kui kohtumenetluse pooled ei taotle uue tõendi uurimiseks kohtuistungil korraldamist.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 120¹. Väärteomenetluse lõpetamine väärteomenetlusest loobumisel

(1) Maakohtunik tühistab määrusega kohtuvälise menetleja otsuse ja lõpetab väärteomenetluse käesoleva seadustiku § 29 lõike 1 punktis 1 sätestatud alusel kohtuistungit korraldamata ja menetlusosalisi välja kutsumata, kui kohtuvälise menetleja kohtule saadetud vastuses loobub menetlusalust isikut väärteo toimepanemises süüdistamast.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul võib jätta väärteomenetluse kohtulikus eelmenetluses lõpetamata, kui see on vajalik muu kaebuses esitatud taotluse lahendamiseks.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud määruse koopia saadetakse menetlusosalistele. Määruse koopia võib saada menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

[RT I, 11.03.2023, 2- jõust. 01.05.2023]

§ 121. Kaebuse kohtulikule arutamisele määramine maakohtus

(1) Maakohtu määruses kaebuse kohtulikule arutamisele määramise kohta märgitakse:

- 1) kohtuistungil aeg ja koht;
- 2) kohtuistungile kutsutava füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi või juriidilise isiku nimetus;
- 3) asja arutamine avalikul või kinnisel kohtuistungil;
- 4) kaitsja määramine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 22;
- 5) taotluste lahendamine.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse peale taotluse rahuldamata jätmise kohta ei saa kaebust esitada, kuid taotlust võib korrata kohtulikule arutamisel.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 122. Kohtuistungile kutsumine

Kohtumenetluse pooled kutsutakse istungile kutsega, järgides käesoleva seadustiku §-de 40 ja 41 sätteid.

3. jagu Kaebuse kohtulik arutamine maakohtus

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 123. Kaebuse kohtuliku arutamise kord

(1) Kaebuse kohtulikul arutamisel maakohtus juhindutakse käesoleva seadustiku sätetest, mis reguleerivad vääртеoasja arutamist kohtus, arvestades käesoleva peatüki 3. ja 4. jaos sätestatud erisusi.

(2) Maakohtus arutab vääртеoasja täies ulatuses, sõltumata esitatud kaebuse piiridest, kontrollides kohtuvälise menetleja otsuse tegemise aluseks olnud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 124. Kohtuistungi rakendamine

(1) Kohus teatab, milline asi ning kelle kaebuse alusel tuleb arutamisele.

(2) Kohus alustab kaebuse kohtulikku arutamist, teostades käesoleva seadustiku §-s 95 sätestatud toimingud.

§ 125. Kaebuse arutamise edasilükkamine

(1) Kohtumenetluse poole põhjendatud taotlusel võib maakohtunik käesoleva seadustiku §-st 42 lähtudes lükata kaebuse arutamise edasi ühel korral kuni üheks kuuks. Samaks tähtjaks võib maakohtunik kaebuse arutamise edasi lükata ka juhul, kui kaebust arutades ilmneb vajadus välja nõuda lisatõendeid.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(2) Kohus võib lükata kaebuse arutamise menetlusosalise taotlusel või oma algatusel edasi Riigikohtu menetluses oleva põhiseaduslikkuse järelevalve asja lahendamise ajaks kuni Riigikohtu otsuse jõustumiseni, kui see võib mõjutada antud vääртеoasjas kohaldamisele kuuluva õigustloova akti kehtivust.

(3) [Kehtetu -RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 15.12.2017]

§ 126. Kaebuse esitanud isiku ja kohtuvälise menetleja osavõtt kaebuse kohtulikust arutamisest

(1) Kaebuse esitanud isiku ja kohtuvälise menetleja osavõtt kaebuse kohtulikust arutamisest on kohustuslik, kui kohus seda vajalikuks peab.

(1¹) Kohus võib korraldada kohtumenetluse poolte osavõtu kaebuse kohtulikust arutamisest tehnilise lahenduse abil, mis vastab kriminaalmenetluse seadustiku § 69 lõike 2 punktis 1 nimetatud nõuetele.
[RT I, 06.05.2020, 1- jõust. 07.05.2020]

(2) Kui kaebuse esitanud isik ei ilmu kaebuse arutamisele, kuigi talle saadetud kutses on teatatud kohustusest kaebuse kohtulikust arutamisest osa võtta ja kaebuse arutamist ei lükata edasi vastavalt käesoleva seadustiku §-le 125, jätab kohus määrusega kaebuse läbi vaatamata.
[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 15.12.2017]

(2¹) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhul on kaebuse arutamisele ilmunud kaebuse esitanud isiku kaitsja, annab kohus kaitsjale võimaluse taotleda kaebuse arutamist ilma kaebuse esitanud isiku osavõtuta. Taotluse rahuldamata jätmise korral lükatakse kaebuse arutamine ühel korral edasi vastavalt käesoleva seadustiku § 125 lõikele 1.
[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 15.12.2017]

(3) Kohtuvälise menetleja mitteilmumine ei takista kaebuse kohtulikku arutamist.

§ 127. Kaebusest loobumine

(1) Kaebuse esitanud isikul on õigus kaebusest osaliselt või täielikult loobuda kuni kohtuliku arutamise lõppemiseni.

(2) Kaebusest loobumise avaldus esitatakse maakohtule kirjalikult või kohtuistungil suuliselt. Kirjalik avaldus lisatakse väärtetoimikusse ning suuline avaldus kantakse kohtuistungi protokollile ja sellele võetakse kaebuse esitanud isiku allkiri.

(3) Menetlusalusel isikul on õigus loobuda kaitsja esitatud kaebusest, kui kaitsja osavõtt väärtetoimikust ei ole kohustuslik.

(4) Kui maakohus tuvastab, et on ebaõigesti kohaldatud materiaalõigust või oluliselt rikutud väärtetoimikust, millega on raskendatud menetlusalusel isiku olukorda, ei võta kohus loobumist vastu.

(5) Kui kaebusest loobutakse enne kohtuliku arutamise algust, jäetakse kaebus määruse alusel läbi vaatamata. Kui kaebusest loobutakse kohtuliku arutamise ajal, lõpetatakse menetlus määrusega.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 128. Kohtuliku uurimise kord

(1) Kohus kannab ette kohtuvälise menetleja otsuse kaevatava osa ning kaebuses esitatud taotluse sisu ja selle põhjenduse, samuti kohtule koos kaebusega esitatud muude dokumentide sisu.

(2) Kohus selgitab kaebuse esitanud isikule käesoleva seadustiku §-s 127 sätestatud õigust loobuda kaebusest ning selle tagajärge ning küsib, kas ta jääb kaebuse juurde või loobub sellest osaliselt või täielikult.

(3) Kaebusele lisatud tõendite uurimisel juhindub kohus käesoleva seadustiku §-dest 97–103.

§ 129. Kaebuse kohtuliku uurimise lõpetamine

(1) Pärast kõigi asjas olevate tõendite uurimist küsib maakohtunik kohtuliku arutamise osalistelt, kas neil on taotlusi.

(2) Taotlused lahendab kohus määrusega.

(3) Pärast taotluste lahendamist lõpetab maakohtunik asja kohtuliku uurimise ja avab kohtuvaidluse.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 130. Kohtuvaidlus kaebuse kohtulikul arutamisel

(1) Kohtuvaidluses esineb esimesena kaebuse esitanud isik, seejärel teised kohtumenetluse pooled kohtu määratud järjekorras.

(2) Kohus ei või piirata kohtuvaidluse kestust, kuid kohus võib vaidlusest osavõtjat peatada, kui ta kaldub kõrvale kohtulikul uurimisel tuvastatud asjaoludest.

(3) Pärast kohtuvaidlust teatab maakohtunik lahendi kuulutamise aja.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 130¹. Kohtuistungil helisalvestamine

(1) Kohtuistungil helisalvestatakse.

(2) Kohtuistungil võib jätta salvestamata, kui:

- 1) enne istungit või istungi käigus ilmneb, et salvestamine on tehniliselt võimatu, ning kui kohus on veendunud, et istungi läbiviimine salvestamiseta on otstarbekas ja kohtumenetluse poolte huvidega kooskõlas;
- 2) istung toimub väljaspool kohtu ruume;
- 3) tegemist on kohtulahendi kuulutamiseks korraldatud istungiga;
- 4) tegemist on Riigikohtu istungiga.

[RT I, 31.05.2018, 2- jõust. 01.01.2019]

§ 131. Kohtuistungil protokoll

Kaebuse kohtuliku arutamise kohta koostatakse kohtuistungil protokoll, järgides käesoleva seadustiku § 105 lõigete 2 ja 3 sätteid.

4. jagu Kohtuotsuse tegemine

§ 132. Maakohtu lahendid kaebuse lahendamisel

Maakohus võib kohtuotsusega:

- 1) jätta kohtuvälise menetleja otsuse muutmata ja kaebuse rahuldamata;

2) tühistada kohtuvälise menetleja otsuse täies ulatuses või osaliselt ja teha uue otsuse, kui see ei raskenda menetlusaluse isiku olukorda;

3) tühistada kohtuvälise menetleja otsuse ja lõpetada väärteomenetluse käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatud alustel.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 133. Kaebuse lahendamisel otsustatavad küsimused

Kaebuse lahendamiseks selgitab kohus järgmised küsimused:

1) kas väärteoasjas ei esine käesoleva seadustiku §-s 29 sätestatud väärteomenetlust välistavaid asjaolusid;

2) kas leidis aset tegu, milles menetlusalust isikut süüdistatakse;

3) kas teo on pannud toime menetlusalune isik;

4) kas tegu on väärtegu ning kas see on õigesti kvalifitseeritud;

5) kas karistus väärteo eest määrati selleks pädeva kohtuvälise menetleja poolt;

6) kas väärteo menetlemisel kohtuvälise menetleja poolt on järgitud väärteomenetlusõigust;

7) kas menetlusalusele isikule karistuse määramine on toimunud kooskõlas karistuse kohaldamise alustega;

8) kas väärteomenetlus ei kuulu lõpetamisele käesoleva seadustiku §-s 30 sätestatud alustel;

9) kas lõpetada väärteomenetlus ja kohaldada karistusseadustiku §-s 87 sätestatud alaealisele kohaldatavaid mõjutusvahendeid;

[RT I, 05.12.2017, 1- jõust. 01.01.2018]

10) kuidas lahendada taotlus hüvitada süüteomenetluses tekitatud kahju süüteomenetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse kohaselt.

[RT I, 20.11.2014, 1- jõust. 01.05.2015]

§ 134. Maakohtu kohtuotsus

(1) Maakohus juhindub kohtuotsust tehes käesoleva seadustiku §-dest 107 ja 109–111, arvestades käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 ettenähtud erisusi.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(2) Maakohtu kohtuotsuse sissejuhatuses märgitakse:

1) kaevatav otsus;

2) kohtuvälises menetluses tehtud otsuse sisu kohtuotsuse tegemiseks vajalikus ulatuses ja kaebuse esitaja taotlus.

(3) Maakohtu kohtuotsuse lõpposas märgitakse käesoleva seadustiku § 132 punktides 1–3 sätestatud lahend.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 135. Kohtuotsuse ja selle lõpposa kuulutamine ning kassatsiooniõiguse selgitamine

(1) Kohtuotsuse kuulutab kohtunik vastavalt käesoleva seadustiku § 130 lõikes 3 teatavaks tehtud ajal.

(2) Kohus võib kohtuotsuse lõpposa koostada eraldi menetluskohandina, selgitades selle kuulutamisel suuliselt kohtuotsuse olulisimad põhjendused.

(3) Kui menetlusalune isik ei valda keelt, milles menetlus toimub, tõlgitakse talle kohtuotsuse lõpposa ja kohtuniku selgitused.

(4) Pärast kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamist kohtunik:

1) teatab kohtuotsuse lõpposa kuulutades päeva, millal kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav ja nad võivad saada kohtuotsuse koopiad, mille kohta tehakse märke kohtuistungis protokollis või, kui protokollis ei koostatud, kohtuotsuse lõpposale;

2) selgitab, kohtuotsuse peale edasikaebamise korda vastavalt käesoleva seadustiku §-dele 155 ja 156 ning seda, et kohtumenetluse pool võib loobuda kassatsiooniõigusest kohe. Loobumine kantakse istungi protokollis ja seda kinnitatakse loobuja allkirjaga;

3) kui kohtumenetluse pool soovib kasutada kassatsiooniõigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maakohtule seitsme päeva jooksul alates kohtuotsuse lõpposa kuulutamisest, välja arvatud käesoleva seadustiku § 156 lõikes 1¹ ettenähtud juhul.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(5) Kohus saadab käesoleva seadustiku § 41 sätteid järgides kohtulahendi koopia kohtumenetluse poolele, kes ei võtnud osa selle kuulutamisest

(6) Kui kassatsiooniõigusest loobusid käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 ettenähtud korras kõik menetlusosalised või ükski neist ei teatanud käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 3 ettenähtud tähtajaks oma soovist kasutada kassatsiooniõigust, märgitakse kohtuotsuses üksnes käesoleva seadustiku §-des 109 ja 111 loetletud andmed

- (7) Kohtuotsus ja selle lõpposa pannakse vääртеotoimikusse.
- (8) Maakohtu kohtuotsust ei saa apellatsioonini korras vaidlustada.
- (9) Maakohtu kohtuotsuse võib vaidlustada kassatsiooni korras käesoleva seadustiku 14. peatüki 1. jao kohaselt.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

13. peatükk

APELLATSIOONIMENETLUS

1. jagu

Ringkonnakohtusse kaebamine

§ 136. Apellatsioonioigus

- (1) Kohtumenetluse pooltel on õigus esitada apellatsioon maakohtu kohtuotsuse peale, mis on tehtud vääртеoasja arutamisel käesoleva seadustiku § 107 lõike 1 kohaselt.
- (2) Apellatsioonini ei saa esitada maakohtu kohtuotsuse peale, mis on tehtud käesoleva seadustiku § 132 kohaselt kaebust arutades.
- (3) Apellatsioonini esitanud kohtumenetluse pool on apellatsioonimenetluses apellant.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 137. Apellatsioonitähhtaeg

- (1) Kui kohtumenetluse pool soovib kasutada apellatsioonioigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maakohtule seitsme päeva jooksul alates kohtuotsuse lõpposa kuulutamisest, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ ettenähtud juhul.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- (1¹) Kui üks kohtumenetluse pool on käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaja jooksul teatanud apellatsioonioiguse kasutamise soovist ega ole sellest loobunud, on ülejäänud kohtumenetluse pooltel apellatsioonioigus olenemata sellest, kas nad ise on apellatsioonioiguse kasutamise soovist teatanud.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- (2) Kohtumenetluse poole soovist kasutada apellatsioonioigust või teate esitamise järel apellatsioonioiguse kasutamisest loobuda teatab maakohus teisele kohtumenetluse poolele kirjalikult.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- (3) Apellatsioon esitatakse ringkonnakohtule 15 päeva jooksul alates päevast, millal maakohtu otsus on kohtumenetluse pooltele käesoleva seadustiku § 113 lõike 4 punkti 1 kohaselt kohtus tutvumiseks kättesaadav.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- (4) Kui kohus tunnistab vääртеoasja lahendamisel kohtuotsuse resolütiivosas kohaldamisele kuuluva õigustloova akti põhiseadusega vastuolus olevaks ja jättis selle kohaldamata, esitatakse apellatsioon kümne päeva jooksul arvates kohaldamata jätetud õigustloova akti kohta Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve korras tehtud lahendi kuulutamisest.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- (5) Apellandi taotlusel võib kohus apellatsioonitähhtaja määrusega ennistada, kui ta tunnistab selle möödalastuks mõjuval põhjusel. Ennistamist võib taotleda 14 päeva jooksul alates päevast, millal takistus ära langes.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- (6) Apellatsioonitähhtaja ennistamise lahendab ringkonnakohus oma määrusega, mis ei ole edasikaevatav.
- (7) Apellatsioonitähhtaja ennistamise või sellest keeldumise määrus tehakse apellandile teatavaks.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 138. Vääртеotoimiku väljanõudmine ja toimikuga tutvumine

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

- (1) Ringkonnakohus nõuab apellatsioonini saamisest asja menetlenud maakohtult viivitamata välja vääртеotoimiku. Maakohus saadab vääртеotoimiku viivitamata pärast üleandmisnõude saamist ringkonnakohtule.
- (2) Kohtumenetluse pooltel on õigus tutvuda vääртеotoimikuga maakohtus kuni toimiku saatmiseni ringkonnakohtule, teha sellest väljakirjutusi ning taotleda toimiku materjalidest koopiategemist tasu eest.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 139. Apellatsioon

- (1) Apellatsioon esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:
 - 1) ringkonnakohtu nimetus, kellele kaebus esitatakse;
 - 2) kui apellatsiooni esitab füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukohta aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
 - 3) kui apellatsiooni esitab juriidiline isik, siis tema nimetus ja juriidilise isiku registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
 - 4) kui apellatsiooni esitajal on kaitsja, siis tema ees- ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
 - 5) maakohu nimetus, kelle otsuse peale apellatsioon esitatakse, ning otsuse number ja kuupäev;
 - 6) füüsilisest isikust menetlusaluse ees- ja perekonnanimi või juriidilisest isikust menetlusaluse nimetus, kelle suhtes otsust vaidlustatakse;
 - 7) millises osas otsust vaidlustatakse;
 - 8) apellandi taotluse sisu ja taotluse põhjendus;
 - 9) isikud, kelle istungile kutsumist taotletakse, ja tõendid, mida kaebuse esitaja peab vajalikuks kontrollida.
- (2) Apellant võib apellatsioonis tugineda:
 - 1) maakohutus uuritud tõenditele;
 - 2) tõenditele, mille uurimiseks esitatud taotlus on jäetud maakohutus rahuldamata;
 - 3) maakohutule esitamata tõenditele, kui põhjendatakse, et neid ei olnud võimalik varem esitada. Kui apellant taotleb maakohutus juba üle kuulatud tunnistajate ülekuulamist, peab ta põhjendama, et nende kordusülekuulamine on olulise tähtsusega, ja tasuma tunnistajate kutsumisega seotud kulud.
- (3) Apellant peab apellatsioonis märkima:
 - 1) kas ta soovib kohtuistungist osa võtta;
 - 2) kas ta soovib, et menetluses osaleb kaitsja, kui tal seda ei ole.
- (4) Apellatsioon esitatakse koos koopiatega vastavalt kohtumenetluse poolte arvule.
- (5) Apellatsioonile kirjutab alla selle esitaja. Kui apellatsioonile kirjutab alla kaitsja, lisatakse kaebusele tema volikiri, kui seda ei ole vääртеotoimikus.
- (6) Apellatsioonile lisatakse:
 - 1) apellatsiooni kinnitavad tõendid;
 - 2) tunnistajate nimed ja aadressid, kelle ülekuulamist taotletakse;
 - 3) muud apellandi poolt vajalikuks peetavad dokumendid.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 140. Apellatsioonist teatamine

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

- (1) Ringkonnakohus saadab apellatsiooni koopiad kohtumenetluse pooltele apellatsiooni kättesaamisest alates kolme päeva jooksul.
- (2) Kohtumenetluse pooltel on õigus:
 - 1) tutvuda ringkonnakohtus vääртеotoimikuga ja teha toimikus olevatest kirjalikest tõenditest väljakirjutusi ning taotleda kohtu kantsleilt toimikus olevatest kirjalikest tõenditest koopiatega tegemist tasu eest;
 - 2) esitada ringkonnakohtule apellatsiooni kohta kirjalik vastulause kuni kohtuistung alguseni.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

2. jagu

Eelmenetlus ringkonnakohtus

§ 141. Eelmenetluse toimingud ringkonnakohtus

- (1) Eelmenetluses kohtunik:
 - 1) kontrollib apellatsiooniõigust, apellatsioonitähetaega ja apellatsiooni nõuete täitmist vastavalt käesoleva seadustiku §-dele 136, 137 ja 139;
 - 2) jätab apellatsiooni käiguta käesoleva seadustiku § 142 lõikes 1 sätestatu alusel;
 - 3) jätab apellatsiooni läbi vaatamata käesoleva seadustiku § 142 lõikes 2 sätestatu alusel;
 - 4) saadab vääртеoasja maakohutule uueks arutamiseks käesoleva seadustiku §-s 143 sätestatu alusel;
 - 5) lõpetab vääртеomenetluse käesoleva seadustiku § 144 lõikes 1 sätestatu alusel;
 - 6) lahendab asja kirjalikus menetluses vastavalt käesoleva seadustiku §-le 145.

(2) Kui apellatsioon ei lahendata käesoleva paragrahvi lõike 1 punkte 2–6 järgides, selgitab kohtunik kohtuistungile kutsutavad isikud, apellatsioonist tulenevad kohtuliku arutamise piirid ja uuritavad tõendid, lahendab apellatsioonis esitatud taotlused, kutsub kohtumenetluse pooled kohtuistungile käesoleva seadustiku §-de 40 ja 41 kohaselt ning määrab asja arutada vastavalt käesoleva seadustiku §-le 121.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 142. Apellatsioonikaebuse käiguta ja läbi vaatamata jätmine

(1) Kui apellatsioon ei vasta käesoleva seadustiku § 139 nõuetele, teeb ringkonnakohtunik selle käiguta jätmise kohta määruse ning annab kaebuse esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Ringkonnakohtunik teeb apellatsiooni läbi vaatamata jätmise kohta määruse ja saadab määruse koopia ning tagastab apellatsiooni apellandile, kui:

- 1) apellatsioon on esitatud pärast käesoleva seadustiku § 137 lõikes 3 sätestatud tähtaja möödumist ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või kohtunik on jätnud tähtaja ennistamata;
 - 2) apellatsiooni on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 136 lõike 1 järgi ei ole õigust kaebust esitada;
 - 3) apellatsioon ei ole esitatud käesoleva seadustiku § 136 lõikes 1 ettenähtud kohtuotsuse peale;
 - 3¹) apellant ei ole käesoleva seadustiku § 113 lõike 4 punktis 3 ettenähtud tähtaja jooksul teatanud maakohtule kirjalikult apellatsiooniõiguse kasutamise soovist, välja arvatud juhul, kui teatamine ei olnud kohustuslik;
- [RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]
- 4) apellant ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud korras määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud apellatsioonis esinenud puudusi;
 - 5) apellatsioonist on kuni kohtuistungil alguseni loobunud.
- [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 143. Kohtuotsuse tühistamine eelmenetluses väärteomenetlusõiguse olulise rikkumise tuvastamise korral ja väärteoasja saatmine maakohtule uueks arutamiseks

(1) Ringkonnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata ja kohtumenetluse pooli välja kutsumata tühistada maakohtu otsuse määrusega üksnes kaebuse põhjal ja saata väärteoasja maakohtule asja uueks arutamiseks teises kohtukoosseisus, kui ta tuvastab väärteomenetlusõiguse olulise rikkumise.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud määruse koopia tuleb selle koostamisest alates kolme päeva jooksul allkirja vastu anda või saata kohtumenetluse poolele, kelle huve see puudutab.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 144. Väärteomenetluse lõpetamine väärteomenetlust välistavatel asjaoludel

(1) Ringkonnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata ja menetlusosalisi välja kutsumata tühistada maakohtu otsuse määrusega ja lõpetada väärteomenetluse üksnes kaebuse põhjal, kui ta leiab, et menetlust ei ole lõpetatud väärteomenetlust välistavatel asjaoludel vastavalt käesoleva seadustiku §-le 29.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud määruse koopia saadetakse menetlusosalisele ja selle võib saada menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 145. Asja lahendamine kirjalikus menetluses

(1) Ringkonnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata lahendada kaebuse kirjalikus menetluses ja teha lahendi käesoleva seadustiku § 153 sätteid järgides, kui kohus on saatnud kaebuse koopia kohtumenetluse teisele poolele ning selgitanud nende seisukoha kaebuse suhtes ning kohtumenetluse pooled on kaebuses või selle vastuses teatanud, et nad ei soovi kohtuistungist osa võtta.

(2) Kohtumenetluse teise poole seisukohta ei ole vaja käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korras selgitada, kui ringkonnakohus teeb käesoleva seadustiku § 151 lõike 1 punktis 1 nimetatud lahendi.

(3) Kui ringkonnakohus kirjalikus menetluses leiab, et asi tuleb lahendada kohtuistungil, määrab ta kohtuistungil.

(4) Kui kohtumenetluse pool on koos kaebusega ringkonnakohtule esitanud uue tõendi, mille kohus vastu võtab, võib asja lahendada kirjalikus menetluses vaid siis, kui kohtumenetluse pooled ei taotle uue tõendi uurimiseks kohtuistungil korraldamist.

3. jagu

Kohtulik arutamine ringkonnakohtus

§ 146. Kohtuliku arutamise kord ja tähtaeg

(1) Ringkonnakohus juhindub väärteoasja kohtulikul arutamisel käesoleva seadustiku §-dest 97–103 ja 124–131, arvestades käesolevas jaos sätestatud erisusi.

(2) Ringkonnakohus arutab väärteoasja esitatud kaebuse piires, välja arvatud juhul, kui ilmneb väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine või materiaalõiguse ebaõige kohaldamine, millega on raskendatud menetlusaluse isiku olukorda.

(3) Ringkonnakohus laiendab väärteoasja arutamise piire kõigile samas väärteos menetlusalustele isikutele, sõltumata nende osas kaebuse esitamisest, kui ilmneb väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine või materiaalõiguse ebaõige kohaldamine, millega on raskendatud menetlusaluse isiku olukorda.

(4) Kohtumenetluse pooltel ei ole kaebuse kohtulikult arutamisel õigust väljuda kaebuse piiridest.

§ 147. Ringkonnakohtu pädevus

(1) Ringkonnakohus võib kohtuotsusega:

- 1) jätta maakohtu kohtuotsuse muutmata ja apellatsiooni rahuldamata;
- 2) jätta maakohtu kohtuotsuse sisuliselt muutmata, tehes sellesse täpsustusi;
- 3) muuta maakohtu kohtuotsuse põhiosa, jättes välja selles esitatud asjaolusid;
- 4) tühistada maakohtu kohtuotsuse täies ulatuses või osaliselt ja teha uue kohtuotsuse käesoleva seadustiku §-s 151 sätestatu alusel.

(2) Ringkonnakohus võib määrusega:

- 1) käesoleva seadustiku §-s 148 sätestatud alustel tühistada maakohtu kohtuotsuse ja saata väärteoasja uueks arutamiseks maakohtule teises koosseisus;
- 2) tühistada maakohtu kohtuotsuse täies ulatuses või osaliselt ja lõpetada väärteomenetluse käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatu alusel.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 148. Kohtuotsuse tühistamise alused apellatsioonimenetluses

Ringkonnakohus tühistab maakohtus tehtud otsuse järgmistel alustel:

- 1) menetluse ühekülgsus või puudulikkus;
- 2) materiaalõiguse ebaõige kohaldamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 149;
- 3) väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 150;
- 4) karistuse või muu mõjutusvahendi mittevastavus väärteo raskusele ja menetlusalusele isikule.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 149. Materiaalõiguse ebaõige kohaldamine

Materiaalõigust on kohaldatud ebaõigesti, kui:

- 1) ei ole kohaldatud sätet, mida oleks pidanud kohaldama;
- 2) on kohaldatud sätet, mida ei oleks pidanud kohaldama.

§ 150. Väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine

(1) Väärteomenetlusõigust on oluliselt rikutud, kui:

- 1) väärteomenetlust ei ole lõpetatud käesoleva seadustiku §-s 29 sätestatud asjaoludel;
- 2) väärteomenetluses on teinud lahendi ebaseaduslik menetleja;
- 3) lahend on tehtud isiku kohta, kellele ei ole teatatud asja arutamise aega ja kohta;
- 4) menetlusalust isikut käesoleva seadustiku § 22 kohaselt määratud korras esindav kaitsja ei ole menetluses osalenud;
- 5) menetleja ei ole otsusele alla kirjutanud;
- 6) asjas puudub väärteoprotokoll, kui see on käesolevas seadustikus ette nähtud;
- 7) menetleja otsust ei ole põhjendatud, kui see on käesolevas seadustikus ette nähtud;
- 8) menetleja otsuse lõpposa järeldused ei vasta tuvastatud tõendamiseseme asjaoludele;
- 9) väärteoasja on arutatud tõlgi osavõtuta keeles, mida menetlusalune isik ei valda;
- 10) puudub väärteoasja arutamise või kohtuistungi protokoll, kuigi selle koostamine on käesolevas seadustikus ette nähtud, või protokollil puudub kohtuniku või kohtuistungi sekretäri allkiri.

(2) Kohus võib tunnistada oluliseks ka väärteomenetlusõiguse muu rikkumise, kui see on toonud kaasa ebaseadusliku või põhjendamatu kohtuotsuse.

§ 151. Uue kohtuotsuse tegemine ringkonnakohtus

(1) Ringkonnakohus võib apellatsiooni alusel või, kui on tuvastatud materiaalõiguse ebaõige kohaldamine, sõltumata apellatsiooni sisust, kohtuotsusega:

- 1) tühistada maakohtu kohtuotsuse ja lõpetada väärteomenetluse käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatu alusel;
- 2) tunnistada, et menetlusalune isik ei ole osas väärtegudes süüdi, ja mõista kergema karistuse või jätta karistuse muutmata;

3) tunnistada menetlusaluse isiku süüdi kergemas väärtes ja mõista kergema karistuse või jätta karistuse muutmata;

4) tühistada maakohtu kohtuotsuse karistuse osa ja mõista menetlusalusele isikule kergema karistuse.

(2) Kui ringkonnakohus tuvastab materiaalõiguse sätte ebaõige kohaldamise, peab ta väärtesaja läbi vaatama ka teiste menetlusaluste isikute suhtes samas asjas, sõltumata sellest, kas nad on apellatsiooni esitanud.

(3) Kohtuvälise menetleja apellatsiooni alusel võib ringkonnakohus:

1) tunnistada menetlusaluse isiku süüdi raskemas väärtes, kui seda tegi maakohus, mõistes raskema karistuse või jättes karistuse muutmata;

2) tühistada maakohtu otsuse väärtesmenetluse lõpetamise kohta ja teha süüdimõistva otsuse;

3) tühistada maakohtu otsuse karistuse mõistmise osas ja mõista menetlusalusele isikule raskema karistuse.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 152. Väärtesaja saatmine maakohtule uueks arutamiseks

Kui kohtuliku arutamise käigus tuvastatakse väärtesmenetlusõiguse oluline rikkumine, mis toob vältimatult kaasa maakohtu otsuse tühistamise, teeb ringkonnakohus määruse maakohtu otsuse tühistamise ja väärtesaja saatmise kohta maakohtule asja uueks arutamiseks teises kohtukoosseisus.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 153. Ringkonnakohtu kohtuotsus

(1) Ringkonnakohus juhindub kohtuotsust tehes käesoleva seadustiku §-dest 107 ja 109–111, arvestades käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 ettenähtud erisusi.

[RT I, 21.06.2014, 11- jõust. 01.07.2014]

(2) Ringkonnakohtu kohtuotsuse sissejuhatuses märgitakse:

1) apelleeritav kohtuotsus;

2) maakohtu kohtuotsuse apelleeritava osa sisu ja apellandi taotlus.

(3) Ringkonnakohtu kohtuotsuse lõpposas esitatakse kohtu järeldused, järgides käesoleva seadustiku §-des 147 ja 151 sätestatut.

(4) Kui ringkonnakohus jätab käesoleva seadustiku § 147 lõike 1 punkti 1 või 2 kohaselt maakohtu kohtuotsuse muutmata:

1) ei pea ta maakohtu kohtuotsuse põhiosa asjaolusid oma kohtuotsuses kordama, kuid vajaduse korral võib lisada oma põhised;

2) võib ta esitada oma kohtuotsuses üksnes sissejuhatus ja lõpposa ning menetlusõiguse need sätted, millest otsust tehes juhitudakse.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 154. Ringkonnakohtu kohtuotsuse ja selle lõpposa kuulutamine ning kassatsiooniõiguse selgitamine

(1) Pärast kohtuvaidlust teatab kohus kohtulahendi kuulutamise aja või päeva, mil kohtulahend on kohtumenetluse pooltele ringkonnakohtus kättesaadav.

(2) Ringkonnakohtu kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamisel järgitakse käesoleva seadustiku § 135 lõigetes 2–7 sätestatut.

[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

14. peatükk KASSATSIOONIMENETLUS

1. jagu Riigikohtusse kaebamine

§ 155. Kassatsiooniõigus

(1) Õigus esitada käesoleva seadustiku § 157 sätestatu alusel kassatsioon on:

1) kohtumenetluse poolel maakohtu otsuse peale, mis on tehtud käesoleva seadustiku §-s 132 sätestatu alusel;

2) kohtumenetluse poolel, kui tema suhtes on kasutatud apellatsiooniõigust;

3) kohtumenetluse pooltel, kui ringkonnakohus on teinud ühe käesoleva seadustiku § 147 lõikes 1 nimetatud kohtuotsustest.

(2) Kassatsiooni esitamise õigus on menetlusaluse isiku advokaadist kaitsjal, kohtuvälisel menetlejal või tema advokaadist esindajal.

(3) Kassatsiooni esitanud kohtuväline menetleja või kohtumenetluse poolt esindav advokaat on kassatsioonimenetluses kassaator.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 156. Kassatsioonitähhtaeg

(1) Kui kohtumenetluse pool soovib kasutada kassatsiooniõigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maakohtule või ringkonnakohtule seitsme päeva jooksul alates kohtuotsuse lõpposa kuulutamisest, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ nimetatud juhul.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(1¹) Kui üks kohtumenetluse pool on käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tähtaja jooksul teatanud kassatsiooniõiguse kasutamise soovist ega ole sellest loobunud, on ülejäänud kohtumenetluse pooltel kassatsiooniõigus olenemata sellest, kas nad ise on kassatsiooniõiguse kasutamise soovist teatanud.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(2) Kohtumenetluse poole soovist kasutada kassatsiooniõigust või teate esitamise järel kassatsiooniõiguse kasutamisest loobuda, teatab maakohus või ringkonnakohus teisele kohtumenetluse poolele kirjalikult.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(3) Kassatsioon esitatakse Riigikohtule kirjalikult 30 päeva jooksul alates otsuse avalikult teatavakstegemisest.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(4) [Kehtetu -RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(4¹) Kui maakohus või ringkonnakohus tunnistab vääртеoasja lahendamisel kohtuotsuse lõpposas kohaldamisele kuuluva õigustloova akti põhiseadusega vastuolus olevaks ja jättis selle kohaldamata, arvestatakse kassatsiooni esitamise tähtaega kohaldamata jäetud õigustloova akti kohta Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve korras tehtud lahendi kuulutamisest.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(4²) Kassatsioonitähhtaeg peatub riigi õigusabi taotluse esitamisega. Sellisel juhul hakkab kassatsioonitähhtaeg uuesti kulgema riigi õigusabi taotluse lahendamise määruse koostamisest.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(5) Kui kassatsioonitähhtaega on rikutud, tagastab Riigikohus oma määrusega kassatsiooni läbivaatamatult.

(6) Kassaatori taotlusel võib Riigikohus kassatsioonitähhtaja ennistada, kui ta tunnistab selle möödalastuks mõjuval põhjusel. Ennistamist võib taotleda 14 päeva jooksul alates päevast, millal takistus ära langes.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(6¹) Tähtaja ennistamine või sellest keeldumine vormistatakse Riigikohtu määrusega.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 157. Kassatsiooni alused

Kassatsiooni alused on:

- 1) materiaaõiguse ebaõige kohaldamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 149;
- 2) vääртеomenetlusõiguse oluline rikkumine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 150.

§ 158. Kassatsioon

(1) Kassatsioon vormistatakse masina- või arvutikirjas. Kassatsioonile lisatakse selle elektrooniline koopia.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(2) Kassatsioonis märgitakse:

- 1) kassaatori ees- ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 2) vaidlustatava lahendi teinud maakohtu või ringkonnakohtu nimetus ning kohtulahendi number ja kuupäev;
- 3) kohtumenetluse poole, kelle huvides kassatsioon esitatakse, ees- ja perekonnanimi või nimetus, elu- või asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kohtus varem uuritud tõendid, millele tuginedes kassaator põhjendab materiaaõiguse ebaõiget kohaldamist või vääртеomenetlusõiguse olulist rikkumist;
- 5) lisadokumendid, mida kassaator peab vajalikuks kassatsioonimenetluses esitada vääртеomenetlusõiguse olulise rikkumise tuvastamiseks;
- 6) kassaatori taotluse sisu ja põhjendus, kassatsiooni alus käesoleva seadustiku § 157 järgi ja viide materiaaõiguse või vääртеomenetlusõiguse asjaomasele sättele ning materiaaõiguse või vääртеomenetlusõiguse sättele, mida on rikutud;

7) kassatsioonile lisatud dokumentide loetelu;
8) põhjendus suulise menetluse vajalikkuse kohta, kui kassaator taotleb suulist menetlust.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(3) Kassatsioonile peab lisama:

- 1) kassaatori volikirja, kui tema volikirja ei ole toimikus;
- 2) kassatsiooni koopiaid kohtumenetluse pooltele.

(4) Kassatsioonile kirjutab alla ja märgib sellele koostamise kuupäeva kassaator.

(5) Kassaator võib kuni kassatsioonitähataja lõpuni esitatud kassatsiooni muuta ja täiendada, sealhulgas laiendada seda kohtuotsuse neile osadele, mille peale esialgu ei kaevatud. Kassatsiooni muutmisel järgitakse kassatsiooni kohta sätestatud.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 159. Väärteotoimiku väljanõudmine ja toimikuga tutvumine

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(1) Riigikohus nõuab kassatsiooni saamisel asja menetlenud maa- või ringkonnakohtult viivitamata välja väärteotoimiku. Maa- või ringkonnakohus saadab väärteotoimiku viivitamata pärast üleandmisnõude saamist Riigikohtule.

(2) Kohtumenetluse pooltel on õigus tutvuda väärteotoimikuga maakohtus või ringkonnakohtus kuni toimiku saatmiseni Riigikohtule.

(3) Pärast kassatsioonimenetluse lõppu tagastab Riigikohus kohtutoimiku asja menetlenud kohtusse.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

2. jagu Eelmenetlus Riigikohtus

§ 160. Kassatsiooni menetluse võtmine

(1) Pärast nõuetekohase kassatsiooni saamist saadab Riigikohus selle koopia kohtumenetluse poolele, kelle huve kassatsioon puudutab, ja teeb talle teatavaks järgmised asjaolud:

- 1) kassatsiooni kohtusse saabumise aeg;
- 2) isiku kohustus vastata kassatsioonile kohtu määratud tähtaja jooksul;
- 3) mida vastus peab sisaldama.

(2) Riigikohus võib nõuda kohtumenetluse poole seisukohta konkreetsetes küsimustes.

(3) Riigikohus otsustab mõistliku aja jooksul pärast kassatsioonile vastamiseks antud tähtaja möödumist väärteotoimiku põhjal ja menetlusosalisi välja kutsumata kassatsiooni menetluse võtmise või sellest keeldumise.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(4) Kui kassatsioon on ilmselt põhjendatud või ilmselt põhjendamatu, võib menetluse võtmise lahendada kassatsiooni teistele isikutele saatmata või enne käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud tähtaja möödumist.

(5) Kassatsioon võetakse menetluse, kui:

- 1) kassatsioonis esitatud väited võimaldavad arvata, et kohus on ebaõigesti kohaldanud materiaalõigust või oluliselt rikkunud väärteomenetlusõigust;
- 2) kassatsioonis vaidlustatakse materiaalõiguse kohaldamise õigsus või taotletakse kohtuotsuse tühistamist väärteomenetlusõiguse olulise rikkumise tõttu ja Riigikohtu otsus on oluline seaduse ühetaolise kohaldamise või õiguse edasiarendamise seisukohalt.

(6) Kassatsiooni menetluse võtmine või sellest keeldumine vormistatakse Riigikohtu määrusega, esitamata põhjendusi.

(7) Riigikohtu veebilehel avaldatakse viivitamata kassatsiooni menetluse võtmise taotluse lahendamise tulemus, märkides kohtuasja numbrit ja väärteoprotokollis sisuks oleva väärteo kvalifikatsiooni. Kinnises menetluses esitatud kassatsiooni menetluse võtmise taotluse lahendamise kohta tehakse veebilehel teatavaks üksnes taotluse lahendamise tulemus ja kohtuasja number koos viitega kinnisele menetlusele. Veebilehel ei avaldata menetluse võtmisest keeldumist põhjusel, et kassatsioon ei vastanud seaduses sätestatud nõuetele ja seetõttu tagastati. Kassatsiooni menetluse võtmise taotluse lahendamise andmed eemaldatakse veebilehelt 30 päeva möödumisel taotluse lahendamise avaldamisest.

[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

(8) Kui kassatsiooni menetluse ei võeta, lisatakse kassatsioon ja selle menetluse võtmata jätmise määrus väärteotoimikusse, mis tagastatakse maakohtule. Kassatsiooni menetluse võtmata jätmisel märgitakse määrukses

ära kassatsiooni menetlusse võtmata jätmise alus. Määruse koopia saadetakse menetlusalusele isikule, kui tal puudub kohtumenetluses kaitsja.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(9) Kassatsiooni menetlusse võtmise korral võib Riigikohus kaebuse läbivaatamisel tehtud maakohtu kohtuotsuse ja ringkonnakohtu kohtuotsuse täitmise osaliselt või täielikult peatada.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 160¹. Kassatsiooni käiguta jätmine

Kui esineb kassatsiooni läbivaatamist takistav puudus, mida ilmselt saab kõrvaldada, annab kohus määrusega kassaatorile mõistliku tähtaja puuduse kõrvaldamiseks ning jätab kassatsiooni seniks käiguta.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 161. Kassatsiooni läbi vaatamata jätmine Riigikohtus

Riigikohus jätab kassatsiooni oma määrusega läbi vaatamata, kui:

- 1) kassatsioon on esitatud käesoleva seadustiku §-s 156 sätestatud kassatsioonitähajast hiljem ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või Riigikohus on jätnud tähtaja ennistamata;
- 2) kassatsiooni on esitanud isik, kes käesoleva seadustiku § 155 lõike 3 kohaselt ei saa olla kassaator;
- 3) kassaator ei ole kassatsioonis tuvastatud puudusi määratud tähtajaks kõrvaldanud ega põhjendanud nende kõrvaldamata jätmist;
- 4) kassaator ei ole käesoleva seadustiku § 135 lõike 4 punktis 3 ettenähtud tähtaja jooksul teatanud maakohtule või ringkonnakohtule kirjalikult kassatsiooniõiguse kasutamise soovist, välja arvatud juhul, kui teatamine ei olnud kohustuslik;

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

- 5) kassatsioonist on kuni kohtuistungil alguseni loobunud.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 162. Kassatsioonist teatamine

[Kehtetu -RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 163. Kassatsiooniga tutvumine

Kohtumenetluse pooltel on õigus tutvuda Riigikohtus vääртеotoimiku ja kassatsiooniga advokaadist esindaja vahendusel, teha kassatsioonist ja toimikus olevatest dokumentidest oma kulul koopiaid ning esitada advokaadist esindaja vahendusel Riigikohtule kassatsioonivastus.

§ 164. Kassatsioonivastus

(1) Kassatsioonivastus vormistatakse masina- või arvutikirjas ja selles märgitakse:

- 1) adressaadina Riigikohus;
- 2) kui kohtumenetluse pool, kelle huvides kassatsioonivastus esitatakse, on füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 3) kui kohtumenetluse pool, kelle huvides kassatsioonivastus esitatakse, on juriidiline isik, siis tema nimetus, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kui kassatsioonivastus esitatakse kohtuvälise menetleja huvides, siis kohtuvälise menetleja nimetus, aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 5) kaevatav kohtuotsus ja selle kuupäev ning vääртеoasja number;
- 6) kas peetakse kassatsiooni õigeks või vaieldakse sellele vastu;
- 7) põhjendatud vastuväited kassatsioonis esitatud taotluste kohta ning asjaolud ja viide seadussättele, millele kohtumenetluse pool põhjenduse rajab;
- 8) põhjendus suulise menetluse vajalikkuse kohta, kui kassatsioonivastuse esitaja taotleb suulist menetlust.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(2) Kassatsioonivastusele kirjutab alla kohtuvälise menetleja või kohtumenetluse poole advokaadist esindaja.

(3) Vajaduse korral võib Riigikohus kohtumenetluse poolelt nõuda kassatsioonile vastamist.

[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

§ 165. Riigikohtu istungist teatamine ja kohtuistungile kutsumine

[Kehtetu -RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

3. jagu

Väärteoasja läbivaatamine Riigikohtus

§ 166. Väärteoasja kassatsiooni korras läbivaatamise kord

(1) Üldjuhul vaatab Riigikohus väärteoasja läbi kirjalikus menetluses. Sellisel juhul määrab Riigikohus tähtaja, mille jooksul kohtumenetluse pooled võivad kohtule oma seisukohti esitada, ja otsuse avalikult teatavakstelemise aja ning teatab sellest kohtumenetluse pooltele. Kui kohtumenetluse pooltele ei ole käesoleva seadustiku § 160 lõikes 1 sätestatud korras kassatsiooni koopiat saadetud, lisatakse see teatele.

(2) Suulises menetluses vaadatakse väärteoasi läbi juhul, kui Riigikohus peab seda vajalikuks. Kui Riigikohus vaatab kassatsiooni läbi suulises menetluses, saadab ta kohtumenetluse pooltele kohtukutse. Kutse kätte saanud kohtumenetluse poole kohtuistungile ilmumata jäämine ei takista asja läbivaatamist, kui Riigikohus ei leia teisiti.

(3) Kohtumenetluse poolel on õigus Riigikohtus tutvuda kohtutoimikuga ja teha sellest omal kulul koopiaid.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 166¹. Taotluse esitamine Euroopa Inimõiguste Kohtule

(1) Riigikohus võib taotleda inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 16 kohaselt oma menetluses olevas kohtuasjas Euroopa Inimõiguste Kohtult nõuandvat arvamust inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis või selle protokollides määratletud õiguste ja vabaduste tõlgendamise või kohaldamisega seotud põhimõttelistes küsimustes.

(2) Taotlust tuleb põhjendada ning selles kirjeldada menetluses oleva kohtuasja asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid.

(3) Euroopa Inimõiguste Kohtu nõuandev arvamus ei ole Riigikohtu jaoks siduv.

(4) Kui Riigikohus taotleb asjas tõusnud küsimuses Euroopa Inimõiguste Kohtult nõuandvat arvamust, võib Riigikohus oma menetluse taotluse menetlemise ajaks peatada.

(5) Riigikohus uuendab käesoleva paragrahvi lõike 4 alusel peatatud menetluse pärast taotluse kohta nõuandva arvamuse saamist, taotluse rahuldamata jätmisest teadasaamist või taotlusest loobumist. Riigikohus võib menetluse uuendada ka varem, kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud taotluse menetlemine venib ülemäära.

(6) Menetluse peatamise korral katkeb väärteomenetluse seadustiku § 176 lõikes 5 sätestatud menetlustähtaja kulgemine ja peatamise lõppemisel algab tähtaja kulgemine täies ulatuses uuesti.

(7) Taotluse tõlkimise inglise või prantsuse keelde ja esitatud taotluse kohta saadud Euroopa Inimõiguste Kohtu lahendi tõlkimise eesti keelde korraldab Riigikohus riigi arvel.
[RT I, 26.06.2017, 17- jõust. 06.07.2017, § 166¹ rakendatakse alates inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 16 Eesti suhtes kehtima hakkamise päevast.]

§ 167. Väärteoasja läbivaatamiseks andmine kriminaalkolleegiumi kogu koosseisule

(1) Kui väärteoasja läbivaatamisel Riigikohtu kriminaalkolleegiumi kolmeliikmelises koosseisus tekivad seadust kohaldades põhimõttelist laadi eriarvamused või kui on alust arvata, et vajalikuks osutub kriminaalkolleegiumi varasemas kohtulahendis seaduse kohaldamise kohta esitatud seisukoha muutmine, antakse väärteoasi kohtumäärusega läbi vaadata kriminaalkolleegiumi kogu koosseisule, mille koosseisus peab olema vähemalt viis riigikohtunikku.

(2) Väärteoasja läbivaatamisel kriminaalkolleegiumi kogu koosseisus on eesistujaks kriminaalkolleegiumi esimees, tema puudumisel aga ametialaselt vanim kriminaalkolleegiumi liige, võrdse ametialase vanuse puhul vanim liige.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 168. Väärteoasja läbivaatamiseks andmine Riigikohtu erikogule

(1) Väärteoasi antakse kohtu määruse alusel läbi vaadata Riigikohtu erikogule, kui Riigikohtu kriminaalkolleegium peab väärteoasja läbi vaadates vajalikuks seadust tõlgendades muuta Riigikohtu teise kolleegiumi või erikogu viimases kohtulahendis esitatud seisukohta või see on vajalik seaduse ühetaolise kohaldamise tagamiseks.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(2) Riigikohtu erikogu moodustab kriminaalkolleegiumi kogu koosseisu määruse alusel Riigikohtu esimees.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(3) Riigikohtu erikogu koosseisu kuuluvad:

1) Riigikohtu esimees eesistujana;

- 2) kaks riigikohtunikku kriminaalkolleegiumist;
- 3) kaks riigikohtunikku sellest kolleegiumist, kelle seisukoha seaduse kohaldamisel on kriminaalkolleegium vaidlustanud.

(4) Erikogu istungil on ettekandja kriminaalkolleegiumi liige.

§ 169. Väärteoasja läbivaatamiseks andmine Riigikohtu üldkogule

(1) Väärteoasi antakse kohtu määruse alusel läbi vaadata Riigikohtu üldkogule, kui kriminaalkolleegiumi kogu koosseis peab vajalikuks:

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

- 1) muuta Riigikohtu üldkogu või erikogu viimases lahendis esitatud seisukohta seaduse kohaldamise kohta või
- 2) et väärteoasjas seaduse ühetaoliseks kohaldamiseks on pädev Riigikohtu üldkogu.

(2) Väärteoasi antakse asja läbivaatava kohtukoosseisu poolt Riigikohtu üldkogule arutamiseks, kui väärteoasja lahendamine eeldab põhiseaduslikkuse järelevalve kohtumenetluse seaduse alusel läbivaadatava küsimuse lahendamist.

§ 170. Riigikohtu istungi rakendamine

(1) Kohtuistungil eesistuja:

- 1) avab istungi ja teatab, milline väärteoasi ning kelle kassatsiooni alusel läbi vaadatakse;
- 2) selgitab, kas kassaator, kohtuväline menetleja ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajad on istungile ilmunud, ning kontrollib nende volitusi;
- 3) tagab tõlgi osavõtu, kui see on vajalik;
- 4) teeb teatavaks kohtukoosseisu, kassaatori, kohtuvälise menetleja ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajate nimed ning küsib, kas neil on taandamis- või muid taotlusi;
- 5) küsib kassaatorilt, kas ta jääb kassatsiooni juurde või loobub sellest.

(2) Kassatsioonist loobumist kinnitab kassaator allkirjaga kassatsioonil.

(3) Esitatud taotlused lahendatakse määrusega.

(4) Kui kohtuistungil rakendamisel ilmnevad väärteoasja läbivaatamist takistavad asjaolud, lükkab kohus väärteoasja läbivaatamise määrusega edasi.

[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

§ 171. Kassatsioonist loobumine

(1) Kassaator võib kassatsioonist osaliselt või täielikult loobuda enne seda, kui Riigikohus lahkub istungisaalist otsust tegema, kirjaliku menetluse puhul aga kuni kohtumenetluse pooltele seisukohtade esitamiseks antud tähtaja möödumiseni.

(2) Kohtuvälisel menetlejal või menetlusosalisel isikul on õigus kirjaliku taotluse alusel loobuda teda esindava või kaitsva advokaadi kassatsioonist, välja arvatud juhul, kui kaitsja osavõtt väärteomenetlusest on käesoleva seadustiku § 19 lõike 3 järgi kohustuslik.

(3) Kui kassaator on kassatsioonist loobunud, jäetakse kassatsioon kohtumäärusega läbi vaatamata ja kassatsioonimenetlus selle kassatsiooni osas lõpetatakse.

(4) Kui Riigikohus tuvastab, et maakohus või ringkonnakohus on väärteoasja lahendades ebaõigesti kohaldanud materiaaõigust, millega on raskendatud süüdlase olukorda, või et on oluliselt rikutud väärteomenetlusõigust, võib jätkata väärteoasja läbivaatamist, kuigi kassatsioonist on loobutud.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 172. Väärteoasja materjali ettekandmine

(1) Pärast kohtuistungil rakendamist kannab eesistuja või kohtu liige ette väärteoasja materjali.

(2) Ettekandja esitab kokkuvõtlikult:

- 1) väärteoasja asjaolud;
- 2) kassatsiooni sisu ja põhjenduse;
- 3) kassaatori taotluse;
- 4) kassatsioonivastuses esitatud seletused ja vastuväited.

§ 173. Kassaatori ja teiste kohtumenetluse poolte arvamuste ärakuulamine ning kohtuistungil lõpetamine

(1) Pärast väärteoasja materjali ettekandmist kuulab kohus ära kohtuistungile ilmunud kassaatori, kohtuvälise menetleja ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajate arvamused, alustades kassaatorist.
[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

(2) Kohtul on õigus kassaatorit, kohtuvälise menetleja ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajaid küsitleda.
[RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

(3) Eesistujal on õigus peatada küsitletavat, kui ta väljub kassatsiooni piirest.

(4) Pärast küsitletavate ärakuulamist lõpetab eesistuja kohtuistungil ja teatab, millal kassaator ja teised kohtumenetluse pooled võivad kriminaalkollegiumi kantseleis Riigikohtu otsusega tutvuda. Riigikohtu otsus avaldatakse Riigikohtu veebilehel.
[RT I 2010, 19, 101- jõust. 01.06.2010]

(5) [Kehtetu -RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 173¹. Riigikohtu kirjalikud küsimused

(1) Õigusliku ärakuulamise tagamiseks on Riigikohtul kogu kassatsioonimenetluse vältel õigus esitada kohtumenetluse poolele kirjalikke küsimusi. Kirjalikud küsimused allkirjastab asja läbivaatava kohtukoosseisu liige. Kirjalike küsimuste juurde märgitakse nende vastamise tähtaeg, mis ei tohi olla lühem kui üks nädal.

(2) Vastus kohtu kirjalikele küsimustele vormistatakse masina- või arvutikirjas. Vastuse allkirjastab kohtumenetluse pool, kellele küsimused on adresseeritud.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 173². Väärteoasja kassatsiooni korras läbivaatamise piirid

(1) Väärteoasi vaadatakse läbi kassatsiooni piires. Kassaatoril ei ole väärteoasja läbivaatamisel õigust väljuda kassatsiooni piirest. Käesoleva lõike esimeses lauses sätestatu ei välista ega piira kassaatori õigust esitada väiteid õiguse tõlgendamise kohta ja vastuväiteid teise kohtumenetluse poole seisukohtadele.

(2) Riigikohus ei ole seotud kassatsiooni õigusliku põhjendusega.

(3) Riigikohus laiendab väärteoasja läbivaatamise piire kõigile menetlusalustele isikutele ja kõigile süüks pandavatele väärtegudele, sõltumata nende kohta kassatsiooni esitamisest, kui ilmneb materiaalõiguse ebaõige kohaldamine, millega on menetlusaluse isiku olukorda raskendatud, või väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine.

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 174. Riigikohtu pädevus

Riigikohus võib otsusega:

1) jätta kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse muutmata ja kassatsiooni rahuldamata;

2) jätta kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse sisuliselt muutmata, tehes sellesse täpsustusi;

3) muuta kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse põhiosa, jättes välja selles esitatud asjaolusid;

4) tühistada kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse ja lõpetada väärteomenetluse Riigikohtu otsusega käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatu kohaselt;

5) tühistada ringkonnakohtu kohtuotsuse ja jõustada maakohtu kohtuotsuse;

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

6) tühistada maakohtu lahendi ja jõustada kohtuvälise menetleja otsuse;

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

7) tühistada kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse täielikult või osaliselt ja saata väärteoasja uueks arutamiseks kohtule, kes on materiaalõigust ebaõigesti kohaldanud või väärteomenetlusõigust oluliselt rikkunud;

8) tühistada kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse täielikult või osaliselt ja teha täiendavalt tõendeid kogumata uue otsuse, mis ei raskenda süüdlase olukorda.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 175. Kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise alused

Kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise alused on:

1) materiaalõiguse ebaõige kohaldamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 149;

2) väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 150.

§ 176. Riigikohtu otsus

(1) Riigikohtu otsuse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) kohtuasja number;
 - 2) Riigikohtu otsuse kuupäev;
 - 3) kohtukoosseis;
 - 4) läbivaadatava kohtuasja nimetus;
 - 5) vaidlustatud kohtulahend;
 - 6) kohtuasja läbivaatamise kuupäev;
 - 7) kohtuasja läbivaatamine kirjalikus või suulises menetluses;
 - 8) kassatsioonimenetlusest osa võtnud kassaatori ja teiste kohtumenetluse poolte esindajate ees- ja perekonnanimed ning tõlgi ees- ja perekonnanimi.
- [RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(2) Riigikohtu otsuse põhiosas esitatakse:

- 1) senise kohtumenetluse kokkuvõtte;
- 2) millises osas kassaator kohtuotsuse vaidlustab ja mida ta taotleb;
- 3) kassatsioonivastuses esitatud seletused ja vastuväited;
- 4) kassaatori, kohtuvälise menetleja ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajate kohtuistungil esitatud arvamused;
- 5) Riigikohtu järelduste põhistus;
- 6) Riigikohtu järelduste õiguslik alus.

(3) Riigikohtu otsuse lõpposas esitatakse kohtu järeldused.

(4) Kui Riigikohus jätab vastavalt käesoleva seadustiku § 174 punktidele 1 ja 2 maakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse muutmata:

- 1) ei pea ta oma otsuses maakohtu või ringkonnakohtu kohtuotsuse põhiosa asjaolusid kordama, kuid võib lisada oma põhjendused;
- 2) võib ta esitada oma kohtuotsuses üksnes sissejuhatus ja lõpposa ning menetlusõiguse need sätted, millest kohtuotsust tehes juhindutakse.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(5) Riigikohtu otsus peab olema Riigikohtu kantseleis kättesaadav hiljemalt 30 päeva möödumisel Riigikohtu istungist või kohtumenetluse pooltele seisukohtade esitamiseks antud tähtpäevast kirjalikus menetluses.

Vajaduse korral võib seda tähtaega määrusega pikendada kuni 60 päevani.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 177. Riigikohtu lahendi jõustumine

Riigikohtu lahend jõustub avalikult teatavakstegemise päevast ja seda ei saa edasi kaevata.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 178. Riigikohtu otsuse kohustuslikkus

(1) Riigikohtu otsuses esitatud seisukohta seaduse kohaldamise kohta peavad järgima:

- 1) maakohus ning ringkonnakohtus sama väärtetoasja arutades;
- 2) Riigikohus käesoleva seadustiku §-des 167–169 sätestatud erisusi arvestades.

(2) Riigikohtu erikogu otsust seaduse kohaldamise kohta peavad järgima Riigikohtu kolleegiumid, kuni seda pole muutnud Riigikohtu eri- või üldkogu.

(3) Riigikohtu üldkogu otsust peavad järgima Riigikohtu kolleegiumid ja erikogud, kuni üldkogu ise pole seda muutnud.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

15. peatükk TEISTMISMENETLUS

§ 179. Teistmismenetluse mõiste

(1) Teistmismenetlus on Riigikohtus teistmisavalduse läbivaatamine, mille eesmärk on otsustada jõustunud kohtulahendiga väärtetoasja menetluse uuendamine.

(2) Jõustunud kohtulahendiga väärtetoasja, mille menetluse uuendamist taotletakse, nimetatakse teistetavaks väärtetoasjaks.

§ 180. Teistmise alus

Teistmise alus on:

[RT I 2006, 48, 360- jõust. 18.11.2006]

1) teistetavas väärteoasjas tehtud kohtuotsuse või kohtu määruse ebaseaduslikkus või põhjendamatus, mis tuleneb teises kriminaalasjas või väärteoasjas jõustunud kohtuotsusega kindlaks tehtud tunnistaja valeütlusest, teadlikult valesti antud eksperdiarvamusest või teadlikult valesti tõlkimisest, dokumendi võltsimisest või tõendi kunstlikust loomisest;

2) jõustunud kohtuotsusega kindlaks tehtud kuritegu, mille on kohtunik toime pannud teistetava väärteoasja arutamisel või väärteoasjas kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse arutamisel või läbivaatamisel;

3) jõustunud kohtuotsusega kindlaks tehtud kuritegu, mille on kohtuvälise menetleja toime pannud teistetava väärteoasja menetlemisel, kui kuritegu võis mõjutada kohtuotsust teistetavas väärteoasjas;

4) teistetavas väärteoasjas kohtuotsuse või kohtu määruse tegemisel üheks aluseks olnud teise kohtuotsuse või kohtu määruse tühistamine, kui see võib kaasa tuua teistetavas väärteoasjas väärteomenetluse lõpetamise teos väärteo tunnuste puudumise tõttu või süüdistatava olukorra kergendamise;

4¹) teistetavas väärteoasjas tehtud kohtuotsuse või kohtu määruse peale Euroopa Inimõiguste Kohtule esitatud individuaalkaebuse rahuldamine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni või selle protokollrikkumise tõttu, kui rikkumine võis mõjutada asja otsustamist ja seda ei ole võimalik kõrvaldada või sellega tekitatud kahju hüvitada muul viisil kui teistmise kaudu.

5) väärteoasja õigeks lahendamiseks muu oluline asjaolu, mida kohus teistetavas väärteoasjas kohtuotsust või kohtu määrust tehes ei olnud teadnud ja mis iseseisvalt või kogumis varem tuvastatud asjaoludega võib tuua kaasa väärteoasjas väärteomenetluse lõpetamise teos väärteo tunnuste puudumise tõttu või süüdistatava olukorra kergendamise.

6) [kehtetu -RT I 2003, 83, 557- jõust. 01.01.2004]

§ 181. Teistmisavalduse esitamise õigus

(1) Teistmisavalduse esitamise õigus on kohtumenetluse pooltel.

(2) Käesoleva seadustiku § 180 punktis 4¹ sätestatud alusel on teistmisavalduse esitamise õigus Euroopa Inimõiguste Kohtule individuaalkaebuse esitanud isiku advokaadist kaitsjal, samuti sellise isiku advokaadist kaitsjal, kes on sarnases asjas ja samal õiguslikul alusel esitanud Euroopa Inimõiguste Kohtule individuaalkaebuse või kellel on sarnases asjas ja samal õiguslikul alusel sellise kaebuse esitamise õigus Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artikli 35 lõikes 1 sätestatud tähtaega arvestades. [RT I 2006, 48, 360- jõust. 18.11.2006]

§ 182. Teistmisavalduse esitamise tähtajad

Teistmisavalduse võib esitada:

1) kohtuotsuse jõustumisest alates kuue kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktides 1–4¹ ettenähtud alusel;

2) kohtu määruse jõustumisest alates kuue kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktis 4 ettenähtud alusel;

3) uue asjaolu ilmnemisest alates kolme kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktis 5 ettenähtud alusel;

4) muu asjaolu ilmnemisest alates kolme kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktis 6 ettenähtud alusel.

[RT I 2006, 48, 360- jõust. 18.11.2006]

§ 183. Teistmisavaldus

(1) Riigikohtu kriminaalkolleegiumile esitatav teistmisavaldus vormistatakse masina- või arvutikirjas.

(2) Teistmisavalduses märgitakse:

1) teistmisavalduse esitaja ametinimetus, ees- ja perekonnanimi ning aadress;

2) selle kohtuvälise menetleja või kohtu nimetus, kelle lahendit teistetakse, ja lahendi kuupäev;

3) teistetava väärteoasja nimetus;

4) selle isiku ees- ja perekonnanimi, kes on tunnistatud väärteoasjas süüdlaseks ja kelle suhtes väärteoasja teistmist taotletakse;

5) teistmise alus käesoleva seadustiku § 180 järgi;

6) teistmisavaldusele lisatud dokumentide loetelu.

(3) Teistmisavaldusele lisatakse teistmisavalduse esitaja volitust tõendav dokument, kui esitaja on kohtuvälise menetleja või advokaat.

(4) Kui väärteoasja teistmist taotletakse käesoleva seadustiku § 180 punktides 1–4¹ sätestatud alusel, lisatakse teistmisavaldusele selle kohtu määruse või selle kohtuotsuse koopia, millele tuginedes teistmist taotletakse.

(5) Teistmisavaldusele kirjutab alla ja märgib sellele koostamise kuupäeva avalduse esitaja.

[RT I 2006, 48, 360- jõust. 18.11.2006]

§ 184. Teistmisavalduse menetlusse võtmine

(1) Käesoleva seadustiku § 160 järgides otsustab Riigikohus teistmisavalduse menetlusse võtmise ühe kuu jooksul pärast teistmisavaldusele vastamiseks antud tähtaja möödumist. Teistmisavalduse menetlusse võtmisel võib Riigikohus teistetavas vääртеoasjas tehtud kohtulahendi täitmise vajaduse korral osaliselt või täielikult peatada.

[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(2) Kui teistmisavaldus ei vasta käesoleva seadustiku § 183 nõuetele, annab Riigikohus tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(3) Teistmisavaldust ei võeta menetlusse, kui:

- 1) Riigikohus leiab, et avalduses ei ole märgitud teistmise alust;
- 2) Riigikohus on varem jättnud samal alusel esitatud teistmisavalduse menetlusse võtmata;
- 3) kohtulahend on samal alusel jättnud teistmata.

[RT I 2006, 48, 360- jõust. 18.11.2006]

§ 185. Teistmisavalduse käiguta jätmine

Riigikohus jätab teistmisavalduse oma määrusega käiguta, kui:

- 1) teistmisavaldus on esitatud käesoleva seadustiku §-s 182 sätestatud tähtajast hiljem ja avaldaja ei ole taotlenud tähtaja ennistamist või kui Riigikohus ei ole tähtaega ennistanud;
- 2) teistmisavalduse on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 181 järgi ei ole selleks õigust;
- 3) teistmisavaldus ei vasta käesoleva seadustiku § 183 nõuetele ja avaldaja ei ole Riigikohtu määratud tähtjaks puudusi kõrvaldanud.

§ 186. Teistmismenetlus

Teistmismenetluses järgitakse käesoleva seadustiku §-de 166–173 ning §-de 176 ja 177 sätteid.

§ 187. Riigikohtu pädevus teistmismenetluses

Teistmisavalduse põhjendatuse korral tühistab Riigikohus vaidlustatud kohtulahendi oma otsusega ja saadab vääртеoasja kohtulahendi teinud kohtule uuesti arutada.

§ 188. Kohtumenetlus maakohtus ning ringkonnakohtus pärast vääртеoasja teistmist

(1) Pärast vääртеoasja teistmist toimub kohtumenetlus maakohtus ning ringkonnakohtus üldkorras.

(2) Kohtuliku uurimiseta võib menetluse lõpetada:

- 1) kui süüdlane on surnud;
- 2) kui asjaolud on selged ja kohtuväline menetleja ei taotle kohtulikku arutamist.

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

16. peatükk MÄÄRUSKAEBUSE LAHENDAMISE MENETLUS

§ 189. Määruskaebuse kohaldamisala

Määruskaebusega võib vaidlustada esimese ja teise astme kohtumenetluses ning täitemenetluses koostatud kohtu määruse, kui nende vaidlustamine ei ole välistatud käesoleva seadustiku § 191 kohaselt.

§ 190. Määruskaebuse esitamise õigus

Määruskaebuse esitamise õigus on kohtumenetluse pooltel ja menetlusvälisel isikul, kui kohtu määrusega on piiratud nende või kaitstava isiku õigusi või seaduslikke huve.

§ 191. Kohtu määrused, mida ei saa vaidlustada määruskaebuse lahendamise menetluses

Määruskaebust ei saa esitada järgmiste kohtu määruste peale:

- 1) kohtuistungil avalikkuse piiramise määrus;
- 2) vääртеoasja alluvusjärgsele kohtule saatmise määrus;
- 3) taandamismäärus ja taandamistaotluse rahuldamata jätmise määrus;
- 4) [kehtetu -RT I 2006, 21, 160- jõust. 25.05.2006]
- 5) kohtuliku arutamise edasilükkamise määrus;
- 6) vääртеoasjade eraldamise ja ühendamise määrus;

- 7) kohtumenetluses poole taotluse lahendamise määrus;
- 8) kohtumenetluses täiendavate tõendite kogumise määrus;
- 9) ekspertiisimäärus;
- 10) kaebemenetluses maakohtus kaebuse või ringkonnakohtus apellatsiooni käiguta jätmise määrus;
- 11) väärteoasja kohtus arutamisele määramise määrus;
- 12) kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuse lahendamisel käesoleva seadustiku § 79 kohaselt tehtud kohtu määrus, välja arvatud kohtu määrus, mis on tehtud konfiskeerimise kohta väärteomenetluse käigus. [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 192. Määruskaebus ja selle esitamise kord

(1) Määruskaebus esitatakse vaidlustatava kohtumääruse koostanud kohtule, kui käesoleva paragrahvi lõikes 1¹ ei ole sätestatud teisiti. [RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(1¹) Määruskaebus ringkonnakohtu määruse peale esitatakse Riigikohtule. [RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

- (2) Määruskaebus esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:
- 1) kohtu nimetus, kellele määruskaebus esitatakse;
 - 2) määruskaebuse esitaja nimi, menetlusseisund ning elu- või asukohta aadress;
 - 3) selle kohtu nimetus, kelle määrus vaidlustatakse, määruse kuupäev ja selle kohtumenetluse poole nimi, kelle suhtes määrus vaidlustatakse;
 - 4) millises osas määrus vaidlustatakse;
 - 5) määruskaebuses esitatud taotluse sisu ja põhjendus;
 - 6) määruskaebusele lisatud dokumentide loetelu.

(3) Määruskaebusele kirjutab alla ja märgib sellele koostamise kuupäeva kaebuse esitaja.

(4) Määruskaebus lisatakse väärteotoimikusse.

§ 193. Määruskaebuse esitamise tähtaeg

(1) Kohtumenetluse pool võib esitada määruskaebuse 15 päeva jooksul alates vaidlustatava kohtumääruse tegemisest. Kui kohtumäärus tehti kirjalikus menetluses, siis võib kohtumenetluse pool esitada määruskaebuse 15 päeva jooksul alates päevast, millal ta sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi teada saama.

(2) Menetlusväline isik võib esitada määruskaebuse 15 päeva jooksul alates päevast, millal ta sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi teada saama. [RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

§ 194. Määruskaebuse läbivaatamise kord

(1) Määruskaebus vaadatakse läbi kaebuse piires ja isiku suhtes, kelle kohta see on esitatud.

(2) Määruskaebus vaadatakse läbi kirjalikus menetluses kohtumenetluse poolte osavõtuta.

(3) Määruskaebuse läbivaatamisel järgitakse käesoleva seadustiku 11.–14. peatüki sätteid, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi.

§ 195. Määruskaebuse läbivaatamine kohtu määruse koostanud kohtus

(1) Kohtu määruse koostanud kohus vaatab määruskaebuse läbi selle saamisest alates viie päeva jooksul.

(2) Kui vaidlustatud kohtu määruse teinud kohtukoosseis peab määruskaebust põhjendatuks, tühistab ta vaidlustatud kohtu määruse oma määrusega ja vajaduse korral teeb uue määruse. Vaidlustatud kohtu määruse tühistamisest ja uue määruse tegemisest teatatakse viivitamata kaebuse esitajale.

(3) Kui vaidlustatud kohtu määruse teinud kohtukoosseis peab määruskaebust põhjendamatuks, edastab ta vaidlustatud kohtu määruse ja määruskaebuse viivitamata vastavalt kohtualluvusele.

§ 196. Määruskaebuse läbivaatamine kõrgema astme kohtus

(1) Kõrgema astme kohus vaatab määruskaebuse läbi selle kättesaamisest alates kümne päeva jooksul.

(2) Maakohtu kohtuniku määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab läbi ringkonnakohtu kohtunik ainuisikuliselt.

(3) Ringkonnakohtu määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab läbi Riigikohtu kriminaalkolleegium kolmeliikmelises koosseisus.

(4) Riigikohus otsustab ringkonnakohtu määruse peale esitatud määruskaebuse menetlusse võtmise käesoleva seadustiku §-s 160 sätestatud järgides. Määruskaebuse läbivaatamisel ringkonnakohtus tehtud määruse peale esitatud määruskaebuse võtab Riigikohus menetlusse üksnes juhul, kui Riigikohtu lahend selles asjas on oluline seaduse ühetaolise kohaldamise või õiguse edasiarendamise seisukohalt.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 197. Vaidlustatud määruse täitmise peatamine

Määruskaebuse saanud kohus võib vaidlustatud kohtu määruse täitmise peatada.

§ 198. Määruskaebuse läbivaatamisel tehtud kohtu määruse lõplikkus

Määruskaebuse läbi vaadanud kohtu tehtud kohtu määrus on lõplik ega kuulu edasikaebamisele.

17. peatükk

LAHENDI JÕUSTUMINE JA TÄITMISELE PÖÖRAMINE

1. jagu

Üldsätted

§ 199. Kohtuvälises menetluses tehtud otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse jõustumine

(1) Kohtuvälises menetluses tehtud otsus jõustub, kui selle peale ei ole kaebust esitatud ja kaebuse esitamise tähtaeg on möödunud.

(2) Kohtuotsus või määrus jõustub, kui seda ei saa vaidlustada muul viisil kui teistmismenetluses, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 ettenähtud juhul.

(2¹) Kui kohtuvälises menetluses tehtud otsuse, kohtuotsuse või määruse peale esitatud kaebuse esitamise tähtaeg ennistatakse, loetakse, et kohtuvälises menetluses tehtud otsus, kohtuotsus või määrus ei ole jõustunud.
[RT I, 19.03.2015, 1- jõust. 29.03.2015]

(3) Kohtuotsus aresti mõistmise kohta jõustub selle tegemisest.

(4) Kirjalikus menetluses tehtud kohtumäärus jõustub selle tegemisest.

(5) Kohtuvälises menetluses tehtud määrus jõustub selle tegemisest.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 200. Kohtuvälise menetleja otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse kohustuslikkus

Kohtuvälise menetleja jõustunud otsust ja määrust ning jõustunud kohtuotsust ja määrust on kohustatud täitma kõik isikud Eesti Vabariigi territooriumil.

§ 201. Kohtuvälise menetleja otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse täitmise lubatavus

(1) Kohtuvälise menetleja otsus ja määrus ning kohtuotsus ja määrus pööratakse täitmisele, kui see on jõustunud ja kui täitmisele pööramist ei ole edasi lükatud vastavalt käesoleva seadustiku §-le 209.

(2) Kui kohtuvälise menetleja otsuse peale on esitatud kaebus maakohtule või kohtuotsuse peale on esitatud apellatsioon või kassatsioon ainult ühe menetlusaluse isiku suhtes, pööratakse teiste menetlusaluste isikute suhtes kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus täitmisele.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 202. Kohtuvälise menetleja otsust ja määrust ning kohtuotsust ja määrust täitmisele pöörav menetleja

(1) Kohtuvälise menetleja jõustunud otsuse ja määruse pöörab täitmisele kohtuvälise lahendi teinud kohtuvälise menetleja.

(1¹) Kaitseressursside Ameti jõustunud otsuse rahaträhi määramise kohta pöörab täitmisele Maksu- ja Tolliamet.
[RT I, 20.02.2024, 1- jõust. 01.05.2024]

(2) Esimese astme kohtu jõustunud kohtuotsuse ja määruse pöörab täitmisele kohtulahendi teinud maakohus.

(3) Kaebemenetluses maakohtus või kassatsioonimenetluses tehtud jõustunud kohtuotsuse pöörab täitmisele samas väärtetasel esmakordselt lahendi teinud kohtuväline menetleja.

(4) Apellatsiooni või kassatsioonikohtu jõustunud kohtulahendi pöörab täitmisele samas väärtetasel esmakordselt kohtulahendi teinud maakohus.

(5) Käesoleva seadustiku § 204 lõikes 2 sätestatud juhul pöörab kohtulahendi täitmisele valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga määratud asutus.
[RT I, 29.06.2014, 109- jõust. 01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107³ lõike 4 alusel asendatud sõna „rahandusministri” sõnadega „valdkonna eest vastutava ministri”.]

§ 203. Kohtuvälise menetleja otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse täitmisele pööramise tähtaeg

(1) Menetlusala isiku arestist vabastav kohtuotsus pööratakse viivitamata täitmisele pärast kohtuotsuse lõpposa kuulutamist.

(2) Kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus süüdlase karistamise kohta pööratakse täitmisele selle jõustumise päevast või väärtetasel apellatsiooni- või kassatsioonistmest tagastamise päevast alates kümne päeva jooksul. Kohtuvälise menetleja otsuse ja kohtuotsuse, millega karistati süüdlast rahatrahviga, täitmisele pööramise erisused on sätestatud käesoleva seadustiku §-s 204.
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

(3) Kohtuotsus aresti mõistmise kohta pööratakse täitmisele käesoleva seadustiku §-s 205 sätestatud korras.

(4) Kohtuvälise menetleja määrus või kohtu määrus pööratakse täitmisele selle jõustumisest.

(5) Lahendit ei pöörata täitmisele, kui on möödunud karistusseadustiku § 82 lõike 1 punktis 3 sätestatud tähtaeg ja kohtuvälise menetleja otsuse või kohtuotsuse täitmisele pööramist ei ole edasi lükatud.
[RT I 2009, 68, 463- jõust. 01.01.2010]

2. jagu Lahendi täitmisele pööramine

§ 204. Kohtuvälise menetleja otsusega määratud ja kohtuotsusega mõistetud rahatrahvi täitmisele pööramine

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(1) Kohtuvälise menetleja otsus rahatrahvi kohaldamise kohta loetakse täidetuks ja otsust täitmisele ei pöörata, kui:

[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

1) süüdlane on tasunud rahatrahvi täies ulatuses 45 päeva jooksul kiirmenetluses käesoleva seadustiku § 55 lõike 2 kohaselt tehtud kohtuvälise menetleja otsuse kättesaamisest alates või tasub osastatud rahatrahvi korral osamaksed tähtaegselt;

[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

2) süüdlane on tasunud rahatrahvi täies ulatuses 45 päeva jooksul, alates päevast, mil üldmenetluses käesoleva seadustiku § 73 lõike 1 punkti 1 kohaselt tehtud kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalistele kohtuvälise menetleja juures kättesaadav või tasub osastatud rahatrahvi korral osamaksed tähtaegselt;

[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

3) otsusega, mille täitmisele pööraja käesoleva seadustiku § 202 lõigete 1 ja 1¹ kohaselt on Maksu- ja Tolliamet, määratud rahatrahvi on Maksu- ja Tolliamet enne täitmisele pööramise tähtaja möödumist täies ulatuses tasaarvestanud maksukorralduse seaduses sätestatud korras.

[RT I, 20.02.2024, 1- jõust. 01.05.2024]

(2) Kohtuotsus rahatrahvi kohaldamise kohta saadetakse pärast otsuse jõustumist valdkonna eest vastutava ministri käskkirjaga määratud asutusele, kes kontrollib, kas süüdlane on rahatrahvi tasunud täies ulatuses või mitte. Kohtuotsus rahatrahvi kohaldamise kohta loetakse täidetuks ja otsust täitmisele ei pöörata, kui Maksu- ja Tolliamet on rahatrahvi enne täitmisele pööramise tähtaja möödumist täies ulatuses tasaarvestanud maksukorralduse seaduses sätestatud korras.

[RT I, 29.06.2014, 109- jõust. 01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107³ lõike 4 alusel asendatud esimeses lauses sõna „rahandusministri” sõnadega „valdkonna eest vastutava ministri”.]

(3) Kui süüdlane ei ole tasunud rahatrahvi täies ulatuses käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 või 2 toodud tähtaja jooksul või 45 päeva jooksul arvates päevast, kui kohtuotsus tehti kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadavaks, või ei järgi osastatud rahatrahvi tasumise tähtaegu, saadab vastavalt käesoleva seadustiku §-le 202 lahendit täitmisele pöörav asutus kümne päeva jooksul kohtutäiturile lahendi koopia, millele on tehtud märge jõustumise kohta.

[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

(4) Otsus, mille täitmisele pööraja on käesoleva seadustiku § 202 kohaselt Maksu- ja Tolliamet, täidetakse maksukorralduse seaduses sätestatud korras.

[RT I, 31.01.2014, 6- jõust. 01.02.2014]

§ 204¹. Välisriigis väärteoasjas kohtuvälise menetleja otsusega määratud või kohtuotsusega mõistetud rahatrahvi tunnustamine ja täitmine

Välisriigis väärteoasjas kohtuvälise menetleja otsusega määratud või kohtuotsusega mõistetud rahatrahvi tunnustamisele ja täitmisele kohaldatakse kriminaalmenetluse sätteid välisriigi kohtuotsuse tunnustamise ja täitmise kohta, arvestades karistusseadustiku §-s 72 sätestatud rahatrahvi asendamist arestiga, kui Eesti Vabariigi välislepingutes ja rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud põhimõtetes ei ole ette nähtud teisiti.
[RT I 2008, 33, 201- jõust. 28.07.2008]

§ 204². Väärteoasjas kohtuvälise menetleja otsusega määratud või kohtuotsusega mõistetud rahatrahvi täitmise taotlemine Euroopa Liidu liikmesriigilt

Eesti võib Euroopa Liidu liikmesriigilt taotleda isikule väärteoasjas kohtuvälise menetleja otsusega määratud või kohtuotsusega mõistetud rahatrahvi täitmist. Rahatrahvi otsuse täitmise taotlemisele kohaldatakse kriminaalmenetluse seadustiku sätteid Eesti kohtuotsuse tunnustamise ja täitmise taotlemise kohta.
[RT I 2008, 33, 201- jõust. 28.07.2008]

§ 204³. Juhtimisõiguse äravõtmise täitmisele pööramine

Põhi- või lisakaristusena mõistetud või määratud juhtimisõiguse äravõtmise täitmisele pööramiseks saadetakse kohtuotsus või kohtuvälise menetleja otsus asjaomasele asutusele süüdlaselt lahendis märgitud õiguste äravõtmiseks ning süüdlaselt nende õiguste teostamiseks väljastatud dokumendi hoiulevõtmiseks.
[RT I 2008, 54, 304- jõust. 27.12.2008]

§ 205. Aresti täitmisele pööramine

(1) Kui kohtuotsuse täitmist ei ole edasi lükatud vastavalt käesoleva seadustiku §-le 209 ja süüdlane oli kohtumenetluse ajaks kinni peetud, pöörab kohtuotsust täitmisele pöörav maakohtunik kohtuotsuse aresti mõistmise kohta täitmisele viivitamata pärast selle tegemist. Kohtuotsuse koopia märkega otsuse jõustumise kohta saadetakse kohtuotsuse teinud kohtu asukohajärgsele või süüdlase, sealhulgas tegevvälase ja reservvälase elukohajärgsele arestimajale või vanglale või ajateenijale mõistetud aresti puhul Kaitsevæle.
[RT I, 03.03.2021, 1- jõust. 04.03.2021]

(2) Kui kohtuotsuse täitmist ei ole edasi lükatud vastavalt käesoleva seadustiku §-le 209 ja süüdlane ei olnud kohtumenetluse ajaks kinni peetud, saadab kohtulahendit täitmisele pöörav maakohus süüdlasele määruse, mis ajaks ja millisesse arestimajja või vanglasse ta peab karistuse kandmiseks ilmuma. Määruse koopia ja kohtuotsuse koopia märkega selle jõustumise kuupäeva kohta saadetakse karistuse kandmiseks määratud arestimajale või vanglale.
[RT I, 03.03.2021, 1- jõust. 04.03.2021]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul loetakse aresti kandmise alguseks süüdlase arestimajja või vanglasse saabumise aeg.
[RT I, 03.03.2021, 1- jõust. 04.03.2021]

(4) Kui süüdlane ei ilmu määratud ajaks aresti kandmisele arestimajja või vanglasse, teatab arestimaja või vangla sellest aresti täitmisele pööranud kohtule. Sel juhul teeb maakohtunik määruse süüdlase sundtoomise kohta arestimajja või vanglasse.
[RT I, 03.03.2021, 1- jõust. 04.03.2021]

§ 206. Konfiskeeritud vara üleandmise kord

[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.02.2017]

(1) Kui seadusega ei sätestata teisiti, saadab kohtulahendit või kohtuvälise menetleja lahendit täitmisele pöörav menetleja konfiskeeritud vara valitsema volitatud asutusele:

- 1) kohtuotsuse või -määruse või kohtuvälise menetleja otsuse või määruse koopia märkega selle jõustumise kohta;
- 2) konfiskeeritud vara käsitleva menetlusdokumendi koopia.

(2) Konfiskeeritud vara võõrandamise ja hävitamise kulud tasub süüdlane.

(3) Konfiskeeritud vara üleandmise ja vara võõrandamisest saadud raha eelarvest seaduslikule valdajale tagastamise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)määrusega.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.02.2017]

§ 207. Kohtuvälise menetleja otsuses ja kohtuotsuses ettenähtud menetluskulude ning muude rahaliste sissenõuete täitmisele pööramine

Kohtuvälise menetleja otsuses ja kohtuotsuses ettenähtud menetluskulud ja muud rahalised sissenõuded pööratakse täitmisele käesoleva seadustiku §-des 201, 203 ja 204 sätestatud korras.

§ 207¹. Üldkasuliku töö täitmisele pööramine ja täitmine

(1) Üldkasuliku töö täitmisele pööramiseks saadetakse jõustunud kohtulahend süüdlase elukoha järgsele kriminaalhooldusosakonnale.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) Kohtulahendi saanud kriminaalhooldusosakonna juhataja määrab ametniku, kelle ülesanne on kontrollida süüdlase üldkasuliku töö tegemist.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3) Üldkasuliku töö ettevalmistamise, täitmise ja järelevalve korra kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I 2010, 44, 258- jõust. 01.01.2012]

3. jagu Asjade tagastamine väärteomenetluses

§ 208. Asjade tagastamine

(1) Kui isikult, kelle suhtes on väärteomenetlus lõpetatud, on ära võetud dokumente või asju või kui on arestitud tema vara, saadab kohtuotsust täitmisele pöörav maakohus jõustunud lahendi asjaomasele asutusele vara aresti alt vabastamiseks või nende dokumentide või asjade tagastamiseks omanikule või seadusjärgsele valdajale.
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

(2) Kui isikult, kelle suhtes on väärteomenetlus lõpetatud, on ära võetud dokumente või asju või kui on arestitud tema vara, tagastab otsust täitmisele pöörav kohtuvälise menetleja äravõetud asjad omanikule või seadusjärgsele valdajale, vabastab vara aresti alt või saadab jõustunud lahendi asjaomasele asutusele vara aresti alt vabastamiseks või nende dokumentide või asjade tagastamiseks omanikule või seadusjärgsele valdajale.
[RT I, 11.03.2023, 1- jõust. 01.11.2023]

(3) Eriõigust tõendava dokumendi tagastamise otsustab dokumendi väljaandnud asutus seaduses ettenähtud alustel ja korras.

4. jagu Kohtuvälise menetleja lahendi ja kohtulahendi täitmisel tekkivate küsimuste lahendamine

§ 209. Väärteo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi ja aresti täitmisele pööramise edasilükkamine

(1) Kui on asjaolusid, mille tõttu ei ole viivitamatult võimalik täita väärteo eest karistusena kohaldatud aresti, võib lahendit täitmisele pöörav maakohus süüdlase avalduse alusel oma määrusega aresti täitmisele pööramise edasi lükata, märkides määruses edasilükkamise alguse ja lõpu kuupäeva.

(2) Kui on asjaolusid, mille tõttu ei ole viivitamatult võimalik täita väärteo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi, võib lahendit täitmisele pöörav maakohus või kohtuvälise menetleja süüdlase avalduse alusel oma määrusega rahatrahvi täitmisele pööramise edasi lükata, märkides määruses edasilükkamise alguse ja lõpu kuupäeva.

(3) Aresti täitmisele pööramise edasilükkamisel pööratakse lahend käesoleva seadustiku § 205 lõigetes 2–4 sätestatud korras täitmisele viivitamata pärast edasilükkamise lõpukuupäeva. Määruse koopia aresti edasilükkamise kohta saadetakse arestimajale või vanglale koos lahendi koopiaga.
[RT I, 03.03.2021, 1- jõust. 04.03.2021]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 märgitud rahatrahvi täitmisele pööramise edasilükkamisel pööratakse lahend täitmisele viivitamata pärast edasilükkamise lõpukuupäeva. Määruse koopia rahatrahvi täitmise edasilükkamise kohta saadetakse kohtutäiturile koos lahendi koopiaga, millele on tehtud märged lahendi jõustumise kuupäeva kohta.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 210. Väärteo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi täitmise tähtaja pikendamine

[Kehtetu -RT I 2004, 46, 329- jõust. 01.07.2004]

§ 210¹. Üldkasuliku töö täitmisel tekkivate küsimuste lahendamine

(1) Kui süüdlane hoiab üldkasuliku töö tegemisest kõrvale, teeb kriminaalhooldusametnik kohtule taotluse pöörata süüdlasele mõistetud arest täitmisele.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) Üldkasuliku töö kohaldamise tühistamise ja süüdlasele kohtuotsusega mõistetud aresti täitmisele pööramise karistusseadustiku § 69 lõike 6 järgi otsustab süüdlase elukoha järgse maakohu täitmiskohtunik oma määrusega kriminaalhooldusametniku taotluse kohtusse saabumisest alates kümne päeva jooksul.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 210². Teavitamine üldkasuliku töö sooritamisest

Kui süüdlasele mõistetud või määratud üldkasuliku töö tunnid on tehtud, edastab kriminaalhooldusametnik sellekohase teabe karistusregistrile karistusregistri seaduses sätestatud tähtajal ja korras.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 210³. Taotlus üldkasuliku töö katkestamise või peatamise kohta

(1) Kui süüdlane hoiab talle määratud või mõistetud üldkasuliku töö tegemisest kõrvale, esitab selle rikkumise tuvastanud kriminaalhooldusametnik kohtule taotluse, mis sisaldab andmeid rikkumise asjaolude kohta, tehtud üldkasuliku töö tundide arvu, süüdlase seletuse kokkuvõtet ning üldkasuliku töö katkestamise ja aresti täitmisele pööramise ettepanekut.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) Kui süüdlane ei saa talle mõistetud või määratud üldkasulikku tööd teha haiguse või perekondliku olukorra tõttu või seetõttu, et ta täidab ajateenistuskohustust või osaleb õppekogunemisel, esitab kriminaalhooldusametnik kohtule taotluse üldkasuliku töö tähtaja kulgemise peatamiseks. Taotlus peab sisaldama andmeid peatamise aluste ning ettepanekut peatamise aja kohta. Tähtaja kulgemise peatamisel ning uue tähtaja määramisel tuleb kohtul arvestada vastava süüteo eest ettenähtud üldkasuliku töö tähtaja üldist piirangut.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 210⁴. Üldkasuliku töö täitmise üleandmine

(1) Valdkonna eest vastutav minister võib halduskoostöö seaduses sätestatud korras ja halduslepingu alusel anda kriminaalhooldusosakonna tööpiirkonnas üldkasuliku töö täitmise osaliselt üle selleks sobivale ja sellekohast soovi avaldanud kohalikule omavalitsusele või mittetulundusühingule. Üle ei tohi anda käesoleva seadustiku §-s 210³ sätestatud üldkasuliku töö katkestamise taotluse esitamise õigust.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(2) Kohaliku omavalitsuse või mittetulundusühingu tegevuse järele üldkasuliku töö täitmisel valvavad sama piirkonna kriminaalhooldusosakonna juhataja ja valdkonna eest vastutav minister.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

(3) Kriminaalhooldusosakonna juhataja ja valdkonna eest vastutav minister võivad anda kohalikule omavalitsusele või mittetulundusühingule üldkasuliku töö täitmisel kohustuslikke juhiseid. Valdkonna eest vastutav minister võib üldkasuliku töö mittenduete kohase täitmise või kohustuslike juhiste järgimata jätmise korral halduslepingu lõpetada selles sätestatud korras.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 211. Väärteo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi asendamine arestiga või üldkasuliku tööga ja karistuse täitmisele pööramine

[RT I 2010, 44, 258- jõust. 01.01.2012]

(1) Maakohus teeb sissenõudja avalduse alusel määruse rahatrahvi asendamise kohta arestiga või üldkasuliku tööga vastavalt karistusseadustiku §-le 72, kui süüdlane ei ole rahatrahvi tervikuna määratud tähtajaks tasunud või osastatud rahatrahvi maksmise tähtaega ei järgita, rahatrahvi täitmise tähtaega ei ole pikendatud ja süüdlasel ei ole vara, millele sissenõuet pöörata.
[RT I 2010, 44, 258- jõust. 01.01.2012]

(1¹) Rahatrahvi asendamise arestiga või üldkasuliku tööga lahendab maakohus süüdlase osavõtul. Kohtusse kutsutakse süüdlase taotlusel kaitsja ning kuulatakse ära tema arvamus.
[RT I 2010, 44, 258- jõust. 01.01.2012]

(2) Rahatrahvi osalise tasumise korral arvestatakse tasutud osa asendusaresti või üldkasuliku töö pikkuse määramisel proportsionaalselt tasutud summa suurusega.
[RT I 2010, 44, 258- jõust. 01.01.2012]

(3) Kui rahatrahvi asendamine arestiga või üldkasuliku tööga ei ole mingil põhjusel võimalik või süüdlane on enne asendusaresti või üldkasuliku töö kohaldamist rahatrahvi tasunud, teeb maakohus määruse, milles jätab sissenõudja avalduse rahatrahvi asendamise kohta arestiga või üldkasuliku tööga rahuldamata.
[RT I, 14.03.2011, 3- jõust. 24.03.2011]

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud määruse koopia saadab kohus sissenõudjale, kohtutäiturile ja süüdlasele.
[RT I, 14.03.2011, 3- jõust. 24.03.2011]

§ 212. Kohtuvälise menetleja lahendite ja kohtulahendite täitmisel tekkivate küsimuste lahendamine

(1) Käesolevas peatükis reguleerimata küsimused ning muud kohtuvälise menetleja lahendi või kohtulahendi täitmisel ilmnevad kahtlused ja ebaselgused lahendab lahendi teinud kohus või kohtuvälise menetleja või lahendit või kohtulahendit täitmisele pööranud kohtuvälise menetleja või maakohtu kohtunik oma määrusega menetlusosalisi kohtusse kutsumata kirjalikus menetluses.

(2) Määruse koopia saadetakse kohtutäiturile ja menetlusosalisele, keda see puudutab.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 212¹. Hoiatustrahvi ja mõjutustrahvi laekumine

Hoiatustrahv ja mõjutustrahv kantakse riigieelarvesse. Kui hoiatustrahvi või mõjutustrahvi määranud kohtuvälise menetleja on valla- või linnavalitsus, kantakse hoiatustrahv või mõjutustrahv otsuse teinud kohaliku omavalitsuse eelarvesse.
[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

18. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 212². Politsei- ja Piirivalveameti enne 2010. aastat jõustunud otsuste täitmise aegumine

Enne 2010. aastat jõustunud Politsei- ja Piirivalveameti rahatrahvi ning ettenähtud menetluskulude otsuse täitmine loetakse aegunuks 2018. aasta 1. jaanuaril.
[RT I, 30.12.2017, 2- jõust. 09.01.2018]

§ 212³. Üldkasuliku töö täitmise üleandmine

Kuni 2017. aasta 1. jaanuarini täitmisele pööratud kohtuotsus või -määrus süüdlase karistamise kohta üldkasuliku tööga, mis on täitmata või osaliselt täidetud, edastatakse kriminaalhooldusosakonnale 30 päeva jooksul alates 2017. aasta 1. jaanuarist kuni 30. jaanuarini.
[RT I, 31.12.2016, 2- jõust. 01.01.2017]

§ 212⁴. Paragrahvi 166¹ rakendamise erisused

Käesoleva seadustiku § 166¹ rakendatakse alates inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni protokoll nr 16 Eesti suhtes kehtima hakkamise päevast.
[RT I, 26.06.2017, 17- jõust. 06.07.2017]

§ 212⁵. Seadustiku 10. peatüki 1². jao kohaldamise erisused

Käesoleva seadustiku 10. peatüki 1². jagu ei kohaldata enne selle jõustumist alustatud väärteomenetluste suhtes.
[RT I, 31.05.2018, 1- jõust. 01.01.2019]

§ 212⁶. Rahatrahvi suuruse arvutamise erisused

Karistusseadustiku § 47 lõikes 1 sätestatud rahatrahvi arvutamise aluseks olevat 8 euro suurust trahviühikut ei kohaldata enne 2025. aasta 1. jaanuari toimepandud väärteote suhtes.
[RT I, 29.06.2024, 1- jõust. 01.01.2025]

§ 213.–§ 216.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 217. Seadustiku jõustumine

Väärteomenetluse seadustik jõustub koos karistusseadustiku jõustumisega.